

From: Bjarne Meel[bmeel@broadpark.no]

Sent: 09.11.2022 13:04:39

To: Knagenhjelm, Maria[fmsfmck@statsforvalteren.no]

Subject: Nasjonal laksefjord Sognefjorden

Viser til ditt innlegg på Aurlandsseminaret. Den tiden som Sogn Villaksråd fungerte sendte jeg på vegne av Sogn Villaksråd følgende brev til departementet. Brevet er også sendt fylkeskommunen og vi har bedt om at laksefjorden blir en del av vassforvaltningsplanen. Meg bekjent står det ikke noe om laksefjorden i vedtatt vassforvaltningsplan som ble vedtatt. Departementet arbeider muligens med forskrifter om de nasjonale laksefjordene med det går i hvert fall meget tregt.

Jeg tror at laks og sjøørret blir borte i Sognefjorden før myndighetene gjør noe. Kfr. forøvrig mitt innlegg om trafikklyssystemet som ikke fungerer selv om Sognefjorden er rød sone.

Dette er ett innspill til statsforvalteren som du bad om. Jeg orker ikke å jobbe mer med laksen i Sognefjorden siden myndighetene ikke gjør noe

Med vennlig hilsen

Bjarne Meel

Klima – og miljødepartementet
Kongens gate 20
0153 Oslo

Sogn Villaksråd
Knut Munthe Olsen
Årøy 4
6856 Sogndal

Årøy, 15.01.2019

Evaluering av ordningen med nasjonale laksevasdrag og laksefjorder.

Sogn Villaksråd er en sammenslutning av grunn- og elveeierlag, jakt - og fiskeforeninger i Sogn og har som formål å arbeide for sikre bærekraftig forvaltning av lokale villaks -og sjøørretstammer både i elv og fjordområder.

Sogn Villaksråd viser til Miljødirektoratets evaluering av nasjonale laksevasdrag og laksefjorder hvor det fremgår:

- Evalueringen viser at verneordningen delvis fungerer etter formålet, men at det er potensial for å forbedre ordningen.
- Effektene av ordningen med nasjonale laksefjorder er avhengig av størrelsen på verneområdet. Vern av store areal medvirker best til å verne vill laksefisk, både mot lakselus og rømt oppdrettslaks.
- Verneregimet bør bli forskriftsfestet, med hjemmel i laks -og innlandsfiskloven §7a.
- Det geografiske omfanget av ordningen bør bli justert. Evalueringen viser at store laksefjorder virker bedre enn små, dersom vernet skal styrkes, bør det skje en vurdering av om laksefjordene sin størrelse og arrondering er god nok til å ivareta behovet for beskyttelse.

Sogn Villaksråd sin egen evaluering av den nasjonale laksefjorden i Sogn er generelt sammenfallende med Miljødirektoratet. Den lokale tilstanden i Sognefjorden er imidlertid svært urovekkende og tilsier en arrondering og utvidelse av laksefjorden.

Sogn Villaksråd ber derfor om at grensen for den nasjonale laksefjorden flyttes noe utover slik at dagens oppdrettsfrie område kan sikres også i fremtiden.

Ny grense Eitreneset til Ortmark. Se vedlagte kart.

Bakgrunn for den nasjonale laksefjorden

Villaksutvalget (også kalt Rieber- Mohn utvalget) foreslo i sin tid Sognefjorden som nasjonal laksefjord fra Kyrkjebø - Dyrdal i Høyanger kommune og helt inn til fjordslutt. Et godt faglig forslag for vill laksefisk.

Bondevik 2 regjeringen som var en mindretallsregjering fikk ikke flertall for dette forslaget, men fikk flertall ved å flytte grensen for den nasjonale laksefjorden innover til Nessane - Ortmark. (Se vedlagte kart). Balestrand kommune fikk således en delt løsning, hvor ytterste delen av kommunen (Nessane-Eitreneset) kunne disponeres til lakseoppdrett. Balestrand kommune har imidlertid hatt en restriktiv holdning til oppdrett og holdt dette området oppdrettsfritt. Den nasjonale laksefjorden har således i

praksis hatt et utvidet oppdrettsfritt område som Sogn Villaksråd mener har vært til god beskyttende for vill laksefisk.

Det er nå vedtatt at den ytterste oppdrettsfrie delen i Balestrand kommune skal legges til Høyanger kommune.

Høyanger kommune har svært mye lakseoppdrett og flere oppdrettsbedrifter som ønsker å utvide sitt lakseoppdrett innover til grensen mot den nasjonal laksefjorden som i dag går ved Nessane.

Dette er bakgrunnen til at Sogn Villaksråd ber om at grensen justeres slik at det oppdrettsfrie området i dagens Balestrand blir sikret oppdrettsfritt også i fremtiden.

*Ny grense Eitreneset til Ortmark. Se vedlagte kart.

Dagens tilstand med lusepåslag i Sognefjorden .

Luseregistreringer foretatt av Havforskningsinstituttet i Vik kommune og indre del av Balestrand kommune viser lavt lusenivå. Lenger utover ved sluttgrensen av den nasjonale laksefjorden og videre utover er det en kraftig økning av lusepåslaget. Vi viser her til luseregistreringer foretatt av UNI RESEARCH AS i 2013, 2014, 2015 og 2016 i området Kvamsøy/Kyrkjebø. Her vises svært store lusepåslag på sjøørreten om vinteren. Legges Havforskningsinstituttets sin risikovurderingsmetode til grunn vil en stor andel av sjøørreten (fra 8,1 -52,9%) ha økt sannsynlighet for å dø på grunn av lus. I en periode i mars 2014 i Kvamsøy ble det registrert lakselus på all fanget fisk. Største påslag var 759 lus på en fisk. (Se vedlagte registreringer). Havforskningsinstituttets luseregistreringer i ytre Sognefjorden har vist nærmere 80% dødelighet på utvandret smolt fra Sogneelvene.

Dagens tilstand med rømt oppdrettlaks i Sogneelvene .

I elva Vikja i Vik kommune og Daleelva i Høyanger er det til tider registrert nærmere 30 % rømt oppdrettlaks.

NINA, Rådgivende Biologer AS, UNI RESEARCH AS og Sogn Villaksråd gjennomførte i 2017 kartlegging av genetisk påvirkning fra rømt oppdrettlaks på villaks i Sogneelvene. Tilstanden i Sogn er svært urovekkende. 8 av 11 elver kom i kategori svært dårlig etter kvalitetsnormen for ville bestander av atlantisk laks. (Se vedlagte rapport).

Avslutning.

Situasjonen i Sognefjorden er dokumentert svært bekymringsfull for villfisken både på grunn av lakselus og rømt oppdrettlaks. Uten den nasjonale laksefjorden ville situasjonen med all sannsynlighet vært enda mer alvorlig. Det er all grunn til å lytte til Miljødirektoratets råd om at dersom vernet skal styrkes bør det skje en vurdering om laksefjordene sin storleik og arrondering er god nok til å ivareta behovet for beskyttelse. Vi håper grensen i Sognefjorden kan justeres som foreslått.

For Sogn Villaksråd

Knut Munthe Olsen, Årøyelva, Bjørn Vike, Aurland, Lasse Sælothun og Ola Petter Bøe, Lærdal, Vidar Moen, Årdal, Sigvar Brusegard, Nerøydalselva, Morten Jacobsen, Vikja, Ken Heine Bakke, Balestrand, Finn Stedje, Sogndal, Andreas Wiese og Per Arvid Hauge, Mørkridselva, Anders Fretheim Flåm, Kjell Arvid Nyhus, Fortun, Sigmund Feten og Tor Andreas Grepperud, Vetlefjorden, Bjarne Meel, Olav Giskeødegården

Saksbehandler Bjarne Meel, bmeel@broadpark.no tlf 97689802

Brevet er elektronisk godkjent og derfor uten underskrifter.

Kopi: Avdelingsdirektør Lindis Nerbø Lindis.Nerbo@kld.dep.no

Vedlegg: Kart, Registrering av lakselus i Sognefjorde 2013-2016, First report of winter epizootic of salmon lice on sea trout in Norway, NINA rapport innkryssing av rømt oppdrettslaks i Sognefjorden.

Statsforvaltaren i Vestland,
Njøsavegen 2,
6868 Leikanger

Bjarne Meel,
Tanumveien 126,
1341 Slependen

Dato: 17.02.2023

Innspill til oppstartmelding, marint vern Sognefjorden.

Viser til mottatt melding om oppstart av arbeid med marint vern i Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram og melder meg tilbake med følgende innspill.

Vedlegg: lakselusregistrering sluttrapport 2013, 14. Rapport vitenskaplig tidsskrift.

Kort utskrift av vedlegg:

Vinteren 2013 engasjerte Sogn Villaksråd LFI Uni Research Miljø for å være faglig ansvarlig for å gjennomføre en prøvetakning av sjøaure innfanget med storruse i Sognefjorden. Bakgrunnen for initiering av prosjektet var bekymringsmeldinger for tilstanden til sjøauren i Sognefjorden. Hensikten med prosjektet var i utgangspunktet å kartlegge lusesituasjonen/infeksjonsnivået på sjøauren som befant seg i Sognefjorden vinter/vår 2013. Arbeidet ble videreført for årene 2014 - 2016.

Resultatet fra fire år med studier av lusemengde på sjøørret i Sognefjorden på vinterstid har vist at det forekommer epizootiske utbrudd av lakselus på sjøørret om vinteren i Sognefjorden. (dvs. unaturlig høye forekomster av parasitten på sjøørret) Samtidig er nivåene som observeres relativt høye til sammenligning med hva som er observert om vinteren på sjøørret i områder uten oppdrett. Legger en HI sin risikovurderingsmetode til grunn vil en relativ stor andel av sjøørreten som er fanget (fra 8,1-52,9 %) ha en økt sannsynlighet for å dø på grunn lakselus.

Generelt viser overvåkning av lakselus på sjøørret at mengden lus på sjøørret i Sognefjorden i vinterhalvåret er tidvis og på enkelte individ høyt og over de nivåene som er definert som dødelig for sjøørret i laboratoriumstudier. Den eneste identifiserte årsaken til slike høye påslag er produksjon av lus i oppdrettsanlegg. (side 78)

Denne registreringen bekrefter at noe av årsakene av tilbakegangen av sjøørret til elvene er lakselus og at en må gjøre noe med de åpne oppdrettsanleggene.

Havforskningsinstituttets årlige lakselus registreringer viser at lusemengden i dag ikke er blitt noe mindre enn ved vår registrering i 2013-2016.

Se forøvrig hele vedlegget.

Vedlegg: TRAFIKKLYSSYSTEM HVOR EN KAN KJØRE PÅ RØDT LYS.

Kort utskrift av vedlegg:

Det er vedtatt et trafikklyssystem som skulle redusere produksjonsvolumet i laksemerdene når miljøproblemene og skadevirkningene på villaks ble for store. Når det er sannsynlig at over 30% av laksesmoltene som vandrer ut dør på grunn av infeksjon av lakselus skulle det innføres rødt lys og produksjonen reduseres med 6 %. Ved mindre skadevirkninger var det gult eller grønt lys. Norge er oppdelt i 13 produksjonsområder PO for oppdrettslaks. Sognefjorden er del av produksjonsområde PO 4 og ble rødt sone i august 2020 og skulle da redusere produksjonen med 6% for å redde villaksen.

Sognefjorden er nærmest en lang smal kanal med oppdrettsanlegg ytterst på begge sider. Utvandring av laksesmolt er derfor sterkt utsatt for lakselus fra oppdretts anleggene. Oppdrettslaksen gir grunnlag for produksjon av store mengder lakselus. Lakselusen fester seg til laksesmolten på vei ut i havet, Den lever av slimet, huden og blodet til fisken. Med store lusetall vil skadene medføre at fisken dør.

Fastsettelse om et område kommer i grønn, gul eller rød sone er ingen tilfeldighet. Havforskningsinstituttet registrerer lakselus på laksesmolt fra mai til august hvert år. Dersom et område får grønt, gult eller rødt lys vurderes særskilt grundig av en ekspertgruppe på 7-9 personer. En styringsgruppe på 3 medlemmer bestående av Havforskningsinstituttet (HI) , Veterinærinstituttet (VI) og Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) gir sluttråd til departementet om miljøtilstanden i det enkelte område.

Departementet ved statsråden avgjør sonevalget på bakgrunn av dette.

PO 4 som innbefatter Sognefjorden ble som nevnt rød sone i 2 år fra august 2020 til 2023. Sognefjorden og PO4 er på ny blitt rød sone frem til 2026.

Produksjonen av oppdrettslaks skulle således vært redusert med 6% i 2020 og nye 6% for 2023 begge deler frem til 2026

Men det er ikke den lokale biomassen som forårsaket laksedøden som reduseres, men den maksimalt godkjente biomassen som var på 106.000 tonn i 2020 og ble redusert til ca. 100.000 tonn og ytterligere redusert til 95.000 for 2023 og 2024. Den lokale biomassen varierte mellom ca. 70.000 tonn og 95.000 tonn i 2020 ,2021 og 2022.

Den lokale produserte biomassen som forårsaket lus og rød sone har ikke på noen måte blitt redusert med en fisk i 2020, 2021 og 2022, men kunne isteden blitt økt opp til maksimalt godkjent biomasse på 100.000 tonn på lovlig vis.

Det er den lokale produksjonen som må reduseres. Dagens trafikklssystem er helt uakseptabelt, og et lurei for villaksen.

For 2023 er den maksimalt godkjente biomassen redusert til 95.000 tonn, om dette vil ha noen betydning for tiden vise.

Se for øvrig hele vedlegget.

Vedlegg: NINA rapport gentest.

Kort utskrift av vedlegg:

Sogn Villaksråd har i samarbeide med NINA gjennomført en test på innkrysning av rømt oppdrettslaks i Sognefjorden. Vitenskaplig råd for lakseforvaltning har vurdert rømt oppdrettslaks som den største trusselfaktoren for villaksbestander.

Av 10 undersøkte laksebestander i Sognefjorden ble 7 kategorisert med svært dårlig status, en som dårlig og to som moderat status med hensyn til genetisk påvirkning av rømt oppdrettslaks. Statusen til disse bestandene er betydelig verre enn landsgjennomsnittet. Tilstanden er sannsynligvis ikke noe bedre i 2023, sist rømming av oppdrettslaks var høsten 2022. Beskyttelsen fra rømt oppdrettslaks som nasjonale laksefjorder gir varierer. For eksempel er det forholdsvis lite innkrysning av rømt oppdrettslaks i elver i Trondheimsfjorden som i sin helhet er en nasjonal laksefjord. Det er nærliggende å tro at størrelsen på de nasjonale laksefjordene har betydning for hvor effektivt de beskytter mot innkrysning av rømt oppdrettslaks.

Den nasjonale laksefjorden og vernesonen i Sogn bør derfor utvides.

Se for øvrig hele vedlegget.

Vedlegg: Brev Klima og miljødep. 2019. Kart nasjonal laksefjord.

Kort utskrift av vedlegg:

Jeg viser til vedlagte brev sendt fra Sogn Villaksråd 15.01.2019 hvor en viser til Miljødirektoratets evaluering av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder og hvor det fremgår:

- Evalueringen viser at verneordningen delvis fungerer etter formålet, men at det er potensial for å forbedre ordningen.
- Effektene av ordningen med nasjonale laksefjorder er avhengig av størrelsen på verneområdet. Vern av store arealer medvirker best til å verne vill laksefisk, både mot lakselus og rømt oppdrettslaks.
- Verneregimet bør bli forskriftsfestet, med hjemmel i laks- og innlandsfiskekloven § 7a.
- Det geografiske omfanget av ordningen bør bli justert. Evalueringen viser at store laksefjorder virker bedre enn små. Dersom vernet skal styrkes, bør det skje en vurdering av om laksefjordene sin størrelse og arrondering er god nok til å ivareta behovet for beskyttelse.

Villaksutvalget også kalt Rieber-Mohn utvalget foreslo i sin tid Sognefjorden som nasjonal laksefjord fra Kyrkjebø- Dyrdal i Høyanger kommune og helt inn til fjordslutt. Et meget godt forslag for vill laksefisk som dessverre ikke fikk politisk flertall. Grensen ble vedtatt flyttet helt inn til Nessane. Tiden bør nå være inn for å justere denne grensen noe utover.

Min evaluering av den nasjonale laksefjorden i Sogn er sammenfallende med Miljødirektoratet og Sogn Villaksråd.

Den lokale tilstanden i Sognefjorden er svært urovekkende med en sterkt redusert bestand av laks og sjøørret. Flere elver er fredet, andre med begrenset fiske. Verneområdet bør nå utvides med utgangspunkt i §33 i Naturmangfoldloven for å ta vare på restene av vill laksefisk.

Ny vernegrense Eitreneset til Ortmark. Se vedlagte kart.

Se forøvrig hele vedlegget:

Vedlegg: Vetlefjordelvi NORCE rapport 449.

Kort utskrift av vedlegg:

Det som skjer i elvene med kraftutbygging må sees i sammenheng med arbeidet med marint vern av Sognefjorden.

Kraftutbygging er en av de største miljøinngrep i norske vassdrag. Vilkår for kraftutbyggingen i Vetlefjordelvi ble fastsatt i henhold til St. prp. nr. 70 (1984-1985). Jeg har forstått St. prp. 70 slik at det også etter reguleringen skulle være et høstbart overskudd, dette har det vært i svært begrenset omfang. De siste 8 årene har elven vært fredet og det er små utsikter til en bedring. Omfanget av reguleringen og dødelig i sjøen har vært så stor at sjøørret bestanden ikke bygger seg opp igjen i tilstrekkelig grad. Laksen er helt borte.

Det er søkt om vilkårsendring.

Minstevassføring i restarealet ovenfor kraftstasjonen er en av årsakene til lite fisk. Det ble registrert 21 gytegroper i restarealet i 2021. Gjennomsnitt eggoverlevelse var unormal lav med ca. 80 % dødlighet. Lav vannføring i inkubasjonstiden førte til at mange egg nede i gytegroperne ble liggende tørt og frøs til i sesongen 2020/2021. Det er helt nødvendig og behov for slipp av vann i perioder med lave vannføringer siden dette begrenser fiskeproduksjonen og mangfoldet i vassdraget.

Jeg vil be Statsforvalteren fokusere på minstevassføring i alle vassdrag i regionen som et av de viktigste tiltakene for fiskebestanden.

Se forøvrig hele vedlegget:

Andre forhold:

Det er registrert tungmetaller og spesielt kvikksølv i en del av fisken i Sognefjorden. Det må sjekkes ut hvor tungmetallene kommer fra. Er det utslipp fra industri eller kan det komme fra selvpolerende bunnstoff på båter.

Den store mengden ellevann som slippes ut i Sognefjorden på vinteren grunnet omfattende kraftutbygging endrer sannsynligvis tidspunkt for produksjon av plante -og dyreplankton. Dette kan medføre at oppvoksende yngel ikke får mat til riktig tidspunkt, og medfører fiskedød. Torskebestanden som var stor i Sognefjorden er mange steder borte. Dette må også sjekkes nærmere.

Lysfiske etter sild er omfattende i Sognefjorden og kan i mange tilfeller redusere mangfoldet i fiskebestanden. Fisket er ikke bærekraftig og må stoppes eller at det innføres en streng kontroll.

Avslutning:

Jeg forventer ikke at Statsforvalteren kan løse alle de utfordringer som er tatt opp.

Ansvarsforholdene er svært oppdelte og det er store vanskeligheter for helhetlige løsninger. Jeg vil be Statsforvalteren rette selv det som er mulig og så bringe videre utfordringene til riktig forvaltningsorgan til politikere og til departementer i håp om en helhetlig løsning.

Med hilsen Bjarne Meel. Tlf. 97689802 E-post bmeel@broadpark. no

From: bjorn vike[bjorn.vike@gmail.com]
Sent: 17.01.2023 23:03:54
To: Knagenhjelm, Maria[fmsfmck@statsforvalteren.no]
Subject: Automatisk svar: Fwd:

Vern av fjorden.

Innspill som privatperson.Vern må ta hensyn til fjordsystemet si påvirkning av trua arter som laks og sjøaure.

Det er ein viktig del av historia til fjorden.

Oppdrett i åpne merder med lusproblemstikk ,sjukdom,kloakk rett I fjorden har satt sitt preg på vassdrag og fjorden vår.Ein djup fjord ja.Men terskelfjorden har nått eit punkt kor gråvann klokke frå bygdene våre og oppdrett set dit preg på heile fjordsystemet.

Eit vern må ta med kloakk og gift frå oppdrett,kloakk frå bygdene våre og gråvtn frå cruise.

Bjørn Vike

tor. 6. okt. 2022, 15:05 skrev Knagenhjelm, Maria
<fmsfmck@statsforvalteren.no>:

Hei!

Takk for e-post! Eg er ikkje på kontoret no, men skal svare så snart eg kan.

For innkomne saker send e-post til sfvpost@statsforvalteren.no eller ring 57 64 30 00
<https://www.statsforvalteren.no/vestland/>

Vennleg helsing

Maria

From: Knagenhjelm, Maria[maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no]
Sent: 10.02.2023 09:50:14
To: Johan Olav Bjerke[johan.bjerke@statnett.no]
Subject: Vedrørende foreslått vern av Sognefjorden som marint verneområde
Hei,

Verneprosessen for Sognefjorden kjem til å ta fleire år. I desember i fjor kom oppstartsmeldinga, og med det eit utgreiingsprogram som mellom anna føreslår ei framdrift fram mot eit mogeleg vernevedtak i 2025. Utgreiingsprogrammet skal liggje til grunn for utarbeidinga av ei konsekvensutgreiing, og vi håpar at arbeidet med ei KU kjem i gang no i vår/sommar. Basert på konsekvensutgreiinga vil vi leggje fram eit utkast både til vernekart og verneforskrift til høyringa. I utgreiingsprogrammet er det lenkja til forskriftene for andre marine verneområde vi kan tenke å samanlikne Sognefjorden med, så sjekk gjerne ut disse for å sjå korleis ein verneforskrift for Sognefjorden kan bli utforma.

Frist for innspel til oppstartsmeldinga er 15. mars, og vi vil gjerne høyre meir frå dykk i Statnett om arbeidet dykkar i/over Sognefjorden.

I høgrefana i denne saka (under Dokument) ligg heile utkastet til utgreiingsprogram som no er til høyring. [Vi startar arbeidet med marint vern av Sognefjorden | Statsforvaltaren i Vestland \(statsforvalteren.no\)](#) Der ligg også mellom anna forslag til framdriftsplan med skildring av involvering.

Ta gjerne kontakt om de har fleire spørsmål, og bruk gjerne heimesidene våre. Her er oversikta over prosessen for Sognefjorden, med lenkje til dei enkelte stega framover: [Sognefjorden kandidat område for marint vern | Statsforvaltaren i Vestland \(statsforvalteren.no\)](#)

Med venleg helsing

Maria C. Knagenhjelm
seniorrådgjevar

Statsforvaltaren i Vestland

Telefon: 57 64 31 37

Mobil: 93 66 42 56

E-post: maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvaltaren.no/vl

Frå: Johan Olav Bjerke <johan.bjerke@statnett.no>

Send: torsdag 9. februar 2023 11:18

Til: Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>

Emne: Vedrørende foreslått vern av Sognefjorden som marint verneområde

Hei.

Vi ser av Statsforvalterens nettsider at Sognefjorden er under utredning for marint vern. Statnett eier og drifter en rekke fjordspenn som krysser Sognefjorden, blant annet tre av verdens lengste fjordspenn, og har fått konsesjon av NVE til å erstatte tre av disse. Fjordspennet mellom Kaupangerhalvøya og Vik kommune ble bygget i 1967, og er

registrert som teknisk kulturminne. Fjordspennene berører i utgangspunktet ikke fjorden, men ved strekking av nye liner vil det være behov for å fløte linene på fjorden før de heises opp på fjordspennmastene. Det vil være noe båttrafikk knyttet til strekking, i form av vaktbåter av mindre størrelse og lettbåter. Arbeide forventes ikke å ha negative konsekvenser for marint liv eller vannkvalitet og medfører ingen fysiske anlegg i strandsonen eller på fjordbunnen.

I tillegg til anleggskonsesjonen som er gitt av NVE, vil Statnett søke Kystverket om tillatelse til å strekke de nye fjordspennene. Tillatelser og søknader er basert på dagens status for Sognefjorden.

For ordens skyld ønsker Statnett informasjon om når forslag til verneforskrift vil komme på høring og når et eventuelt vern planlegges vedtatt.

Med vennlig hilsen

Johan Olav Xara Brazil Bjerke

Seniorrådgiver
Miljø og tillatelser
M +4792456668
D +4723903347
T +47 23 90 30 00

Statnett

Nydalen Allé 33, 0484 Oslo
PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

[Statnett.no](https://www.statnett.no)

"This email with attachments is solely for the use of the individual or entity to which it is addressed. It may contain confidential or privileged information. If you are not the addressee, please notify the sender and delete this message and all attachments from your files."

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Saksbeh./tlf.nr.: Rune Garberg/90080853
Deres ref./Deres dato: 2022/628/ 08.12.2022
Vår ref.: 21/00208-46
Vår dato: 13.03.2023

Høringsuttalelse - Melding om oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden

Det vises til brev fra Statsforvalteren i Vestland datert 08.12.2022 knyttet til varsel om oppstart av arbeid med marint vern i Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram.

Verneprosessen er et ledd i arbeidet med å verne et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Arbeidet med marint vern er forankret i Stortingsmelding 14, Natur for livet (2015-2016). Statsforvalteren i Vestland fikk i brev fra Miljødirektoratet datert 10.01.2022 i oppdrag å starte arbeidet med marint vern for kandidatområdet Sognefjorden.

Statnett har merknader til verneforskriften for det foreslåtte verneområdet.

Statnetts anlegg og rettigheter

Statnett eier, drifter og utvikler det norske transmisjonsnett – hovednettet i strømforsyningen. Transmisjonsnett består av ca. 160 transformatorstasjoner og ca. 11000 km kraftledninger over hele Norge, foruten ledninger og sjøkabler til utlandet. Statnett uttaler seg til verneplanene ved å være rettighetshaver innenfor verneområdet som nå er foreslått opprettet.

Statnett er berørt ved å ha 3 fjordkrysninger med transmisjonsnettledninger over Sognefjorden og Sogndalsfjorden.

Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler.

Vedtak av Miljødirektoratet

Statnett vil minne om at Miljødirektoratet den 04.06.2021 vedtok å gi unntak fra forurensningsloven § 32 første ledd, ved å la Statnett få ha liggende på bunnen av Sognefjorden, en line som røk under arbeid i 1967.

Spenningsoppgradering 420 kV Aurland – Sogndal og Hove Sogndal

Statnett planlegger å oppgradere 300 kV ledningen mellom Aurland og Sogndal til 420 kV. Dette vil i hovedsak skje ved at det bygges en ny ledning parallelt med den eksisterende, som kan rives etter at ny ledning er satt i drift.

Samtidig skal den delen av 300 kV ledningen mellom Hove og Sogndal som ligger mellom Sogndal og Ramnaberget i Vik kommune erstattes med ny. De nye ledningene vil tidligst ferdigstilles i 2025, og de gamle blir revet de to påfølgende årene. Tiltaket krever ingen synlige endringer i Sogndal transformatorstasjon.

NVE har gitt Statnett tillatelse til å oppgradere strekningen Aurland-Sogndal-Ramnaberg, og Olje- og energidepartementet har stadfestet konsesjonen.

I forbindelse med spenningsoppgraderingen vil det bli tidvis mye anleggsarbeid med båter på sjø. Liner vil legges ut på vannet og det vil være mye båttrafikk med lettbåter og vaktbåter.

Konsesjonssøknad og anleggskonsesjon kan leses på Statnetts hjemmesider:

<https://www.statnett.no/vare-prosjekter/region-vest/aurland-sogndal/>

Statnetts merknader til verneforskriften

Statnett påpeker at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og utvikling av transmisjonsnettanlegg.

Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i verneområdet.

Forskriften må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger (for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt). Denne typen arbeide er pågående på dette tidspunkt.

Det bemerkes at Statnett benytter droner og helikopter til inspeksjon av anleggene, og at droner og helikopter også kan bli benyttet til arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner eller havari. En antar at nødvendig arbeid med drone og helikopter ikke blir forbudt, evt. at det gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften. Dette er aktiviteter som ikke er i konflikt med verneformålet.

Statnett ber om å få være høringspart i det videre verneplanarbeidet.

Med vennlig hilsen

Endre Bjelland
Seniorrådgiver
NPM-Miljø og tillatelser

Rune Garberg
Seniorrådgiver

Kopi: NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT NVE

From: Tor Mikkel Tokvam[tormikkel@aurlandhavn.no]

Sent: 17.02.2023 15:42:05

To: Knagenhjelm, Maria[maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no]

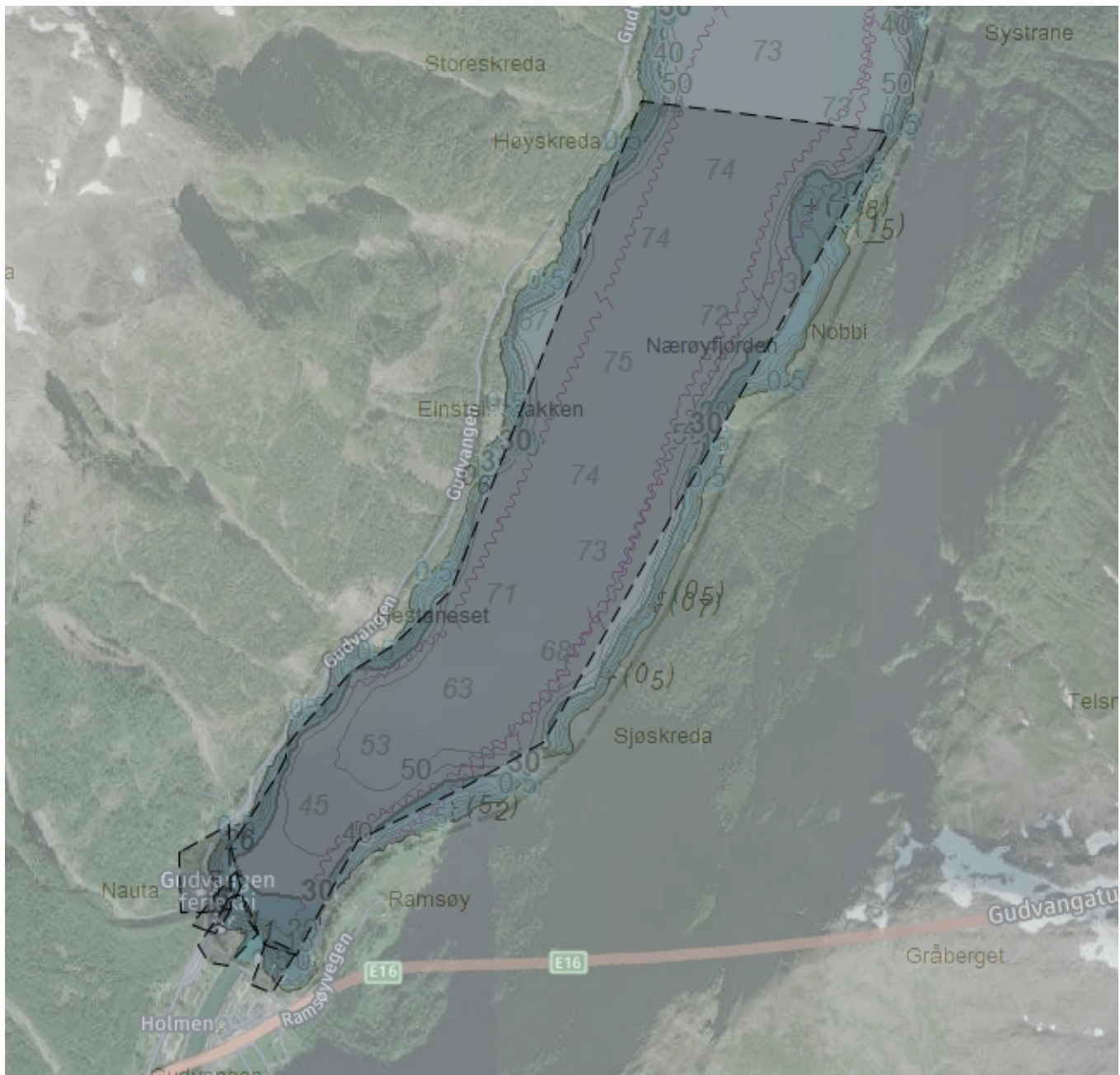
Subject: Marint vern av Sognefjorden - dialog med Aurland hamnevesen

Aurland hamn har normalt høg fjordaktivitet. 500 000 reisande innanriks, samt 250 000 utanriks (cruise). I tillegg til RIB og mykje fritidsfartøy.

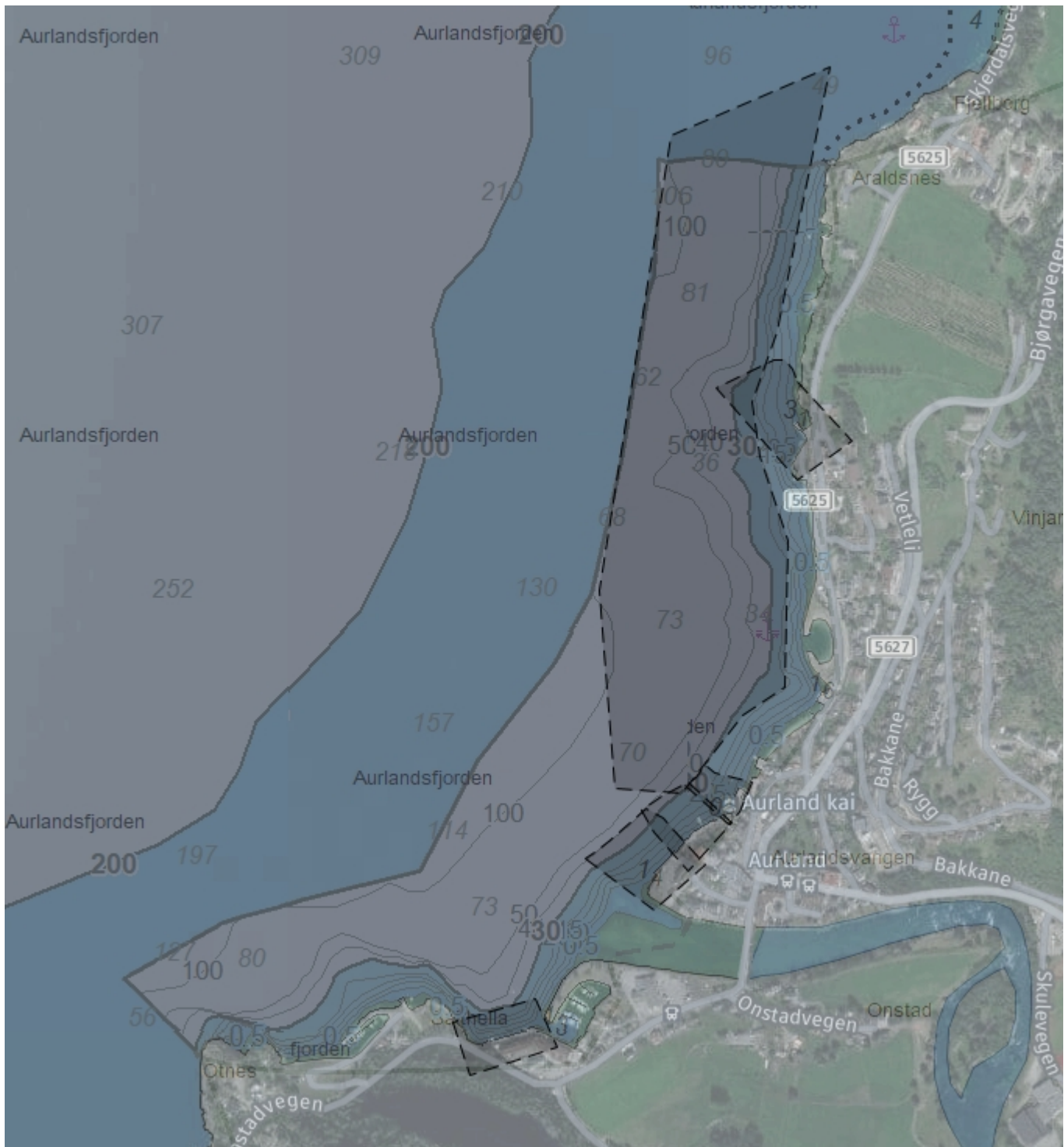
Me forvaltar kilometer med kaier i området, og legg til rette for bruk av sjøområdet. Fleire grender er veglause. Mht. nullutsleppsambisjonar/krav her inne aukar behovet sterkt for kaitilpassingar og energiinfrastruktur og sikkerheitstiltak (mudring mv.) – tiltaka går ut i sjø. Som offentleg hamn er det viktig å kunne spegle behovet på sjøen ved raske tilpassingar. Ikkje berre for store prosjekt, men og dei enkle små tiltaka for å tilgjengeleggjere kaiene for aktuelle fartøy på ein god måte.

Av større tiltak skal det etablerast sjøkabel frå Aurland til Flåm for framføring av straum (tiltakshavar Sygnir AS). Cruisekaia i Flåm skal utvidast inntil 100 m mot nord. Trasekartet vedlagt. (med ankerspor for interesserte)

Ankringsområder:

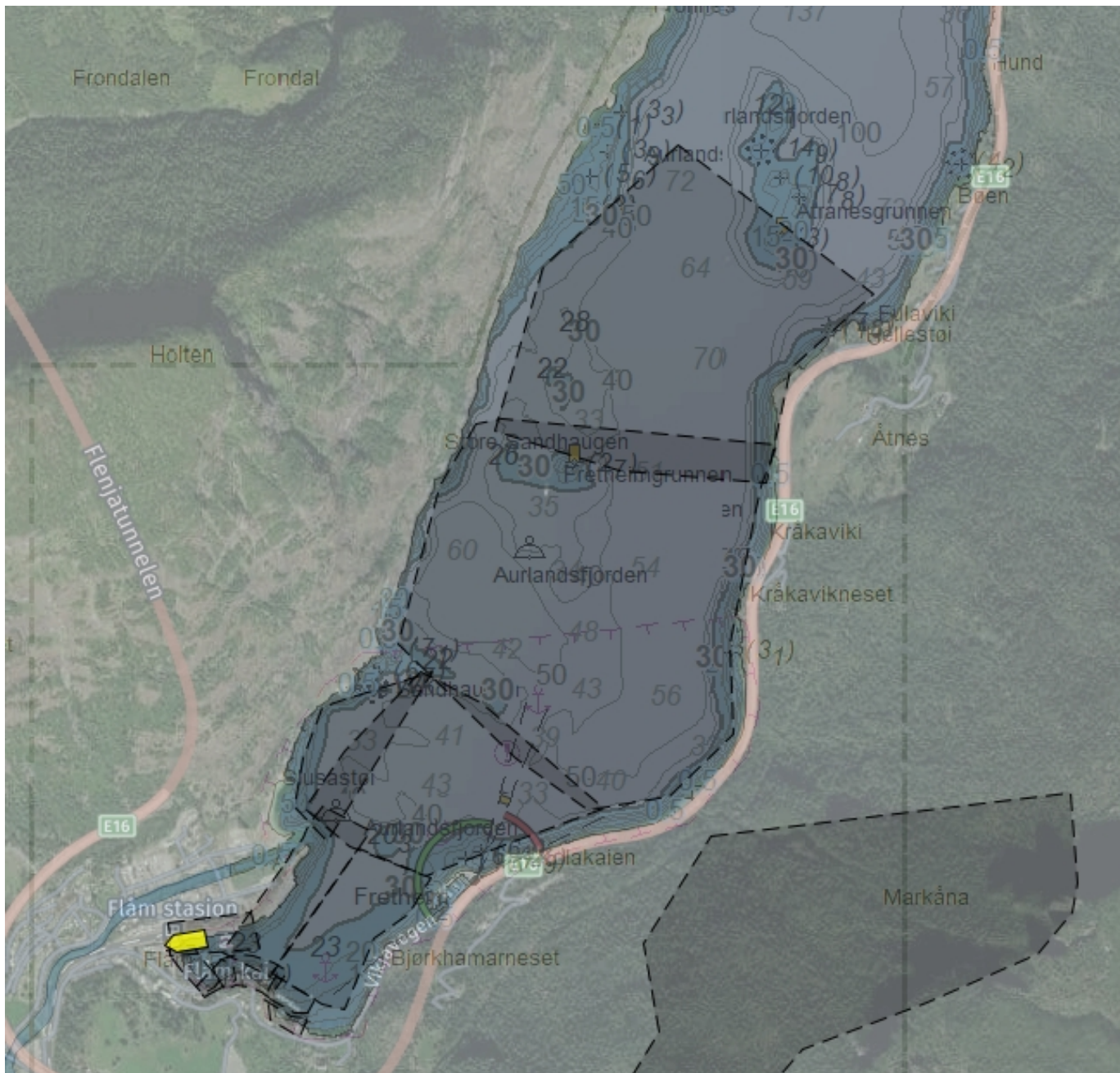

Gudvangen

Aurland

Flåm. Her har også Kystverket planar ifbm. fjerning av toppen på grunner i skipsleia – eit positivt tiltak for å sterkt redusere risiko for miljøkatastrofer. Skipstørrelse, vindtilhøve, anna ferdsel, fiske og fangst, spelar inn på val av ankringsområde. Skal andre ting spele inn trur eg det bør vektige grunnar til ut over generelt vern. Dvs. kartlegging av sårbar artsrikkdom.

Offentlege kaiområder med svært høg bruk og kontinuerlege transformasjonskrav:

Flåm, Gudvangen, Aurland, Undredal, Dyrdal

Flåm og Gudvangen er for øvrig i stor grad bygd på fyllmassar.

Offentlege kaiområder med meir sporadisk bruk:

Styvi, Bleiklindi, Stigen, Nedbergo, Bakka, Tufte

På bakka trengst det m.a. mudring/kaiutviding for sikker tilkomst og bruk av kai.

Elles er det fullt belegg på alle småbåthamner i kommunen og nye småbåthamner under planlegging i Gudvangen, Undredal og Aurland. (ikkje i vår regi)

Ifbm. alle offentlege kaiområder er det, og kjem det kontinuerleg, planar om endringar for å imøtekomme framtidige behov.

Me legg til rette for ein aktiv bruk av fjorden som ferdselsåre, men eg kan ikkje heilt sjå at kaianlegg og ferdsel på sjøen spelar inn på dette. Tvert imot er sjøvegen ein eigna måte for turistane å besøke området vårt mht. fotavtrykk og påverknad i naturen.

Eg vil føreslå å ikkje verne område kring eksisterande offentlege hamneanlegg., og halde eksisterande ankerområder utanfor – gitt at det ikkje er påvist sjeldan artsrikdom slik at fordelane ved vern vert større enn ulempene ved alternativt ankerområde.

Regards / Med helsing

Tor Mikkel Tokvam

| Port Director | Aurland Hamnevesen KF | mob: +47 41 20 20 88 | www.flamport.com |

-----Opprinnelig avtale-----

Fra: Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>

Sendt: fredag 10. februar 2023 09:30

Til: Knagenhjelm, Maria; Orheim, Eline; Tor Mikkel Tokvam

Kopi: Nornes, Anbjørg

Emne: Marint vern av Sognefjorden - dialog med Aurland hamnevesen

Når: fredag 17. februar 2023 12:00-13:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Oslo, Roma, Wien.

Hvor: Microsoft Teams-møte

Hei,

Visar til førespurnad frå Aurland hamnevesen om informasjon om marint vern Sognefjorden, og kallar med dette inn til møte.

Relevante tema for drøfting kan vere:

- Kva er marint vern?
- Korleis vil marint vern kunne påverke eksisterande og planlagt aktivitet?
- Involvering og prosess

Vi set av halvanna time. Verneområdeforvaltar Anbjørg Nornes er velkomen til å delta om det passar.

Microsoft Teams-møte

Bli med via datamaskin, mobilapp eller romeining

[Klikk her for å bli med på møtet](#)

Møte-ID: 361 916 696 428

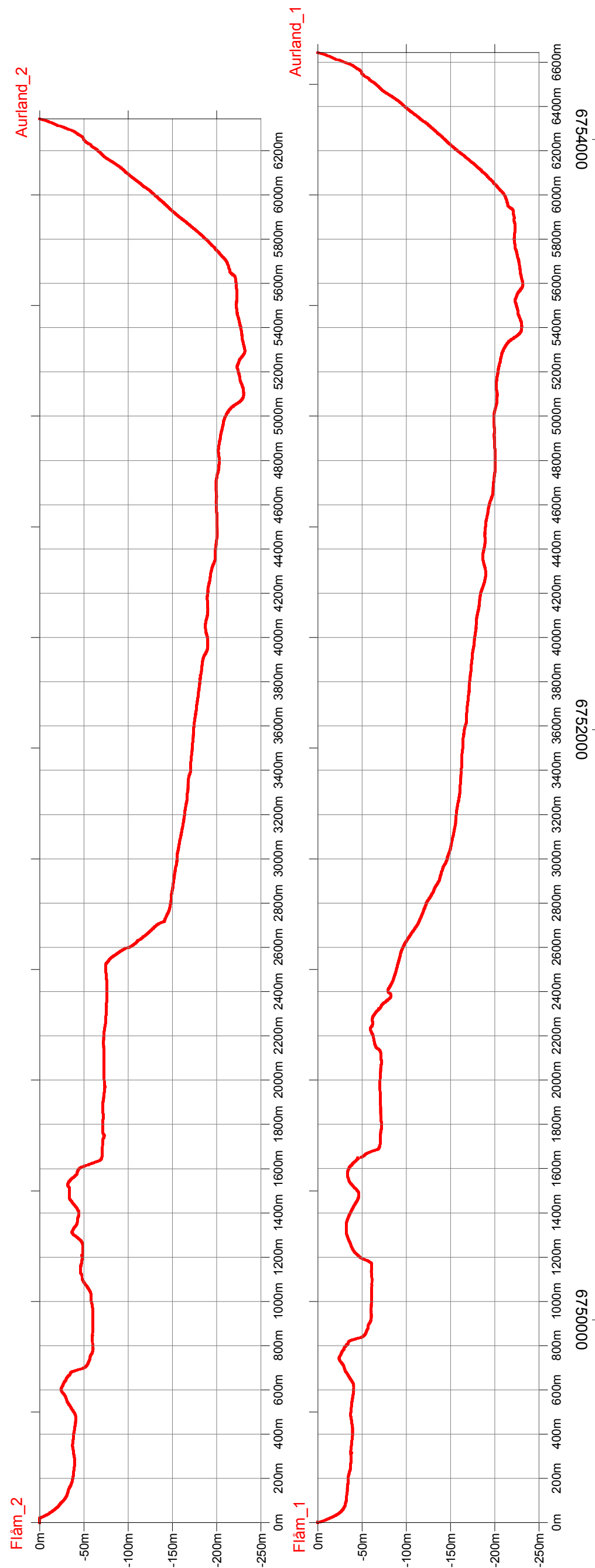
Passord: qkBdKQ

[Last ned Teams](#) | [Bli med på nettet](#)

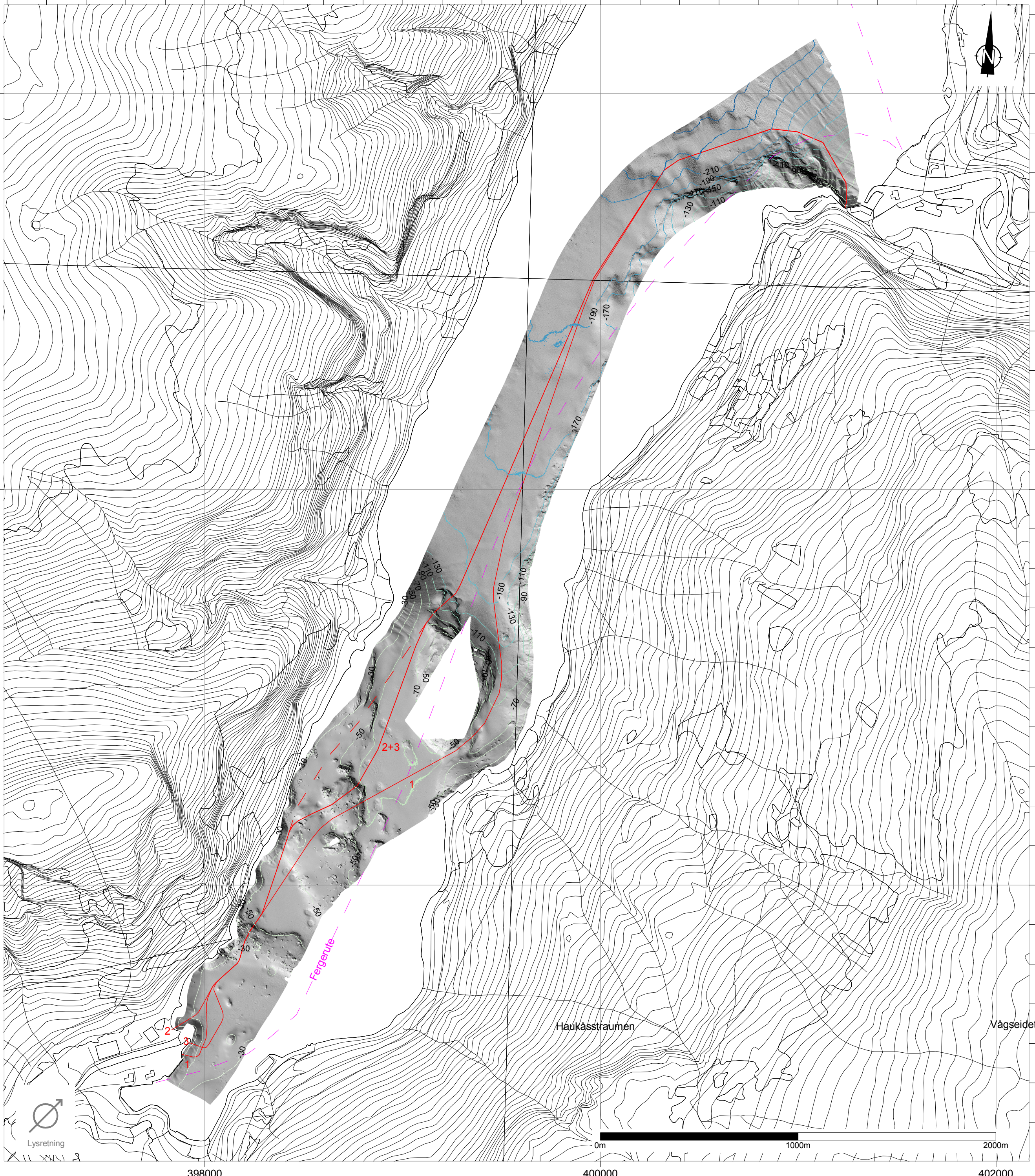
[Finn ut meir](#) | [Møtealternativ](#)

Aurland-Flåm alternativ 2:	Aurland-Flåm alternativ 1:
Lengde overflate (2D) = 6343m	Lengde overflate (2D) = 6642m
Lengde langs sjøbunn (3D) = 6464m	Lengde langs sjøbunn (3D) = 6765m
Lengde langs bunn + 2% = 6593m	Lengde langs bunn + 2% = 6901m
Aurland-Flåm alternativ 3:	
Lengde overflate (2D) = 6455m	
Lengde langs sjøbunn (3D) = 6580m	
Lengde langs bunn + 2% = 6711m	

AURLANDSFJORDEN

Aurland kommune

Lat/Lon: 60 53.1N - 007 08.7E
 UTM(32N): 399397 - 6751621

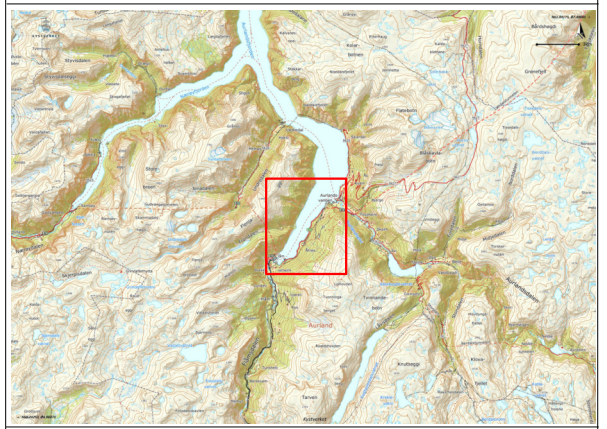
Traseforslag Aurland-Flåm - 1/15.000

Bunnkart fra oppmåling med multistråleekkolodd

KARTDATA
 Målestokk: 1/15.000 (v/A2)
 Ekvvidtansse: 20m
 Horizontal referanse: WGS84 (Euref89)
 Prosjeksjon: UTM32N
 Vertikal referanse: Sjøkartnull (LAT)

MALEDATA
 Oppmålingsfartøy: Surveyor
 Ekkolodd: Kongsberg EM2040
 Posisjon: GPS/GLONASS m/CPOS
 Måledato: 3. september 2020

- SYMBOLFORKLARING**
- Geografisk Nord
  - Landkontur (FKB)
  - Dybdekurve
  - Fergeute
  - Traseforslag

Oppdragsgiver:

Aurland Energiverk AS

Nearshore Survey AS

Nedre Astveit 12 - 14
 5106 Bergen, Norway
 Phone: +47 90944171
 office@nearshore.no

Karen Weichert
Areal- og samfunnsplanleggjar

Dato	Saksbehandler	Vår ref.	Deres ref.
17.02.2023	Wenche Hauglum	22/1369 - 3	

MELDING OM VEDTAK

Innspel til oppstart av arbeidet med marin verneplan for Sognefjorden

Kommunestyret - 009/23:

Det er gjort fylgjande vedtak i saka:

Vik kommune synest at det er utarbeidd eit godt utkast til utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden. Vik kommune ynskjer likevel å gjere merksam på at ferjeruta Vik-Ortnevik manglar under kapittelet *Samferdsel og skipstrafikk*. Dessutan har riksantikvaren i gang eit arbeid med å registrere Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Føreslegne område har vore på høyring i 2022, og fleire av desse inkluderer sjøareal i Sognefjorden. Døme er områda «Balestrand og Vangsnes», «Strendene i Vik» og «Nærøyfjorden». KULA bør omtalast i kapittelet om kulturminne. Det må vurderast i konsekvensutgreiinga om vernet vil skape hinder for bygging av nye kaier og store og små brygger i område med brå-djupne. Med tanke på framtidig, berekraftig reiselivsutvikling kan det vere viktig for Vik kommune at Vikjabukti også etter ev. marint vern av Sognefjorden kan nyttast som ankringsplass for store skip. Vik kommunen er midt i ein revisjon av arealdelen til kommuneplanen. Næringsareal er eit av hovudtema i revisjonen. I samband med dette skal fleire nye akvakulturområde konsekvensutgreiast vinteren/våren 2023. Det ville vere viktig for kommunen å få informasjon om kva som må til for at akvakultur ikkje er i strid med eit framtidig vern av Sognefjorden.

Samrøystes.

Klage:

Vedtaket gjev klagerett etter Forvaltningslova av 10. feb 1967. Sjå vedlagt melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak. Klagefrist er 3 veker etter melding om vedtak er motteke. Klagen skal sendast Vik kommune. Klageinstans er Statsforvaltaren i Vestland.

Med helsing

Ole Petter Ramberg
Fungerande Rådmann

Wenche Hauglum
Politisk sekretær

Brevet er elektronisk godkjent og er utan underskrift

Sakspapir

Saksnr.	Utval	Møtedato
009/23	Formannskapet	03.02.2023
009/23	Kommunestyret	16.02.2023

Sakshandsamar	Arkiv	Arkivsaksnr.
Karen Weichert		22/1369

Innspel til oppstart av arbeidet med marin verneplan for Sognefjorden

Rådmannen si tilråding

Rådmannen synest at det er utarbeidd eit godt utkast til utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden. Rådmannen ynskjer likevel å gjere merksam på at ferjeruta Vik-Ortnevik manglar under kapittelet *Samferdsel og skipstrafikk*. Dessutan har riksantikvaren i gang eit arbeid med å registrere Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Føreslegne område har vore på høyring i 2022, og fleire av desse inkluderer sjøareal i Sognefjorden. Døme er områda «Balestrand og Vangsnes», «Strendene i Vik» og «Nærøyfjorden». KULA bør omtalast i kapittelet om kulturminne. Med tanke på framtidig, berekraftig reiselivsutvikling kan det vere viktig for Vik kommune at Vikjabukti også etter ev. marint vern av Sognefjorden kan nyttast som ankringsplass for store skip. Vik kommunen er midt i ein revisjon av arealdelen til kommuneplanen. Næringsareal er eit av hovudtema i revisjonen. I samband med dette skal fleire nye akvakulturområde konsekvensutgreiast vinteren/våren 2023. Det ville vere viktig for kommunen å få informasjon om kva som må til for at akvakultur ikkje er i strid med eit framtidig vern av Sognefjorden.

Formannskapet - 009/23

Rådgevar Karen Weichert deltok under handsaming av saka.

Siri Wølneberg Bøthun (SP) la fram følgjande framlegg til tillegg i vedtaksteksten i rådmannen si tilråding:

Etter setninga «Kula bør omtalast under kapittelet om kulturminne»: «Det må vurderast i konsekvensutgreiinga om vernet vil skape hinder for bygging av nye kaier og store og små brygger i område med brå-djupne.»

Framlegget vart sett under røysting mot rådmannen sitt framlegg og vedteke samrøystes.

FS - vedtak:

Saka vert lagt fram for kommunestyret med følgjande framlegg til vedtak:

Vik kommune synest at det er utarbeidd eit godt utkast til utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden. Vik kommune ynskjer likevel å gjere merksam på at ferjeruta Vik-Ortnevik manglar under kapittelet *Samferdsel og skipstrafikk*. Dessutan har riksantikvaren i gang eit arbeid med å registrere Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Føreslegne område har vore på høyring i 2022, og fleire av desse inkluderer sjøareal i Sognefjorden. Døme er områda «Balestrand og Vangsnes», «Strendene i Vik» og «Nærøyfjorden». KULA bør omtalast i kapittelet om kulturminne. Det må vurderast i konsekvensutgreiinga om vernet vil skape hinder for bygging av nye kaier og store og små brygger i område med brå-djupne. Med tanke på framtidig, berekraftig reiselivsutvikling kan det vere viktig for Vik kommune at Vikjabukti også etter ev. marint vern av Sognefjorden kan nyttast som ankringsplass for store skip. Vik kommunen er midt i ein revisjon av arealdelen til kommuneplanen. Næringsareal er eit av hovudtema i revisjonen. I samband med dette skal fleire nye akvakulturområde konsekvensutgreiast vinteren/våren 2023. Det ville vere viktig for kommunen å få informasjon om kva som må til for at akvakultur ikkje er i strid med eit framtidig vern av Sognefjorden.
Samrøystes.

Kommunestyret - 009/23

Rådgjever Karen Weichert deltok under handsaminga av saka.

KS - vedtak:

Vik kommune synest at det er utarbeidd eit godt utkast til utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden. Vik kommune ynskjer likevel å gjere merksam på at ferjeruta Vik-Ortnevik manglar under kapittelet *Samferdsel og skipstrafikk*. Dessutan har riksantikvaren i gang eit arbeid med å registrere Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Føreslegne område har vore på høyring i 2022, og fleire av desse inkluderer sjøareal i Sognefjorden. Døme er områda «Balestrand og Vangsnes», «Strendene i Vik» og «Nærøyfjorden». KULA bør omtalast i kapittelet om kulturminne. Det må vurderast i konsekvensutgreiinga om vernet vil skape hinder for bygging av nye kaier og store og små brygger i område med brå-djupne. Med tanke på framtidig, berekraftig reiselivsutvikling kan det vere viktig for Vik kommune at Vikjabukti også etter ev. marint vern av Sognefjorden kan nyttast som ankringsplass for store skip. Vik kommunen er midt i ein revisjon av arealdelen til kommuneplanen. Næringsareal er eit av hovudtema i revisjonen. I samband med dette skal fleire nye akvakulturområde konsekvensutgreiast vinteren/våren 2023. Det ville vere viktig for kommunen å få informasjon om kva som må til for at akvakultur ikkje er i strid med eit framtidig vern av Sognefjorden.
Samrøystes.

Vedlegg	Tittel	DokID
Dokument dato		
24.01.2023	2022 sognefjorden utgreiingsomr	257131
24.01.2023	utkast-til-utgreiingsprogram---marint-vern-sognefjorden-	257132
24.01.2023	Oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden	257133

Kort samandrag

Vern av marine område er eit ledd i arbeidet med å ta vare på eit representativt utval av norsk natur for kommande generasjonar. Det ligg vesentlege nasjonale og internasjonale forpliktingar til grunn for arbeidet med marint vern. Som ledd i verneplanprosessen for Sognefjorden skal det gjennomførast ei konsekvensutgreiing, og som grunnlag for dette skal det utarbeidast eit utgreiingsprogram som no er på høyring. Utgreiingsprogrammet skal sikre at det blir lagt til rette for både involvering og kunnskapsproduksjon i løpet av verneprosessen. Kvar ei eventuell vernegrense skal gå er eitt av fleire tema som verneprosessen skal avklare. Eit eventuelt vernevedtak er venta tidlegast i utgangen av 2025.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m

Naturmangfaldlova

Rundskriv T-2/15 *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven (§§ 41 - 43)*

Saksopplysningar

Bakgrunn

Vern av marine område er eit ledd i arbeidet med å ta vare på eit representativt utval av norsk natur for kommande generasjonar. Utgangspunktet for vern av Sognefjorden er forslaget frå *Rådgivende utvalg for marin verneplan* om å verne 36 sjøområde i Noreg. Områda blei valt ut for å dekke variasjonsbreidda av marine naturtypar og sikre representative, særigne, sårbare og truga marine naturverdiar.

Det ligg vesentlege nasjonale og internasjonale forpliktingar til grunn for arbeidet med marint vern. FN-konvensjonen om biologisk mangfald frå 1992 har som mål å ta vare på naturmangfaldet og redusere tapet av artar og naturtypar. Konvensjonen forplikta partane til å bidra til å verne minst 17 % av landareala og 10 % av sjøareala innan 2020. I dag er kring 5 % av sjøareala i Noreg verna. Temaet marint vern er sentralt også for *Havpanelet*, der mellom andre Noreg støttar eit globalt mål om å verne og beskytte 30 % av havet innan 2030.

Som ledd i verneplanprosessen for Sognefjorden skal det gjennomførast ei konsekvensutgreiing, og som grunnlag for dette skal det utarbeidast eit utgreiingsprogram som no er på høyring (sjå vedlagt utkast). Eit utgreiingsprogram kan samanliknast med eit planprogram i plan- og bygningslova.

Utgreiingsprogrammet skal sikre at det blir lagt til rette for både involvering og kunnskapsproduksjon i løpet av verneprosessen.

Saksgang

Statsforvaltaren i Vestland gjennomfører det praktiske arbeidet med verneplanen. Dette omfattar oppstartsmelding med utgreiingsprogram, utarbeiding og høyring av verneforslag med konsekvensutgreiing, og til slutt oversending med tilråding om marint vern av Sognefjorden til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet utarbeider på dette grunnlaget ei tilråding til Klima- og miljødepartementet, som i sin tur handsamar verneforslaget i regjeringa, og legg det fram for Kongen i statsråd for vedtak. Eit eventuelt vernevedtak er venta tidlegast i utgangen av 2025.

Marine verneområde blir vedteke med heimel i *naturmangfoldloven* § 39. Eit marint verneområde i Sognefjorden vil bli forankra i ei eiga forskrift.

Kort om Sognefjorden

Sognefjorden er eit eineståande geologisk fenomen som verdas djupaste og lengste isfrie fjord. Sognefjorden har eit stort spenn i undersjøisk natur frå den djupaste mudderbotnen i evig mørke midtfjords, til grunne sidefjorlar. Her finn ein både marin natur som er svært særprega, og parti som er representativ for mange av fjordane i Noreg.

Sognefjorden er nasjonal laksefjord innanfor ei linje som går mellom Nessane og Ortnevik. I slike laksefjorlar blir det i dag ikkje gitt løyve til å etablere oppdrettsanlegg for laksefisk.

Avgrensing av utgreiings-/kandidatområdet

Utgreiingsområdet er 999 km² stort og ligg i kommunane Årdal, Aurland, Lærdal, Luster, Sogndal, Vik, Høyanger, Hyllestad og Gulen, og ytst ligg Solund vest for Sognesjøen. Planområdet er vist på vedlagt kart og er også tilgjengeleg i *naturbasen* og på *fylkesatlas* under «føreslåtte naturvernområde».

Kvar ei eventuell vernegrense skal gå er eitt av fleire tema som verneprosessen skal avklare. Vernegrensa er i utgangspunktet tenkt lagt to meter under sjøkartnull for å gå klar av privat eigedom. Unntak er der verneområde på land går heilt ned til havnivå, og større grunne område som ofte har særlege naturkvalitetar og m.a. er viktige oppvekstområde for mange artar.

Det er planlagt å vurdere deltaområde langs Sognefjorden i avgrensingsspørsmålet, både fordi sjøbotnen på slike strekningar endrar seg jamleg over tid, og fordi det finst få, intakte slike område igjen. Desse har både stor natur- og miljøverdi og stor samfunnsmessig interesse.

Kva vil vere tillat og ikkje tillat i eit marint verneområde?

Tabellen på side 33/34 i framlegget til utgreiingsprogram viser kva mest truleg vil vere lov og ikkje lov i eit marint verneområde i Sognefjorden. Blant tiltaka som ikkje vil vere lov er t. d. energiutnytting, dumping eller uttak av mineralressursar (til dømes skjelsand og sand), havbeite, utsetting av organismar/planting av vegetasjon, taretråling og botntrål. Akvakultur er i utgangspunkt ikkje tillate, men kan få dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.

Det same gjeld tilretteleggingstiltak for friluftsliv. Marint vern vil ikkje gi nye restriksjonar for sjølve friluftslivet. Ankring av store skip blir berre tillate på etablerte ankringsplassar. I utgreiingsprogrammet på side 18, figur 12 er det vist ankringsplass i Vikjabukti. Eit marint vern vil ikkje påvirke kraftliner i luftspenn over Sognefjorden med sidearmar.

Marint vern og landskapsvernområda

Der marint verneområde overlappar med sjøareal i landskapsvernområde, er den mest aktuelle avgrensinga av marint verneområde mot privat eigedom ved marbakken, eller to meters djupne der marbakke ikkje finst.

For dei to store landskapsvernområda (LVO) Nærøyfjorden og Stølsheimen er landskapet på fjordoverflata allereie verna, men landskapet under overflata er ikkje omfatta av dei eksisterande vernereglane.

Generelt gjeld at ein i verneplanarbeidet først vil vurdere i kva grad eksisterande verneområde sikrar marine naturverdiar. Dersom det marine ikkje blir i tilstrekkeleg grad ivareteke, vil det kunne bli arealmessig overlapping mellom marint vern og eksisterande vern. Ved overlapping vil det vere to verneforskrifter som gjeld for eitt og same areal, og det vil bli den strengaste verneregelen som vil gjelde i kvar konkrete sak.

Det kan bli soner i verneområdet med ulike restriksjonsnivå. Det kan vere aktuelt å sette av særskilt avgrensa referanseområde som vil kunne få eit strengare restriksjonsnivå, t.d. ein strengare dispensasjonspraksis for etablering av avlaup. Finnaufjorden kan vere aktuell å vurdere som referanseområde då det er relativt grunt og lite påverka av cruiseskip, ureining og inngrep.

Det er i dag opning for havbeite i Stølsheimen LVO, men dette er i utgangspunktet ikkje lov i eit marint verneområde.

Medverknad

Det er lagt opp til tre ulike referansegrupper som m.a. kan bidra med kunnskap om brukarinteresser og verneverdiar samt å gje råd. Vik kommune, verdsarvrådet og verneområdestyra for landskapsvernområda er med i referansegruppa for lokale myndigheiter. Ein representant for reisemålselskap (Visit Sognefjord, Fjordkysten, Visit Bergen) er med i referansegruppa for kultur, naturmangfald og reiseliv.

Det kan gjennomførast folkemøte om det er interesse for det når konsekvensutgreiinga ligg føre og undervegs ved utarbeiding av framlegg til marint vern av Sognefjorden. Statsforvaltaren ynskjer dialog om dette med kommunane.

Økonomiske konsekvensar

Høyringsinnspelen har ingen økonomiske konsekvensar for Vik kommune.

Vurdering

Rådmannen synest at det er utarbeidd eit godt utkast til utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden.

Rådmannen ynskjer likevel å gjere merksam på at ferjeruta Vik-Ortnevik manglar under kapittelet *Samferdsel og skipstrafikk*.

Dessutan har riksantikvaren i gang eit arbeid med å registrere Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Føreslegne område har vore på høyring i 2022, og fleire av desse inkluderer sjøareal i Sognefjorden. Døme er områda «Balestrand og Vangsnes», «Strendene i Vik» og «Nærøyfjorden». KULA bør omtalast i kapittelet om kulturminne.

I tabellen på side 33 i utgreiingsprogrammet er ankring for store skip nemnd som aktivitet/tiltak som mest truleg ikkje vil vere tillate ved marint vern, med mindre det skjer på etablerte ankringsplassar og dersom kartlegging syner at det ikkje er sårbart naturmangfald. Vik kommunen er for tida i ein prosess til å greie ut om cruiseturisme kan vere ei satsingsområde i kommunen. På same tid jobbar kommunen også med ein klimaplan. Det er forventa av staten at kommunen set seg ambisiøse mål for å redusere direkte utslepp av klimagassar. Sjøfartssektoren er blant dei tre sektorane i kommunen med størst utslepp. Før klimaplanen samt klimabudsjett er vedteken og utgreiingsprosjektet om cruiseturisme i Vik er avslutta, er det uvisst om cruiseturisme kan vere eit satsingsområde i kommunen nærare framtid. Ei slik satsing ville vere avhengig av ankringsplassen i Vikjabukti. Sidan det ikkje finst djupvasskai i Vik vil også utsleppsfrie cruiseskip, som forhåpentlegvis blir standard ein gong fram i tid, måtte ankre i Vikjabukti for å besøkje Vik som reiselivsdestinasjon. Såleis ville det uansett vere viktig for Vik kommune at Vikjabukti også etter ev. marint vern av Sognefjorden kan nyttast som ankringsplass for store skip.

Vik kommunen er midt i ein revisjon av arealdelen til kommuneplanen. Næringsareal er eit av hovudtema i revisjonen. I samband med dette skal fleire nye akvakulturområde konsekvensutgreiast vinteren/våren 2023. Det ville vere viktig for kommunen å få informasjon om kva som må til for at akvakultur ikkje er i strid med eit framtidig vern av Sognefjorden.

Statsforvaltaren I Vestland
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Vår ref.	Dykkar ref.	Sakshandsamar	Direktenr	Arkiv	Dato
22/743 - 6	272a0123- a0f6-472e- 9185- 46f3d985eb 66	Jorunn Teigen Hellem		K2-K23, K3-&30	27.02.2023

Marin verneplan for Sognefjorden

Det er gjort følgjande vedtak i saka:
Kommunestyret - 011/23

Årdal kommune stiller seg i utgangspunktet positive til eit vern av Sognefjorden, men har fleire element som må avklarast før ei eventuell verning.

I Årdal kommune ligg det fleire forbindelsar for blant anna fiber, vatn og avløp. Vestland fylkeskommune har regional plan for fornybar energi på høyring, der målet blant anna er å gjere forsyninga av kraft meir robust. Årdal kommune stiller spørsmål til kva eit vern av Sognefjorden vil ha å seie for nye vasskraftutbyggingar som både i gjeldande og framtidige konsesjonar der utgangen og overføringsforbindelsar skal ligge under havnivå.

Konsekvensutgreiinga bør difor sjå på kva eit vern av Sognefjorden har å seie for desse scenarioa.

Årdal kommune ber om at kommunen vert involvert i konsekvensutgreiinga, og ynskjer å vere representert i ressursgruppa som skal bidra til konsekvensutgreiinga.

Med helsing
Årdal kommune

Jorunn Teigen Hellem
Kommuneplanleggar

Saksnr.	Utval	Møtedato
020/23	Formannskapet	16.02.2023
011/23	Kommunestyret	16.02.2023

Sakshandsamar: Jorunn Teigen Hellem

Arkiv:
K2-K23, K3-&30

Arkivsaksnr.:
22/743 - 3

Marin verneplan for Sognefjorden

Saka gjeld

Statsforvaltaren i Vestland melder om oppstart av verneprosess for kandidatområdet Sognefjorden etter naturmangfaldlova (NML) § 42 og forvaltningslova kapittel VII. Oppstartsmeldinga blir sendt til dei berørte kommunane og aktuelle høyringspartar. Alle berørte partar blir oppmoda om å komme med innspel til oppstartsmeldinga og det tilhøyrande utgreiingsprogrammet.

Bakgrunn

Det ligg vesentlege nasjonale og internasjonale forpliktingar til grunn for arbeidet med marint vern. FN-konvensjonen om biologisk mangfald frå 1992 har som mål å ta vare på naturmangfaldet og redusere tapet av artar og naturtypar. Konvensjonen forplikta partane til å bidra til å verne minst 17 prosent av landareala og 10 prosent av sjøareala innan 2020. I dag er kring 5 % av sjøareala i Noreg verna. Temaet marint vern er sentralt også for Havpanelet, der mellom andre Noreg støttar eit globalt mål om å verne og beskytte 30 % av havet innan 2030.

Verneprosessen er eit ledd i arbeidet med å verne eit representativt utval av norsk natur for kommande generasjonar. Arbeidet med marint vern er forankra i Stortingsmelding 14, Natur for livet (2015-2016). Statsforvaltaren i Vestland fekk i brev frå Miljødirektoratet datert 10.01.2022 i oppdrag å starte arbeidet med marint vern for kandidatområdet Sognefjorden. Arbeidet skal følgje rundskrivet T-2/15 Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven.

Sognefjorden representerer eitt av dei mest særeigne og mangfaldige undersjøiske naturområda vi har i landet, den er eit eineståande naturfenomen som verdas djupaste og vår lengste fjord. Verneverdiane er knytt til den geologiske utforminga av fjorden med dei spesielle botnforholda og tilhøyrande dyreliv.

Drøfting

Oppdraget til Statsforvaltaren i Vestland vil omfatte sjøareal i 9 kommunar rundt Sognefjorden. Miljødirektoratet legg vekt på at Statsforvaltaren inviterer til dialog med kommunane og andre interessentar for å oppnå god lokal medverknad og

forankring. Statsforvaltaren i Vestland skal koma og informera Årdal kommune om prosessen i kommunestyremøte 16. februar. Statsforvaltaren har utarbeidd eit forslag til utgreiingsprogram som syner kva tema og problemstillingar som skal greiast ut som del av konsekvensutgreiinga. Dette utgreiingsprogrammet er ein del av oppstartsmeldinga. Dei ber om innspel til oppstartsmeldinga og utgreiingsprogrammet. Det er Miljødirektoratet som endeleg fastsett utgreiingsprogrammet som grunnlag for den vidare verneplanprosessen.

Sognefjorden kandidat område for marint vern

 Statsforvaltaren i Vestland

Statsforvaltar foreslår m.a. følgjande tema og problemstillingar for vidare utgreiing i ei KU:

- Naturmiljø
- Kulturarv
- Rekreasjon og friluftsliv
- Landskapsbilete og verdsarv
- Naturressursar
- Akvakultur og havbeite
- Andre tema og tiltak, som t.d. reiseliv, industri, forsvaret, samferdsel, disponering av overskotsmassar, anleggstiltak, m.m.

Statsforvaltaren har lista opp kva som mest sannsynleg vil vera lov/ikkje lov i tabellen nedanfor:

Kva vil mest sannsynleg vere lov i eit marint verneområde i Sognefjorden?		
Aktivitet/Tiltak	Tillat e?	Grunngjeving
Botntrål (aktive fiskereiskap som slepast og røyler botn)	Nei	Botntråling påverker botnen og botndyrsamfunn.
Snurrevad	Ja	Snurrevad har avgrensa effekt på sjøbotnhabitata.
Fiske med passive reiskap	Ja	Passive reiskap har avgrensa effekt på sjøbotn. Dersom det blir oppdaga korallrev kan det bli særlege restriksjonar likevel om passive reiskap kan truge verneføremålet.
Låsetting av fisk	Ja	Tradisjonell bruk av låsettingsplassar vil i utgangspunktet ikkje skade verneverdiane i området.
Taretråling	Nei	Vegetasjonen er verna. Taretråling påverker det marine økosystemet. Det er ikkje taretråling i Sognefjorden i dag, og truleg ikkje ein aktuell problemstilling.
Tanghausting	Nei/Ja	Ja til rettshavarar eller til undervisning også grunnare enn 2 m under sjøkartnull.
Utsetting av organismar/Planting av vegetasjon	Nei	Plante- og dyreliv er verna mot skade og øydelegging.
Akvakultur	Nei*	Akvakultur kan likevel få dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.
Utslepp av ballastvatn	Nei*	Dersom ballastvatnet er rensa etter gjeldande regelverk kan det likevel sleppast ut.
Havbeite	Nei	Eit MVO bør vere mest mogeleg upåverka frå inngrep/habitatmodifikasjonar og økologisk og genetisk påverknad, ein heller kan hauste bærekraftig frå naturlege bestandar. Havbeite er lov i dag innanfor enkelte av dei eksisterande verneområda, men ved ev. overlapping blir det ikkje lov.
Dumping eller uttak av mineralressursar	Nei	Dumping eller uttak vil gje direkte endringar på sjøbotn, i tillegg til partikkelspreiing og nedslamming.
Petroleumsverksemd	Nei*	Installasjonar, røyrleidningar og partikkelspreiing og ureining gjev negative verknadar på naturmangfaldet. *Røyrleidningar/kablar kan eventuelt få

		dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.
Energiutnytting	Nei	Installasjonar vil kunne gje fysiske inngrep og endre straum- og botnforhold.
Fysiske inngrep	Nei*	*Ja til lettare lokal infrastruktur/navigasjonsinstallasjonar/andre farleiltiltak etter søknad.
Utslepp frå land	Ja/Nei *	*Avhengig av storleik, reinsegrad og påverknad. Høgare terskel for å gje dispensasjon i referanseområde.
Dykking og surfing, jakt, fangst og fiske, ferdsel med båt	Ja	Ingen restriksjonar på ferdsel og friluftsliv.
Tilretteleggingstiltak for friluftsliv	Nei/Ja	Dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet. Mest aktuelt utanfor vernegrensa?
Levandelagring av villfanga fisk	Nei/Ja	Inntil 12 vekers lagring etter dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.
Vedlikehaldsmudring	Nei/Ja	Dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.
Ankring	Nei/Ja	Ja for småbåt under 15 meter med oppankring mot land. Nei for store skip, men mindre det skjer på etablerte ankringsplassar dersom kartlegging syner at det ikkje er sårbart naturmangfald.

Proessen legg opp til to opne høyringsfasar der alle har høve til å gi innspel og merknader.

1. Oppstart/meldingsfase. Statsforvaltaren melder oppstart av verneplanarbeidet med forslag til utgreiingsprogram. Oppstart blir annonsert i aviser, på nett og med brev til kommunar og kjende interessentar. Frist for innspel skal vere god nok til å kunne leggje til rette for politisk handsaming i kommunane. Det blir arrangert ope informasjonsmøte i løpet av perioden i kommunar der det er interesse for eit slikt møte. Det kan også vere aktuelt å orientere politiske organ i kommunane der det er ønskje om det.
2. Høyring av verneframlegg. Statsforvaltaren legg eit forslag til vern med kartavgrensing, verneføresegn og høyringsdokument/konsekvensutgreiing ut til offentleg ettersyn. Høyringa blir annonsert i aviser, på nett og med brev til kommunar og kjende interessentar. Frist for innspel er minimum to månader. Det blir arrangert ope informasjonsmøte i løpet av høyringsperioden i kommunar og i bygder der det er interesse, samt orienteringar i kommunane sine politiske organ.

Økonomi

Ikkje relevant for saka om oppstartsmelding.

Folkehelseperspektiv

Ikkje relevant for saka om oppstartsmelding.

Miljø

Målet på sikt er at eit vern av Sognefjorden skal betre miljøet.

Behov for klimatilpassing

Ikkje relevant for saka om oppstartsmelding.

Juridisk vurdering

Ikkje relevant for saka om oppstartsmelding.

Pro et contra

Ikkje relevant for saka om oppstartsmelding.

Tilråding:

Årdal kommune stiller seg positive til eit vern av Sognefjorden, men har fleire verksemder som har løyve til utslepp i Årdalsfjorden. I Årdal kommune ligg det fleire forbindelsar for blant anna fiber, vatn og avløp. Vestland fylkeskommune har regional plan for fornybar energi på høyring, der målet blandt anna er å gjere forsyninga av kraft robust. Årdal kommune stiller spørsmål til kva eit vern av Sognefjorden vil ha å seie for nye vasskraftutbyggingar som både i gjeldande og framtidige konsesjonar der utgangen og overføringsforbindelsar skal ligge under havnivå. Konsekvensutgreiinga bør difor sjå på kva eit vern av Sognefjorden har å seie for desse scenarioa.

Vedtak som innstilling frå Formannskapet, 16.02.2023 - 020/23

Årdal kommune ynskjer ikkje no å ta stilling til vern av Sognefjorden. Kommunen ser at eit vern av fjorden kan få konsekvensar for dagens industrivirksomheit, moglegheiter for utbygging av nye vegar/tunellar og vere eit hinder for vasskraftutbygging. Slike avklaringar må gjerast før kommunen eventuelt støttar ambisjonane om vern av Sognefjorden.

16.02.2023 Formannskapet

Kommunedirektøren la fram forslag til ny tilråding:

Årdal kommune ynskjer ikkje no å ta stilling til vern av Sognefjorden. Kommunen ser at eit vern av fjorden kan få konsekvensar for dagens industrivirksomheit, moglegheiter for utbygging av nye vegar/tunellar og vere eit hinder for vasskraftutbygging. Slike avklaringar må gjerast før kommunen eventuelt støttar ambisjonane om vern av Sognefjorden.

Ny tilråding vart teken opp til røysting.
Samrøystes.

Fskap - 020/23 Vedtak

Årdal kommune ynskjer ikkje no å ta stilling til vern av Sognefjorden. Kommunen ser at eit vern av fjorden kan få konsekvensar for dagens industrivirksomheit, moglegheiter for utbygging av nye vegar/tunellar og vere eit hinder for vasskraftutbygging. Slike avklaringar må gjerast før kommunen eventuelt støttar ambisjonane om vern av Sognefjorden.

16.02.2023 Kommunestyret

Nytt forslag til vedtak, foreslått av Thomas Norheim Moen, Senterpartiet
Årdal kommune stiller seg i utgangspunktet positive til eit vern av Sognefjorden, men har fleire element som må avklarast før ei eventuell verning. I Årdal kommune ligg det fleire forbindelsar for blant anna fiber, vatn og avløp. Vestland fylkeskommune har regional plan

for fornybar energi på høyring, der målet blant anna er å gjere forsyninga av kraft meir robust. Årdal kommune stiller spørsmål til kva eit vern av Sognefjorden vil ha å seie for nye vasskraftutbyggingar som både i gjeldande og framtidige konsesjonar der utgangen og overføringsforbindelsar skal ligge under havnivå. Konsekvensutgreiinga bør difor sjå på kva eit vern av Sognefjorden har å seie for desse scenarioa. Årdal kommune ber om at kommunen vert involvert i konsekvensutgreiinga, og ynskjer å vere representert i ressursgruppa som skal bidra til konsekvensutgreiinga.

Thomas Norheim Moen, SP fremja forslag til nytt vedtak:

Årdal kommune stiller seg i utgangspunktet positive til eit vern av Sognefjorden, men har fleire element som må avklarast før ei eventuell verning.

I Årdal kommune ligg det fleire forbindelsar for blant anna fiber, vatn og avløp. Vestland fylkeskommune har regional plan for fornybar energi på høyring, der målet blant anna er å gjere forsyninga av kraft meir robust. Årdal kommune stiller spørsmål til kva eit vern av Sognefjorden vil ha å seie for nye vasskraftutbyggingar som både i gjeldande og framtidige konsesjonar der utgangen og overføringsforbindelsar skal ligge under havnivå.

Konsekvensutgreiinga bør difor sjå på kva eit vern av Sognefjorden har å seie for desse scenarioa.

Årdal kommune ber om at kommunen vert involvert i konsekvensutgreiinga, og ynskjer å vere representert i ressursgruppa som skal bidra til konsekvensutgreiinga.

Thomas Norheim Moen, SP sitt framlegg vart teken opp til røysting.
Samrøystes.

KST - 011/23 Vedtak

Årdal kommune stiller seg i utgangspunktet positive til eit vern av Sognefjorden, men har fleire element som må avklarast før ei eventuell verning.

I Årdal kommune ligg det fleire forbindelsar for blant anna fiber, vatn og avløp. Vestland fylkeskommune har regional plan for fornybar energi på høyring, der målet blant anna er å gjere forsyninga av kraft meir robust. Årdal kommune stiller spørsmål til kva eit vern av Sognefjorden vil ha å seie for nye vasskraftutbyggingar som både i gjeldande og framtidige konsesjonar der utgangen og overføringsforbindelsar skal ligge under havnivå.

Konsekvensutgreiinga bør difor sjå på kva eit vern av Sognefjorden har å seie for desse scenarioa.

Årdal kommune ber om at kommunen vert involvert i konsekvensutgreiinga, og ynskjer å vere representert i ressursgruppa som skal bidra til konsekvensutgreiinga.

Vedlegg:

utkast-til-utgreiingsprogram---marint-vern-sognefjorden-
Oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden

Statens vegvesen

STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Njøsavegen 2

6863 LEIKANGER

Behandlande eining:
Transport og samfunn

Sakshandsamar/telefon:
Torbjørn Hasund / 93004685

Vår referanse:
22/246426-2

Dykkar referanse:

Vår dato:
14.03.2023

Svar – oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden

Vi viser til brev datert 08.12.2022.

Føremålet med arbeidet er å leggje til rette for marint vern av Sognefjorden. Verneverdiane er knytt til den geologiske utforminga av fjorden med dei spesielle botnforholda og tilhøyrande dyreliv.

Statens vegvesen si rolle i planlegginga

Statens vegvesen har ansvar for at føringar i Nasjonal transportplan, statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalane og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringar blir ivaretekne i planlegginga. Statens vegvesen sitt samfunnsoppdrag er å utvikle og leggje til rette for eit effektivt, tilgjengeleg, sikkert, og miljøvennleg transportsystem.

Vi uttalar oss som forvaltar av riksveg på vegne av staten, og som statleg fagmynde med sektoransvar innanfor vegtransport. Statens vegvesen sitt sektoransvar for vegnettet inneber eit overordna ansvar for at trafikkikkerheit, klima- og miljøomsyn, og heilskapleg bypolitikk blir ivareteke i alle planforslag som vedkjem samferdsel. Dette gir oss høve til å stille krav til både statlege, fylkeskommunale og kommunale vegar, gater og løysingar for gåande og syklande.

Statens vegvesen si rolle i denne saka er som eigar og forvaltar av riksveg med oppgåver som utbygging av ny infrastruktur og drift og vedlikehald på eksisterande veganlegg og anlegg for riksvegferjene.

Statens vegvesen sitt innspel i saka

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Askedalen 4
6863 LEIKANGER

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Statens vegvesen har ansvar for fire riksvegstrekingar som går langs eller nær det planlagde verneområdet, inkludert ferjekaier og ferjesamband:

- E39 frå Vadheim til Instefjord, inkludert ferjekaier på Lavik og Oppedal og ferjesambandet mellom dei.
- Rv. 13 frå Sogndal til Vik, inkludert ferjekaier på Hella, og Vangsnes og ferjesambandet mellom dei. Også ferjekai Dragsvik på fylkesveg 613 (fv. 55).
- Rv. 5 frå Sogndal til Lærdal, inkludert arm til Amla og ferjekai der, og ferjekaier på Mannheller og Fodnes og ferjesambandet mellom dei.
- E16 mellom Aurlandsvengen og Flåm og ved Gudvangen.

Drift og vedlikehald

Av informasjonen til oppstartvarselet forstår vi at drift og vedlikehald av eksisterande infrastruktur vil kunne fortsette som tidlegare. Men vi kan ikkje sjå at det i dokumenta knytt til oppstarten er definert nærare kva som er meint med drift og vedlikehald i denne samanhengen. Ein definisjon vil vere viktig for å få ei felles forståing for kva som ligg innanfor dette omgrepet og det må avklarast i planarbeidet.

Det er svært viktig for oss at vernet ikkje legg avgrensingar som hindrar oss i å drive fortløpande drift og vedlikehald på våre installasjonar og objekt både over og under vatn. Vi er avhengige av å kunne gjennomføre dagleg drift og vedlikehald effektivt og på kort varsel utan å måtte søkje vernemyndet om løyve. Vi ønskjer eit generelt unntak frå vernereglane for drift og vedlikehald.

Inn under omgrepet «drift og vedlikehald» meiner vi at også følgjande tiltak skal reknast:

- utbetring, inkludert nybygging, av ferjekaier på eksisterande samband. Også reservekaier og kaier som blir brukt som liggekai for ferjer som ikkje er i rute, typisk nattligge.
- utbetring av vegstrekingar der vegkropp, brukar og fylling går ut i sjøen.
- deponering av massar, også rasmassar, i samband med drift og vedlikehald, inkludert tiltak nemnt over.
- andre tilsvarande tiltak og aktivitetar.

Kommentar til kulepunkta over

- Dei seinare åra har vi oppgradert fleire ferjekaier, og vi vil i nær framtid ha behov for å oppgradere fleire.
- Ved skredhendingar over våre vegar vil vi kunne ha behov for å raskt kunne føre rasmassane vidare til fjorden for å opne vegen.
- I samband med drift og vedlikehald vil vi kunne ha behov for å gå ut i fjorden med maskiner og utstyr.

Nye vegutbyggingar

Det kan ved utbetring av eksisterande vegtrasé og ved bygging av nye, bli naudsynt med inngrep direkte i fjorden. Anten for plassering og oppbygging av sjøvegegen inkludert bruer, eller for deponering av massar. Ved til dømes større tunnelprosjekt vil det vere svært krevjande å få intern massebalanse i prosjektet, avhende all masse til eksterne interessentar

eller deponere på land. I den smale landstripa langs fjorden som er eigna for å bu og virke er arealbruken alt pressa, inkludert omsynet til både landskap, jordvern og biologisk mangfald. Vi meiner det er viktig å få fram dette i planprosessen.

Ved større prosjekt vert det normalt utarbeidd kommunedelplan der ein mellom anna ser på alternative trasear, men også korleis ein skal nytte eller deponere massar. Vald trase vert så regulert gjennom detaljregulering. I desse prosessane får ulike forvaltningsmynde høve til å uttale seg, inkludert gå til motsegn.

Statens vegvesen ønskjer å nytte overskotsmassar på ein samfunnstenleg måte. Utgreiing av massebalanse er ein del av reguleringsarbeid og prosjektering, både med tanke på god økonomi i prosjekta og natur og miljø. Det vil ikkje alltid vere mogleg å få til dette, og då vil vi prøve å avhende massar til andre interessentar. Å deponere massar er ofte siste utveg.

I utgreiingsprogrammet side 20 er nemnt tidlegare vegprosjekt der ein har deponert massar i fjorden. Som mogleg framtidig døme på behovet for å gjere seg av med massar kan vi nemne mogleg framtidig tunnel på E39 mellom Førde og Lavik, forbi Vadheim. Her kan det bli aktuelt med ein fleire kilometer lang tunnel. Å kvitte seg med slike mengder massar vil bli krevjande, og å deponere på land vil og ha store konsekvensar for natur og miljø.

I forslag til utgreiingsprogram er det på side 33 lista opp kva som vil og ikkje vil vere lov av tiltak i eit marint verneområde. Dumping eller uttak av mineralsressursar er ikkje tenkt tillate. Å bruke massane på ein samfunnstenleg måte, eller deponere på land vil vere den føretrekte måten. Vi vil påpeike at i enkelte tilfelle vil dumping i sjø vere einaste moglege løysing.

Statens vegvesen vil signalisere at det er svært viktig for oss at vernet ikkje vert til hinder for at vi ved utbygging av infrastruktur, kan fylle eller deponere massar i Sognefjorden. Vi ønskjer at det skal vere ei opning i vernereglane for å kunne gjere dette, utan å måtte gå vegen om dispensasjon. Så har vi også forståing for at deponering må skje etter grundige prosessar og strenge krav.

Som del av arbeidet med verneplan må det utgreiast i kva grad det vil vere naudsynt å legge restriksjonar på deponering av massar for å ta i vare verneverdiane.

Konklusjon

Eit av Statens vegvesens 5 toppmål er å bidra til å oppfylle Norges klima- og miljømål. Under dette ligg målet om at vi skal unngå tap av viktig natur og redusere den totale arealbruken vår. Desse måla vil vere førande for vår verksemd.

Statens vegvesen har ansvar for fire riksvegstrekingar som går langs eller nær det planlagde verneområdet, inkludert ferjekaier og ferjesamband. Dette er infrastruktur med regional og nasjonal funksjon. Med bakgrunn i informasjonen i oppstartssvarset og utgreiingsprogrammet er vi bekymra for at framtidige verneforskrifter skal leggje for store

restriksjonar på våre behov for drift, vedlikehald og utbetringar av eksisterande veganlegg og bygging nye vegar.

Vernet må ikkje vere til hinder for at vi utan opphald kan utføre drift og vedlikehald utan søknadsprosess mot vernereglane. Det må heller ikkje vere til hinder for ny utbygging, inkludert deponi av massar i Sognefjorden. Vi ønskjer at det skal vere ei opning i vernereglane for å deponere massar, utan å måtte gå vegen om dispensasjon, men etter grundige prosessar og med strenge krav.

Som del av arbeidet med verneplan må det leggest stor vekt på å greie ut i kva grad det vil vere naudsynt å legge restriksjonar på deponering av massar for å ta i vare verneverdiane.

Det er aktuelt for oss vere med på særmøte om drift, vedlikehald og utbygging av vegar.

Transport vest – transportforvaltning 1
Med helsing

Torun Emma Torheim
seksjonsleiar

Torbjørn Hasund

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskrivne signaturar.

Kopi
VESTLAND FYLKESKOMMUNE, Postboks 7900, 5020 BERGEN

STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Dykkar ref:
Vår ref: 2022/268088
Dato: 14.03.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmiddel

UTTALE TIL OPPSTART AV ARBEID MED MARIN VERNEPLAN FOR SOGNEFJORDEN

Vi viser til *Melding om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram* av 08.12.2022, referansenr. 2022/628

Planområdet omfattar heile Sognefjorden ut til terskelområda mot Sognesjøen og det er ein stor produksjon av laks og aure i åpne merdar i sjø i fjorden og av settefisk på land. Det er også 3 lokalitetar med landbasert produksjon av kveite.

Oppdrettsnæringa er i stadig utvikling, og det kan bli aktuelt med endring av teknologi eller arealet på eksisterande lokalitetar. Det kan også vere fornuftig med endringar i plasseringa av anlegg for å oppnå tilstrekkeleg avstand mellom lokalitetar som eit smitteforebyggjande tiltak i tråd med nytt regelverk.

Mattilsynet ser det som viktig at planen tek høgde for at slike tiltak kan gjennomførast i verneområdet og at det må vere rom for endring og utvikling der målet er betre fiskehelse og fiskevelferd.

Med helsing

Helene Marie Øgaard
Spesialinspektør / veterinær
Mattilsynet Avdeling Sunnfjord og Sogn

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og blir sendt utan signatur.
Dokument som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Innspill av Høgskulen på Vestlandet, Campus Sogndal, til oppstartmelding for verneprosess Sognefjorden fra

1. Forskergruppe Fjord
2. Forskergruppe Skred

1. Forskergruppe Fjord

Forskergruppe Fjord stiller seg positivt til utformingen av oppstartmelding for verneprosess Sognefjorden. I henhold til punkt 4.3 om tema og problemstillinger for miljø og samfunn har forskergruppa de siste ti årene hatt miljøundersøkelser i flere av de omtalte fjordområdene. Undersøkelsene ble til dels (men ikke utelukkende) gjennomført i lys av miljøklassifikasjonene i henhold til EUs vannrammedirektiv. Resultatene fra disse arbeidene er offentlig tilgjengelige i form av bacheloroppgaver, masteroppgaver og rapporter, samt som rådatatabeller; se Tabell 1 (nedenfor) for en generell oversikt.

1a. Innspill til Punkt 4.3.1 «Naturmiljø»

Tabell 1 viser tilgjengelighet av resultater fra de enkelte fjordområdene. Resultatene er delt inn i henhold til vannrammedirektivets klassifikasjonskategorier, det vil si «Økologiske klassifikasjoner» og «Kjemiske klassifikasjoner». I tillegg er det krysset av om det finnes relevant bakgrunnsmateriale som for eksempel hydrografiske data eller naturtyper som ikke inngår i vannrammedirektivets klassifikasjoner. Rådata og beregningene burde kunne gi et grunnlag for det videre arbeide med vurdering av verneprosessen i de enkelte fjordområdene.

Videre anmerkes følgende til den omfattende utfyllingen og dumpingen av sprengstein fra vei- og tunnelbygging (veier, vannkraft): Mye av sprengsteinen har blant annet blitt brukt til å fylle ut elvedeltaer. Høringsplanen omtaler dette og påpeker at det ikke er noen samlet oversikt over all utfylling og dumping i Sognefjorden. Innenfor verneprosessen vises her til muligheten til utarbeiding av en bacheloroppgave eller masteroppgave om problematikken med økonomisk støtte fra Statsforvalteren.

1b. Innspill til Punkt 4.3.4 «Landskapsbilde og verdsarv»

Generelt gjøres oppmerksom på at UNESCOs godkjenning av verdensarven gjelder «Vestnorske fjorder» og ikke «Vestnorsk fjordlandskap», som er en feilaktig oversettelse av de ansvarlige myndighetene. Den norske oversettelsen utelukker selve fjorden og fokuserer kun på landskapet omkring fjordene.

Spesielt vises til «Tilstandsrapport for Aurlandsfjorden og Nærøyfjorden» (Bollingberg et al. 2022, <https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmloi/handle/11250/2995983>) som oppsummerer resultater av miljøundersøkelser i henhold til EUs vannrammedirektiv i verdensarvområdet «West Norwegian Fjords – Geirangerfjord og Nærøyfjord», der det finnes en rekke rådata og bearbejdet data som kan danne et grunnlag for det videre arbeide med vurdering av verneprosessen i verdensarvområdet.

Videre anmerkes til planlagt sprengning av Fretheimsgrunnen og Åtranegrunnene nær Flåm (Kystverket 2017 – «Detaljregulering for utbetring av innseglinga til Flåm») at foretaket ville være uheldig i og med at det finnes få grunner av denne typen i Sognefjorden og at disse grunnene kan være biologisk viktige.

I henhold til Øystrebøvatnet anmerkes at vannsøylen er påvirket av fjorden og at Øystrebøvatnet dermed er en del av fjordsystemet til Fuglesetfjorden. Derfor burde Øystrebøvatnet som et særdeles spennende spesialområde innlemmes i verneområdet.

Tabell 1. Oversikt over eksisterende økologiske og kjemiske miljøklassifikasjoner i Sognefjordens sidefjorder i henhold til EUs vannrammedirektiv.

Fjordområde	Økologisk klassifikasjon	Kjemisk klassifikasjon	Andre forskningsresultater
Arnafjorden	X	X	X
Aurlandsfjorden	X	X	X
Barsnesfjorden	X	X	X
Ikjefjorden	X	X	X
Lærdalsfjorden	X	X	X
Nærøyfjorden	X	X	X
Sogndalsfjorden			X
Diverse fjorder			Hydrografi og organisk karbon
Diverse fjorder			Deltautbygging

2. Forskargruppe Skred

Forskargruppa for skred ved HVL har innspel til tema og problemstillingar som bør greiast ut, jf. Kap. 4.3 i utgreiingsprogrammet. Sidan vi gjennom fleire år har hatt omfattande forskingsaktivitet i indre delar av Aurlandsfjorden (Fig.1) fokuserer vi på dette området. Vi innspel til tema *Naturmiljø* og tema *Landskapsbilete og verdsarv*.

2a. Innspel til Punkt 4.3.1 «Naturmiljø»

Forskingsaktiviteten i samband med fjellskred (jf. Kap. 4.3.4) har avdekka viktige element av naturmiljø knytt til grunnvatn. Dette gjeld utstrøymingsområder for grunnvatn nede i fjordsida og i flomålet, i tillegg til meir diffuse utstrøymingsområder på fjordbotnen (Fig.1). Grunnvasstrøyminga er nær knytt opp mot berggrunnsstrukturar i det ustabile fjellpartiet med skredaktivitet (kap. 4.3.1). Infiltrasjonen skjer høgt oppe i fjellsida, og grunnvasskjeldene har potensiale i høve til miljøovervaking.

2b. Innspel til Punkt 4.3.4 «Landskapsbilete og verdsarv»

Forskargruppa for Skred understrekar kor viktig det er med vern av landskapet på overflata saman med landskapet på fjordbotnen. Særleg vil vi peike på fjellsidene omkring Aurlandsfjorden i Flåm, som saman med fjordbotnen, utgjer eit komplett døme på eit kjeldeområde for fleire store fjellskred og tilhøyrande avsetjingar med utløp i fjordbotnen etter siste isavsmeltinga. Dette samanhengande landskapselementet strekk seg frå eit platå på ca. 600 moh ned til fjordbotnen på -60 muh.

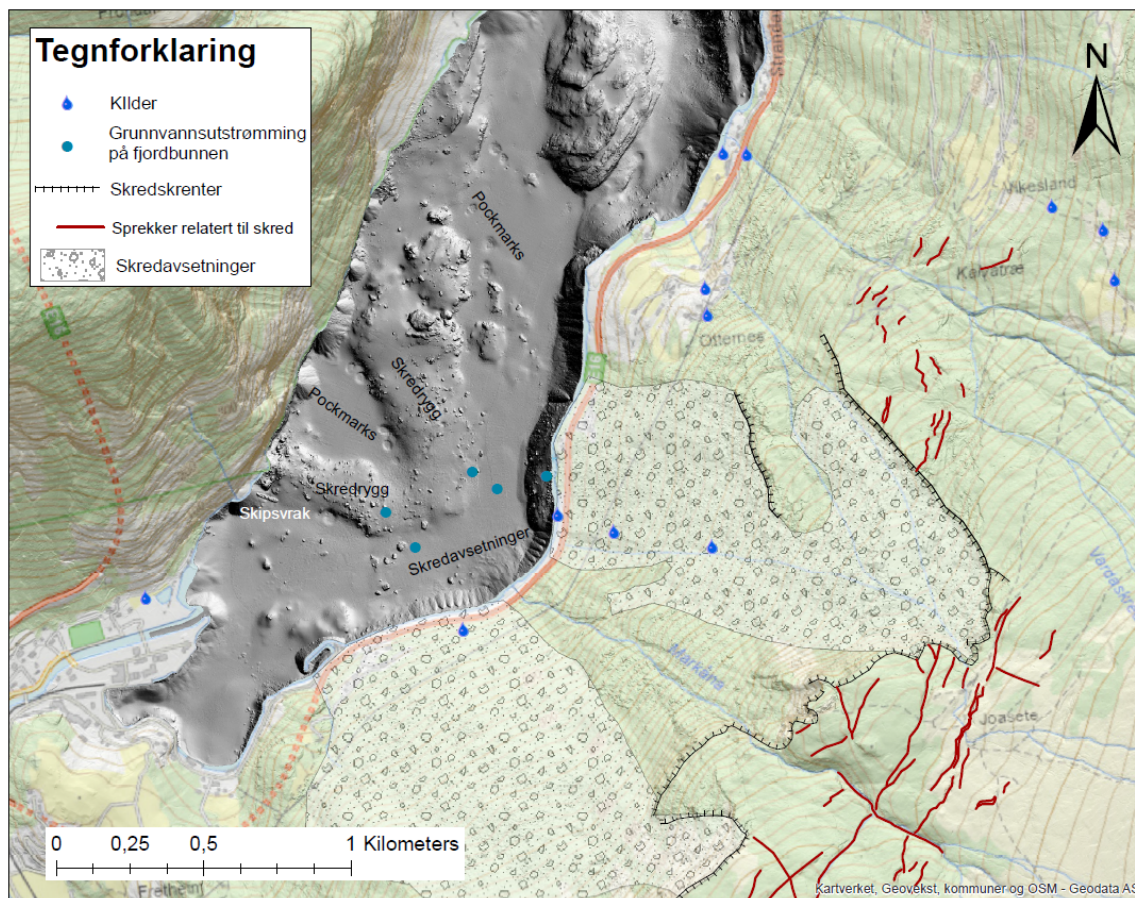
Landformer og strukturar i berggrunnen er sterkt prega av dette, og fjordbotnen har eit mangfald av botnstrukturar som er unike i norsk geologi. I tillegg til lag med skredavsetningar av ulik alder finn ein karakteristiske skredryggar og marine krater (pockmarks) knytt til skredprosessane (Fig. 1).

Som del av eit forskingsprosjekt om avslutta og pågåande rørsler i fjellsida driv skredgruppa ved instituttet på HVL kontinuerleg instrumentell overvaking av instabilitetar i fjellsida og kartlegging av botnstrukturane saman med Universitetet i Bergen. Området, over og under fjordoverflata, er derfor svært viktig for både forskning og undervisning til dei geofaglege institusjonane i Vestland. Marint vern av fjordbotnen i dette området er heilt vesentleg for komande generasjonar av forskarar og studentar.

Fjordbotnen med dei omtala landformane og vraket av D/S Begonia (krigsminne) som vart senka i 2 verdskrigen har også eit uavklart potensiale i samband med turisme/rekreasjon og friluftsliv.

Figur 1. Fjordbunntopografi (batymetri) med terrengmodell for landområdene og markering av elementene nevnt i teksten

3. Generelle anmerknings

På punkt 3.1.2 «Arealbruk» fremheves innsatsen fra det marinbiologiske miljøet ved Høgskulen på Vestlandet under overskriften «Forskning og undervisning» (side 18). Her burde det presiseres at det marine miljøet ved HVL består av både marinbiologi og maringeologi, og at forskningsarbeidet i Sognefjorden også omfatter skredforskning. I tillegg gjøres det oppmerksom på at Universitetet i Bergen bidrar med egen forskning og med undervisningstokt til å øke kunnskap om Sognefjorden. Fjordforskningen til Havforskningsinstituttet burde også nevnes.

Videre ville det være nyttig å fremheve ytre innvirkninger på fjorden som effekter av vannkraft og eventuelt massedumping på en sterkere måte. Disse er nevnt, men påvirkningene er såpass store at de burde få en tydeligere plass i dokumentet. Særlig påvirkning fra vannkraft er så viktig at det fortjener en egen overskrift.

4. Konklusjon

Forskergruppene Fjord og Skred ved Høgskulen på Vestlandet, Campus Sogndal, ser fram til utforming av den videre verneprosessen av Sognefjorden. Utkast til oppstartmelding gir et godt grunnlag for det videre arbeidet der begge forskergruppene gjerne bidrar med resultater og rådgiving om ønskelig.

For Forskergruppe Skred: Thomas Scheiber

For Forskergruppe Fjord: Matthias Paetzel

STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Vår dato: 15.03.2023

Vår ref.: 202222934-2 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 2022/628

Uttalelse på melding om oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram

Vi viser til melding om oppstart av arbeid med marint vern av Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram.

NVE har sett gjennom oppstartsmeldingen for det foreslåtte marine verneområdet med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m.

- I det foreslåtte marine verneområdet finner vi energi- og vassdragsinteresser. Det er blant annet nettanlegg som krysser fjorden, flere kraftverk som ligger ved fjorden, transformatorstasjon, sjøkabler, Hydro Aluminium har to fabrikker på hver side av fjorden og det er kartlagt digitale småkraftpotensialer.
- BKK AS (tidligere BKK Nett AS), Sygnir AS (tidligere Sognekraft AS), Breheim Nett AS (tidligere Luster Energiverk AS) og Straumnett AS (tidligere Årdal Energi Nett AS) har områdekonsesjon i det foreslåtte marine verneområde. NVE er positive til at Statnett SF er inkludert i adresselisten og at de har uttalt seg. Vi ber om at områdekonsesjonærer, nettanleggeiere, kraftverkseiere og andre berørte parter om å bli inkludert i adresselisten slik at det får mulighet til å uttale seg.
- NVE har som regel informasjon om transmisjons- og regionalnett gjennom Kraftsystemutredningene (KSU). Vi har derimot ikke fullstendig oversikt over alle nettkomponenter og -planer for distribusjonsnett, spesielt ikke på lavere spenningsnivå. Det er viktig at områdekonsesjonærer vurderer om verneforslaget kommer i konflikt med deres eksisterende og fremtidige planer.
- [Lenke til området i NVE Atlas.](#)

Statsforvalter informerer om at den geografiske avgrensingen av kandidatområdet strekker seg fra Lustrafjorden og Årdalsfjorden i indre Sogn og ut mot Sognesjøen. Verneforslaget skal i utgangspunktet bli avgrensa mot land ved to meters dyp ved middels lav vannstand. I utgangspunktet, dersom det ikke er spesielle verneverdier som tilsier noe annet, skal privat grunn ikke bli påvirket av verneforslaget.

▪ **Nettanlegg**

Det er flere nettanlegg som ligger ved Sognefjorden. Noen steder er det nettanlegg som ligger helt ned ved fjorden og i visse områder er det nettanlegg og sjøkabler som krysser deler av fjorden.

BKK AS, Sygnir AS, Straumnett AS, Linja AS og Breheim Nett AS eier nettanlegg som enten ligger ved fjorden og/eller krysser deler av fjorden. Sygnir AS og Straumnett AS eier sjøkabler som krysser fjorden. Det er også en transformatorstasjon eid av Sygnir AS som ligger nærme det foreslåtte marine verneområdet.

NVE er fornøyde med at Statnett SF har uttalt seg. De informerer om at de har 3 fjordkryssinger med transmisjonsnettledninger over Sognefjorden og Sogndalsfjorden. Statnett har anleggskonsesjon etter energiloven til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, og har ervervet rettigheter til dette gjennom ekspropriasjonsskjønn og minnelige avtaler.

Vedtak av Miljødirektoratet

Statnett vil minne om at Miljødirektoratet den 04.06.2021 vedtok å gi unntak fra forurensningsloven § 32 første ledd, ved å la Statnett få ha liggende på bunnen av Sognefjorden, en line som røk under arbeid i 1967.

Spenningsoppgradering 420 kV Aurland – Sogndal og Hove Sogndal

Statnett planlegger å oppgradere 300 kV ledningen mellom Aurland og Sogndal til 420 kV. Dette vil i hovedsak skje ved at det bygges en ny ledning parallelt med den eksisterende, som kan rives etter at ny ledning er satt i drift. Samtidig skal den delen av 300 kV ledningen mellom Hove og Sogndal som ligger mellom Sogndal og Ramnaberget i Vik kommune erstattes med ny. De nye ledningene vil tidligst ferdigstilles i 2025, og de gamle blir revet de to påfølgende årene. Tiltaket krever ingen synlige endringer i Sogndal transformatorstasjon. NVE har gitt Statnett tillatelse til å oppgradere strekningen Aurland-Sogndal-Ramnaberg, og Olje-og energidepartementet har stadfestet konsesjonen. I forbindelse med spenningsoppgraderingen vil det bli tidvis mye anleggsarbeid med båter på sjø. Liner vil legges ut på vannet og det vil være mye båttrafikk med lettbåter og vaktbåter.

Statnetts merknader til verneforskriften

Statnett påpeker at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og utvikling av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av

transmisjonsnettanlegg i verneområdet. Forskriften må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger (for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt). Denne typen arbeid er pågående på dette tidspunkt. Det bemerkes at Statnett benytter droner og helikopter til inspeksjon av anleggene, og at droner og helikopter også kan bli benyttet til arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner eller havari. En antar at nødvendig arbeid med drone og helikopter ikke blir forbudt, evt. at det gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften. Dette er aktiviteter som ikke er i konflikt med verneformålet. NVE støtter Statnett sine merknader til verneforskriften og ber om deres uttalelse blir tatt til etterfølge.

NVE ber om at standardbestemmelsene for nettanlegg blir inkludert i verneforskriften. Vernevedtaket bør ikke vanskeliggjøre generelt vedlikehold, inspeksjon, ombygging, drift og utbedring av feil av eksisterende og fremtidige nettkomponenter. Det foreslåtte marine verneområdet må sikre rett til drift, vedlikehold og fornying av eksisterende og fremtidig nettanlegg.

NVE forutsetter at alle berørte nettselskaper uttaler seg om eksisterende og fremtidige nettplaner i området, samt foreslår nødvendige tilpasninger i verneforskriften. Vi ber om at nettselskapene uttaler seg selv i tilfeller uten konflikt.

▪ Kraftverk

Navn på kraftverk	Kraftverkseier	Kraftverksstatus	Kommune	Lenke til konsesjonssak
Tveit vannkraftverk	Eviny Fornybar AS	I drift.	Hyllestad	
Værholm kraftverk	Småkraft AS	Planlagt/prosjektert	Høyanger	Konsesjonssak - NVE
Dyrnesli kraftverk	Vadheim Kraft AS	I drift. Det er planlagt opprusting og utvidelse av kraftverket.	Høyanger	- Konsesjonssak - NVE - Konsesjonssak - NVE - Konsesjonssak - NVE
Måren vannkraftverk	Småkraft AS	I drift.	Høyanger	Konsesjonssak - NVE
Sagelvi vannkraftverk	Småkraft AS	I drift.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Thue vannkraftverk (eller Tusselva mikrokraftverk)	Knut U. Thue	Vedtatt konsesjonsfritt.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Daleelva Småkraftverk	Dale Kraft AS / Thorsnes	Vedtatt konsesjonsfritt	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Romøyri kraftverk	Fjærland Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Jordal kraftverk	Fjærland Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE

Lidal kraftverk	Fjærland Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Hatlestad kraftverk	Fjærland Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Berge kraftverk	Fjærland Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon. Vedtatt planendring i 2015.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Bjåstad kraftverk	Fjærland Kraft AS	Søkt planendring i 2012.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Leikanger kraftverk	Leikanger Kraft AS	I drift. Gjeldende konsesjon. Kraftverkstunnel som tilhører vannkraftverket som strekker seg ned mot fjorden.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Fosshagaelvi kraftverk		Planlagt/prosjektert	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Feios kraftverk	Feios Kraftverk AS	Kraftverkstunnel tilhørende Feios kraftverk som er under arbeid strekker seg ut mot fjorden. 8. mars 2013 fikk Feios Kraftverk AS tillatelse ved kongelig resolusjon til å bygge ut Feios kraftverk.	Vik	Konsesjonssak - NVE
Fardalselvi kraftverk	Sognekraft Produksjon AS	Gjeldende konsesjon.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
TVK kraftverk	Cloudberry Develop AS	Gjeldende konsesjon.	Vik	Konsesjonssak - NVE
Skjerdal kraftverk	Skjerdalselva Kraft AS	Gjeldende konsesjon.	Aurland	Konsesjonssak - NVE
Rud 3 minikraftverk	Knagenhjelm / Kaupanger Energi AS	Vedtatt konsesjonsfritt.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Rud 1 minikraftverk i Rudsbekken	Kaupanger Energi AS eller Knagenhjelm. Christen Knagenhjelm er daglig leder for	Vedtatt konsesjonsfritt.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE

	Kaupanger Energi AS.			
Kaupanger 2 kraftverk	Kaupanger Energi AS	Planlagt illustrert.	Sogndal	Konsesjonssak - NVE
Vindedal kraftverk	Vindedal Kraftverk AS	Gjeldende konsesjon.	Lærdal	Konsesjonssak - NVE
Døsen mikrokraftverk	Døsen Gard	Vedtatt konsesjonsfritt.	Luster	Konsesjonssak - NVE
Døsjagrovi kraftverk	Luster Småkraft AS	Søknad	Luster	Konsesjonssak - NVE
Kvåle kraftverk	Luster Småkraft AS	Gjeldende konsesjon. Søkt om opprustning og utvidelse. Søknad i kø.	Luster	Konsesjonssak - NVE Konsesjonssak - NVE
Mordøla kraftverk	Mordøla Kraft AS	Gjeldende konsesjon.	Luster	Konsesjonssak - NVE
Mikrokraftverk i Tverrelvi	Molland	Vedtatt konsesjonsfritt.	Luster	Konsesjonssak - NVE
Leirdøla kraftverk	Statkraft AS	Gjeldende konsesjon. Kraftverkstunnel som går ut i fjorden som tilhører Leirdøla kraftverk	Luster	Konsesjonssak - NVE
Offerdal kraftverk	Offerdal Kraftverk AS	Gjeldende konsesjon.	Årdal	Konsesjonssak - NVE

NVE ber statsforvalter å ta kontakt med berørte kraftverkseiere og be de å uttale seg hvorvidt vern kommer i konflikt med drift, vedlikehold og oppgradering av de ulike kraftverkene. Deres hensyn med tanke på konsesjonsbestemmelser, drift og vedlikehold må bli ivaretatt. Dersom det ikke forekommer noen konflikter, ber vi at de ulike kraftverkseierne presiserer dette.

Det er flere små vannkraftverk som har utløp inn i det foreslåtte verneområdet. Siden disse ikke er regulerte, vil ikke vannføringen i elvene disse er i, fravike betydelig fra det som er naturlig.

▪ **Digitalt småkraftpotensial**

Det er kartlagt flere småkraftpotensialer i området. Sammenlignet med andre konsesjonsgitte vann- og vindkraftproduksjoner, men som ikke er utbygd, regnes flere av disse småkraftpotensialene å være lønnsomme prosjekter. **Statsforvalter informerer, som tidligere nevnt, at dersom det ikke er spesielle verneverdier som tilsier noe annet, skal privat grunn ikke bli påvirket av verneforslaget. NVE anser dermed at**

grunneiere som har mulighet til å benytte seg av småkraftpotensialene ikke blir berørt av vern. Dersom dette ikke skal være tilfelle ber vi om at Statsforvalter konkretiserer dette i videre vurdering.

▪ **Annet**

Hydro Aluminium har områdekonsesjon i to små områder som ligger nærme det foreslåtte marine verneområdet da de har to fabrikker i området. Hydro Aluminium Høyanger og Hydro Aluminium AS Hydro Energi Sogn befinner seg ved Sognefjorden. Vi ber statsforvalter å sende verneforslaget til selskapene slik at de har mulighet å uttale seg om verneforslaget.

Med hilsen

Hedvig Kristoffersen
Konsulent

Godkjent av Ann Myhrer Østenby
Seksjonssjef

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

Kopimottakerliste:

LUSTER ENERGIVERK AS - ANDERS MOLLAND

SOGNEKRAFT PRODUKSJON AS

Hydro Aluminium AS Høyanger Metallverk

STATNETT SF

Olje- og energidepartementet

EVINY FORNYBAR AS

BKK AS

SAGE KRAFTVERK AS - ANDERS MOLLAND

SMÅKRAFT AS

STATKRAFT AS

LUSTER SMÅKRAFT AS

LUSTER SMÅKRAFT AS - ANDERS MOLLAND

VINDEDAL KRAFTVERK AS

Feios Kraftverk AS

KAUPANGER ENERGI AS
KAUPANGER ENERGI AS - NILS JOACHIM KNAGENHJELM
Døsen Gård v/Olav Døsen Andersen
Hydro Aluminium AS Hydro Energi Sogn
VADHEIM KRAFT AS
MORDØLA KRAFT AS
Offerdal Kraftverk AS
FJÆRLAND KRAFT AS
Knut U. Thue
DALE KRAFT AS
DALE KRAFT AS - Jan Thorsnes
STRAUMNETT AS
LEIKANGER KRAFT AS
CLOUDBERRY DEVELOP AS
BREHEIM NETT AS
BREHEIM NETT AS - ANDERS MOLLAND
LUSTER ENERGI AS - ANDERS MOLLAND
SYGNIR AS
LINJA AS
SKJERDALSELVA KRAFT AS

Statsforvaltaren i Vestland

sfvlpost@statsforvalteren.no

DERES REF./DATO:
/VÅR REF.:
201300140-26STED/DATO:
, 15.03.2023-- POSTADRESSE:
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO-- TLF:
+47 24 06 70 00FAX:
+47 24 06 70 01-- INTERNETT:
www.statkraft.noE-POST:
post@statkraft.com

-- Org.nr.:987 059 729

**OPPSTART ARBEID MED MARINT VERN AV SOGNEFJORDEN.
MERKNAD FRA STATKRAFT ENERGI AS**

Viser til brev av 08.12.2022, ref. 2022/628, med melding om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram.

Statkraft Energi AS har flere vannkraftutbygginger langs Sognefjorden. Høyanger-, Vik- og Jostedal/Leirdøla utbyggingene.

Vannkraftproduksjon kan som kjent i noen tilfeller påvirke fjordmiljøet ved at vatn blir sluppet ut i fjorden på annet tidspunkt enn naturlig som følge av magasinering, og/eller ved at vann blir sluppet ut i en annen del av fjorden enn det som var det naturlige utløpet før reguleringen. Dette kan påvirke temperatur, omrøring, islegging, sedimenter, mm.

Det er viktig for oss at en eventuell verneplan i Sognefjorden tar hensyn til våre vannkraftanlegg, slik at drift, vedlikehold og utvikling av disse, med tilhørende reguleringsanlegg og installasjoner, ikke blir hindret av bestemmelser i verneforskriften. Herunder bør en også ta høyde for fremtidige utvidelser og ombygginger av vannkraftverkene. Ombygginger kan til eksempel medføre behov for å etablere nytt utløp til fjorden, utvidelse av kaianlegg, deponere sprengstein / fyllinger mot sjø, mv.

Vi anbefaler derfor at vannkraft blir et tema som utredes nærmere i denne verneprosessen.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Svein-Arne Normann-- SAKSBEHANDLER/ADM.ENHET:
Svein-Arne Normann-- TLF./FAX:
004794836689 /-- E-POST:
Svein-Arne.Normann@statkraft.com-- SIDE:
1/1

Statsforvalteren Vestland
Adresse: sfvlpost@statsforvalteren.no

Dato 15.03.2023

Vedrørende plan for marint vern av Sognefjorden

Viser til kunngjøring av 08.12.2022 som gjelder marint vern av Sognefjorden (saksnr. 2022/628). Lenke til kunngjøringen: [Vi starter arbeidet med marint vern av Sognefjorden](#) har høringsfrist satt til 15.03.2023.

Vårt innspill i denne omgang er av mest av overordnet karakter og baseres på [Forslag til utredningsprogram, Marin verneplan for Sognefjorden](#). Der vises til at man ønsker å beskytte det undersjøiske landskapet, artene der,- men samtidig tillater næringsvirksomhet som ikke er i strid med verneformålet.

Som største oppdrettsaktør i Sognefjorden, vil et slikt planforslag naturligvis berøre vår virksomhet. Ikke bare dagens virksomhet, men også det som næringen arbeider med for fremtiden. Innenfor planområdet ligger i dag disse oppdrettslokalitetene: Skredstivik, Tveit, Bekksnes, Hjartholm og Indre Oppedal. Disse fem store og gode produksjonslokalitetene utgjør en betydelig verdiskaping, bedriftsøkonomisk så vel som samfunnsøkonomisk. Hvilket er momenter som må inngå i arbeidet med videre analyser av konsekvenser.

Tilgjengelige produksjonsareal er et viktig konkurransefortrinn for norsk oppdrettsnæring. Tilgangen på gode oppdrettslokaliteter har vært og vil fortsatt være en knapphetsfaktor i forhold til videre utvikling av den. Med videre utvikling så forstås her både en tilpasning til gjeldende rammer for tillatelser, men også justeringer som innebærer tilpasninger til fremtidige forvaltningsregimer.

Like viktig som en tydelig identifisering av næringens behov ved dagens lokaliteter (areal og biomasse), må det også fremkomme at alternative oppdrettslokaliteter ikke utelukkes. Næringens dynamiske karakter tilsier at det også i fremtiden vil være behov for forandringer. Tilsvarende, basert på modelleringer og erfaringer, må der etableres en mekanisme i verneplanen, som muliggjør etableringer av nye lokaliteter uten at verneformål eller definerte vernebestemmelser stanser det initiativet.

Som en del av tilpasning til trafikklyssystemet, så pågår det nå et arbeid i flere delområder av PO4. I Sognefjorden har næring og forvaltning igangsatt en prosess der man tar sikte på å etablere en ny produksjonsstruktur. Det gjelder ikke bare området som helhet, men også hver enkelt lokalitet gjøres vurderinger av produksjons-tilpasninger. Det konkrete utfallet av denne prosessen kjenner vi pr dag ikke til. Men når målet er forsterket fokus på bærekraftig akvakultur, så er det viktig at arbeidet med verneplan (dvs verneområder og vernegrad), ikke blir en begrensning for dette prosessmålet. Dette peker derfor også på behovet for en metode med god koordinering og tett dialog underveis.

Dispensasjon og dispensasjonsregler omtales også i utkastet, men der gis ikke detaljer. Sett hen til saker som gjelder dispensasjonssøknader fra en kommuneplans arealdel, så foreligger en restriktiv og streng praksis i Vestland fylke. Dette har påvirket og vil påvirke næringens utviklings- og tilpasningsmuligheter. En tilsvarende tilnærming når det gjelder marint verneområde i Sognefjorden, vil kunne gi ytterligere begrensninger i virksomheten.

Vi tillater oss også kommentarer av noen konkrete forhold i planprogrammet og som i sin fremstilling utgjør en uklarhet sett fra næringens ståsted. På side 32: Restriksjonsnivåer kan fremstilles på to nivåer: strengeste eller

mindre restriktive forskrifter. Forskriften for restriksjonsnivåer er gitt generelle beskrivelser og utredningsprogrammet må gis en nærmere konkretisering.

Avsnitt 3.2.4 og tilhørende tabell (s 33) som opplister «Hva vil mest sannsynlig være lov i et marint verneområde i Sognefjorden? Når det gjelder akvakultur så er det anført «Nei*». Og stjerne-tegn forklarer at «Men akvakultur kan alikevel få dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet». Et mulighetsutfall kan eksempelvis bli, dersom det ikke innvilges dispensasjon, være at dagens virksomhet ved en oppdrettslokalitet er i strid med verneformålet. Dette vil i så fall kunne få en inngripende og uheldig konsekvens. Subsidiær problemstilling vil være at en dispensasjon innvilges, men at der oppstilles driftsvilkår som vanskelig lar seg realisere. Også dette siste vil utfordre mulighetsrommet for videre akvakultur.

Forhold som ikke er vurdert nærmere og gjelder vanlig virksomhetsinnhold : Behovet for fysiske forandringer og økt MTB. Hvordan et dispensasjonskrav virker inn på fortøyningsstruktur og/eller biomasseforandringer tilknyttet dagens virksomhet kan ikke besvares ut fra planforslaget. Med dette som utgangspunkt, så gjøres en tilnærming til akvakultur som innebærer begrensninger i dag og i fremtiden.

Dette må konkretiseres og avklares i det videre planarbeidet. Næringens tilpasninger til ulike forvaltningstiltak (og lovpålegg) er en kontinuerlig prosess og slik tilpasninger må gis en fremstilling i planen.

Avsnitt 4.3.6., side 38 mv.; Akvakultur og havbeite. Der henvises til at man kan utarbeide en dispensasjons-hjemmel, men at den ikke beskrives. Videre: Hvilke typer enkelt-bestemmelser som skal legges til grunn for tillatelse til dagens virksomhet og for fremtidige forandringer, sier derfor ikke planen noe om.

Det er viktig at verneplanarbeidet reflekterer at akvakultur er en veldig viktig næring langs kysten. Konsekvenser av et vern må nøye gjennomgås av forvaltning, kommunene og næringen. Dagens akvakulturaktivitet og fremtidspotensiale i ulike områder, må reflekteres i en slik plan.

Planen er på mange områder veldig overordnet og konkretiseringer er helt nødvendig for at det skal bli en god plan. Derfor er det vanskelig å kunne se virkningen for oppdrettsnæringen når den er ganske generell.

Vi håper på en god prosess og muligheter til medvirkning i det videre planarbeidet.

Vennlig hilsen / Best regards

Arne Kvalvik

Miljø- og myndighetskontakt

Mowi ASA, Region Vest

Mobile: +47 99 22 49 94

Mail: arne.kvalvik@mowi.com

Office Ålesund: Apotekergaten 9A, 6004 Ålesund

Lærdal kommune

Sakspapir

Saksnr.	Utval	Møtedato
005/23	Utval for miljø og samfunnsutvikling	16.02.2023

Sakshandsamar: Monika Lysne	Arkiv:	Arkivsaksnr.: 22/1027 - 3
-----------------------------	--------	------------------------------

Melding om oppstart av arbeid med marint vern av Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram - innspel frå kommunen

Kort samandrag:

Lærdal kommune har motteke varsel frå Statsforvaltar i Vestland om oppstart av verneprosess for Sognefjorden. Oppstartsmeldinga er sendt alle berørde partar, som vert oppfordra til å koma med innspel til prosessen og utgreiingsprogrammet.

Kommunedirektøren si tilråding:

Lærdal kommune spelar inn til Statsforvaltar i Vestland momenta som kjem fram i vurderinga under, til det varsla vernearbeidet for Sognefjorden.

16.02.2023 Utval for miljø og samfunnsutvikling

Røysting:

Tilrådinga frå kommunedirektøren vart samrøystes vedteken.

UMS - 005/23 Vedtak

Lærdal kommune spelar inn til Statsforvaltar i Vestland momenta som kjem fram i vurderinga under, til det varsla vernearbeidet for Sognefjorden.

Relevante dokument i saka

<https://www.statsforvalteren.no/nn/vestland/miljo-og-klima/verneomrade/nye-verneomrade/marint-vern/sognefjorden-kandidatomrade-for-marint-vern/>

Aktuelle lover, forskrifter, avtalar m.m.

Naturmangfaldlova § 42 og Forvaltningslova kap. VII

Saksutgreiing

i melder med dette oppstart av verneprosess for kandidatområdet Sognefjorden etter naturmangfaldlova (NML) § 42 og forvaltningslova kapittel VII. Oppstartsmeldinga blir sendt til dei berørte kommunane og aktuelle høyringspartar. Alle berørte partar blir oppmoda om å komme med innspel til oppstartsmeldinga og det tilhøyrande utgreiingsprogrammet. Arbeidet med marint vern er forankra i Stortingsmelding 14, Natur for livet (2015-2016). Statsforvaltaren i Vestland fekk i brev frå Miljødirektoratet datert 10.01.2022 i oppdrag å starte arbeidet med marint vern for kandidatområdet Sognefjorden.

Statsforvaltaren skriv blant anna følgjande:

"Sognefjorden representerer eitt av dei mest særeigne og mangfaldige undersjøiske naturområda me har i landet, den er eit eineståande naturfenomen som verdas djupaste og vår lengste fjord. Verneverdiane er knytt til den geologiske utforminga av fjorden med dei spesielle botnforholda og tilhøyrande dyreliv.

Kandidatområdet dekkjer eit areal på meir enn 250 km², og utløyser dermed krav om konsekvensutgreiing. Vi har utarbeidd eit forslag til utgreiingsprogram som syner kva tema og problemstillingar som skal greiast ut som del av konsekvensutgreiinga. Dette utgreiingsprogrammet er ein del av denne oppstartsmeldinga. Vi ber med dette om innspel til oppstartsmeldinga og utgreiingsprogrammet. Det er Miljødirektoratet som endeleg fastsett utgreiingsprogrammet som grunnlag for den vidare verneplanprosessen.

Naturmangfaldlova forankrar samarbeidsplikta vår om viktig natur, og det er viktig å ha god dialog om nye tiltak som vedkjem Sognefjorden framover. Kommunane har ei viktig rolle som planmyndigheit når nye søknadar kjem samtidig som det pågår ei utgreiing av moglege vern. Når det er kunngjort oppstart av verneprosess etter NML § 42 kan eit forvaltningsorgan, jf. NML § 44 avslå ein søknad om løyve m.v. til tiltak i område som inngår i verneforslaget. Løyve kan berre bli gitt dersom tiltaket er utan nemneverdig betydning for forslaget. Verknadane av dette er i utgangspunktet avgrensa til fire år etter at forslaget er kunngjort."

Siste avsnittet over heimlar i praksis eit tilnærma bygge- og delforbod i planområdet, frå vernearbeidet er starta opp og varsla, avgrensa til 4 år etter meldinga er sendt. For Lærdal kommune sin del, kan dette ha konsekvensar for oppstarta reguleringsplanarbeid på Grandane, for tiltak som femnar om vassareala.

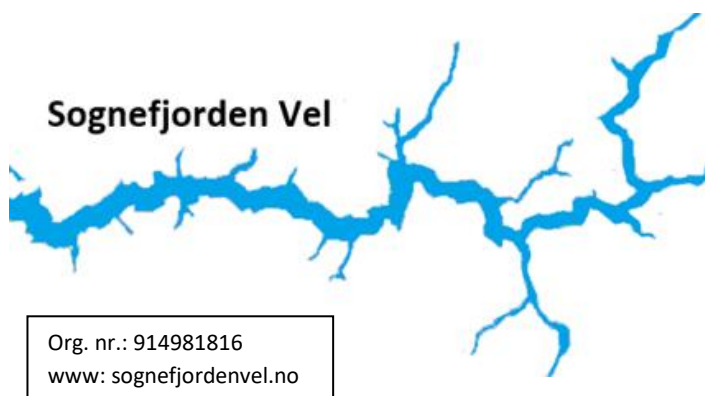
Økonomiske konsekvensar

Vurdering

Administrasjonen ser svært positivt på det oppstarta vernearbeidet for Sognefjorden, og ser at utgreiingsprogrammet er omfattande og dekkande for prosessen vidare. Sognefjorden er svært viktig for spesielt naturmangfaldet i og langs fjorden, men er og viktig som ferdselsåre, for reiselivet, som friluftsliv- og rekreasjonsområde og for ressursutnytting i form av fiske. For Lærdal er kanskje Sognefjorden spesielt viktig for villaksen, og korleis villaksen har det i Sognefjorden, har mykje å seie for bestanden i Lærdalselva. Oppdrettsanlegg, då spesielt for oppdrettslaks, har store konsekvensar for villaksbestanden også heilst inst i fjordane.

Administrasjonen vil understreke viktigheita av at villaksen sitt leveområde vert styrka gjennom vernearbeidet for Sognefjorden, og at det vert sett på restriksjonar og tiltak som kan bedre levekåra for villaksen i Sognefjorden og dei anadrome lakseelvane som er knytt til fjorden.

Administrasjonen registrerer at det pågåande vernearbeidet kan ha store konsekvensar for kommunen sine utviklingsplanar for sentrumsnært fjordområde. Kommunen har over fleire år hatt planar om å utvikle/vidareutvikle båthavn, badeplassen, sikringstiltak mot havnivåstigning osv. I nokre av desse planane vil det vera naudsynt å gå utover noko fjordareal med tiltak, for å få til ynskja utvikling. Kommunen har svært lang fjordlinje, og det meste er heilt uberørt. Svært lite av kommunen si fjordlinje er bebygd eller har tiltak i eller i nærleiken, og kommunen set strandsonevernet høgt. Det er likevel slik at kommunen har setrumsnær fjordtilknytning med badeplass, camping, hotell, båthavn osv. rett ved fjorden. Området er eit svært attraktivt område, men har behov for noko modernisering og oppgradering. Kommunen er godt i gang med reguleringsplanarbeidet for dette, men ser at det oppstarta vernearbeidet kan stoppe fleire av dei tenkte tiltaka. Administrasjonen ber om at det vert vurdert mindre strengt vern rett ved sentrumsnære fjordområde, då desse områda er svært viktige utviklingsområde for kommunen for å kunne nytte fjorden som rekreasjon- og friluftsområde, ferdselsåre og i nokon former næringsområde. Det er viktig at kommunane framleis har moglegheit til å nytte og utvikle dei tettstadnære fjordområda for å utvikle gode overgangar mellom fjord og land, og for å kunne utvikle attraktive tettstadar med moglegheit for bruk og nytte av fjorden. Det er viktig at vernearbeidet ikkje set ein stoppar for utvikling av gode tettstadnære strandområder, ved å leggje for strenge restriksjonar for langt inn på grunna på slike stadar. Det vil i reguleringsplanar for slike område uansett bli lagt stor vekt på naturmangfald, landskapstilpassing osv. for eventuelle tiltak.

Til:

Statsforvalteren i Vestland (sfvlpost@statsforvalteren.no)
Njøsavegen 2, 6868 Leikanger

Fra:

Sognefjorden Vel ved Torbjørn Dale (torbjorn.dale@eninvest.net)

Høringsinnspill fra Sognefjorden Vel til: «Forslag til utgreiingsprogram Marin verneplan for Sognefjorden»

Sognefjorden Vel er svært glad for initiativet fra Statsforvalteren i 2022 (Anon. 2022 a, b) om å sette i gang en verneprosess for Sognefjorden, etter at et tilsvarende forsøk i 2010 ikke førte fram (Anon. 2010).

Hovedhensikten med utgreiingsprogrammet er å vise hvilke tema og problemstillinger som senere skal vurderes i konsekvensutredningen.

Generelle kommentarer til «Forslag til utgreiingsprogram»

Utkastet til utgreiingsprogram er et godt utgangspunkt for marin verneplan for Sognefjorden, men det er en del gjentakelser som bør vurderes fjernet for et tydeligere program.

Programmet bør ha med en noe mer omfattende skildring av Sognefjordens hydromorfologi som grunnlag for å forstå ulike påvirkninger bedre, og gjøre det lettere å diskutere og vurdere problemstillinger knyttet til f.eks. vannkraftproduksjon. Videre mener vi store tema og problemstillinger som vannkraft og dumping av sprengstein må komme tydeligere fram med egne overskrifter.

Hydromorfologisk skildring

Utkastet har spredt informasjon om de hydromorfologiske forholdene i fjorden. Dette bør samles i en generell beskrivelse, illustrert med en figur som viser fjordens morfologi med terskler og basseng. I beskrivelsen bør den generelle hydrografiske lagdelingen av fjordens vannmasser nevnes (ferskvannslag/brakkvannslag, mellomagsvann, bassengvann), med påpeking av at fjordens overflate tilføres ca. 8 km³ ferskvann årlig (nevnt side 13). Det bør også framgå at disse vannlagene har sin egen sirkulasjon (estuarin sirkulasjon i overflaten, intermediaær sirkulasjon i mellomlaget og bassengvannssirkulasjon), i tillegg til tidevannsstrømmer og vindstrømmer. På grunnlag av en hydromorfologisk definisjon kan man sannsynligvis definere Østerbøvannet som en poll, og at den derfor tilhører Sognefjorden. Det er også mulig at Finnabotn også kan defineres som en poll.

Lagdelingen og strømforholdene gjør at en nesten kan si at hvert av disse lagene lever sitt eget liv, og ulike inngrep vil derfor ha ulik effekt på de ulike vannlagene. Vannkraftutbygging vil for eksempel hovedsakelig påvirke det øverste laget, men også vannomrøring og mellomagsvannet om vinteren.

Bekrivelsen bør også få fram at elvedelta er et resultat av tilført materiale fra elver, og at det er en dynamisk likevekt mellom oppbygging og nedbrytning av delta, avhengig bl.a. av årlige tilførte masser.

Til sist bør også lysforholdene i fjorden beskrives, hvor en bl.a. får fram at den lysrike sonen med tang/tare og planteplankton er mye grunnere i fjorder med brevann (som Lustrafjorden og Fjærlandsfjorden) enn andre steder i Sognefjorden på grunn av all silt/leire som kommer fra isbreene.

Siste avsnitt i «Geologiske, fysiske og biologiske forhold» (s. 13) har noe hydromorfologiske informasjonen, men det avsnittet bør innarbeides i «Hydromorfologisk skildring». Det foreslåtte avsnittet «Hydromorfologisk skildring» bør kanskje gå inn under avsnittet «Områdeskildring» (s. 10).

Vannkraft

Til tross for at Sognefjorden er sterk påvirket av vannkraftproduksjon (Manzetti og Stenersen 2010, Opedal *et al.* 2013), er dette kun nevnt med en setning i utgreiingsprogrammet (s. 39), samt med en ukommentert figur (s. 20). I følge en bacheloroppgave (Berg *et al.* 2017, s. 95) blir nå omkring 36 % av all årsnedbør i nedbørsfeltet til Sognefjorden brukt til vannkraftproduksjon med tilhørende kraftige endringer i det sesongmessige avrenningsmønsteret. Dette påvirker fjordens hydrografiske forhold, spesielt overflatelaget som er biologisk viktig. Det er vannkraftproduksjon knyttet til magasiner som

medfører de største ulemper for fjordøkologien, og kunnskapen om effektene av disse endringene er mangelfull. Det er også lite kjent om de dykkete utslippene av vann i bl.a. Gaupne og Aurland har vesentlige biologiske effekter. Vannkraftproduksjonen kan også medføre utvasking av pelagiske fiskeegg, og kanskje larver (Myksvoll *et al.* 2014), og gjøre deler av vannmassene varmere (Kaartvedt 1984). Vannkraftproduksjonen reduserer også tilførsel av materiale som er viktig for deltaoppbygging, og relativt mer materiale blir i stedet avleiret i elvene (og skaper problemer for gytefisk). Vanntilførselen til deltaet utenfor Daleelva i Framfjorden ble redusert med ca. 75 % etter Arnafjorden-Vik vannkraftutbyggingen (Anon. 2020), og på sikt kan derfor deltaet bli erodert bort. Det bør kanskje også nevnes at mye av den opprinnelige vanntilførselen til Ikjefjorden (ca. 50-60 %) ble overført til Matre og Masfjorden i Hordaland i forbindelse med utbygging av Førde-Matre-vassdragene, uten at vi kjenner til de hydrografiske eller biologiske effektene.

I konsekvensutredningen må det vurderes om Sognefjorden tåler nye og større utbygginger av vannkraft.

Dumping av sprengstein i fjorden og på elvedeltaer

Dumping av sprengstein og andre masser burde vies egen overskrift, f.eks. «Dumping av sprengstein i fjorden og på elvedeltaer». Her bør omfanget av dumping på deltaene i Sognefjorden (Klamer 2017) beskrives. Store deler av deltaene i Indre Sogn er nå så utfylt at de ikke er tatt med i Miljødirektoratets «Elvedelta-database». Vi vet lite om den økologiske betydningen utbyggingen av disse deltaene har for det marine livet i fjorden, f.eks. som oppvekst- og/eller gyteområder for fisk. Elvedelta-databasen nevner deltaenes store betydning for landdyr og landplanter, men har ingen ting om betydning for fjorden. Elvedelta-databasen har ellers kun informasjon om deltaer med areal større enn 0,25 km², og mange av de mindre deltaene i Sognefjorden er derfor ikke nevnt.

Utkastet til utgreiingsprogram beskriver dumping av sprengstein under overskriften «Andre brukerinteresser» (s. 19). Det som er skrevet der bør flyttes til det nye avsnittet «Dumping av sprengstein i fjorden og på elvedeltaer». Vi er enige i at det hadde vært fint å få en samlet oversikt over all dumping av sprengstein i fjorden (nevnt s. 19). Vi kjenner dessverre lite til eventuelle skader på biotopene i dumpingsområdene siden de fleste dumpingene nærmest er gjort i blinde, og med begrenset krav om forundersøkelser. Det bør også påpekes at vi kjenner lite til den langsiktige biologiske effekten av alle disse dumpingene.

Kanskje det også bør komme en overskrift som «Annen dumping», som omhandler dumping av ammunisjon, skipsvrak og all den tidligere kommunal boss-dumping som ikke er omtalt i utkastet. Vi er ikke kjent med at det finnes en felles oversikt over alle de gamle kommunale dumpeplassene i Sognefjorden, og hvordan disse dumpingene kan påvirke fjordens kjemiske og økologiske tilstand.

I konsekvensutredningen må det vurderes om det fortsatt skal tillates omfattende dumpinger av sprengstein.

Direkte kommentarer til enkeltstående ting i utkastet

s. 12. Det sies at nyere genetiske undersøkelser stiller spørsmål om Østerbøsilten er en lokal sild. Dette er en litt unyansert beskrivelse. Aasen (1953) beskrev Østerbøsilten på et morfologisk

grunnlag på samme måte som han tidligere beskrev Lustrafjordsilden som en lokal sildestamme (Aasen 1952). Rasmussen (1958) bekreftet at Østerbøssilden var en egen stamme. Moderne genetiske analyser har bekreftet at Lustrafjordsilden er en lokal genetisk variant, men dette er ikke bekreftet for Østerbøssilden, noe som kan skyldes at en ikke har fått Østerbøssild i fangstene på grunn av liten fiskeinnsats. Andre alternativ er at Østerbøssilden er utryddet ved «utvasking» fra fjorden p.g.a. vannkraftproduksjon (jfr. Myksvoll *et al.* 2014), av overfiske ved vanlig sildefiske, eller som bifangst ved brislingfiske. Aasen (1953) uttalte at stammen allerede da var liten og at den ikke ville tåle mye fiske: «*Regrettably, the stock must be considered quite small and could certainly not endure much exploitation*» (p. 30).

s. 18. Det er også en mindre bro, Føsunbroen, over Fuglsetfjorden litt innenfor Bjordal. Broen er bygget på en terskel. Innenfor terskelen er det et markert basseng med hydrogensulfidholdig vann.

s. 24. I figurteksten til figur 18 står det nevnt at Ikjefjorden er ganske inngrepsfri. Dette kan diskuteres ettersom fjerning av ca. 50-60 % av årsnedbøren har redusert vannføring i elver og fosser betraktelig. I tillegg er terskelinngrepet og brobyggingen å anse som et stort inngrep.

s. 27-28. «Verdensarv». I dette avsnittet framheves landskapsverdiene i Nærøyfjorden som en av grunnene til at fjorden fikk verdensarvstatus. I sin vurdering trakk Unesco også fram marine pattedyr. Dette bør nevnes i avsnittet.

s. 28. «Verneomfang og aktuelle restriksjoner». Det foreligger planer om å sprengre Fretheimsgrunnen og Åtranegrunnene i Aurlandsfjorden nord for Flåm. Det er få slike grunner i Sognefjorden. I konsekvensutredningen bør det vurderes om sprenging av grunnene bør tillates i et område som ligger nært opp til Verdensarvfjorden, jfr. s. 31 (kulepunkt 4), og mer generelt fordi slike områder kan være biologisk viktige.

s. 32. Det nevnes at det kan være aktuelt å sette av særskilte avgrensede referanseområder som vil få et strengere restriksjonsnivå. Dette støtter vi, men som det blir nevnt trenger vi mer kunnskap om naturmangfoldet i kandidatområdene.

s. 33. Tabellen bør få inn punkt om ny vannkraftutbygging. I tabellen bør det også eksplisitt nevnes masseuttak (f.eks. sand, skjellsand) (jfr. s. 38, Avsnitt Mineral-utnyttning).

s. 36. Listen over hva en trenger mer kunnskap om, bør tilføyes behov for å få mer kunnskap om effekter av vannkraftproduksjonen på miljøforholdene i fjorden.

s. 38. Øverste avsnitt om styrking og ivaretaking av verdensarvstatusen må også inkludere innskrivingskriteriene «marine mammals».

s. 40. Listen over hvilke restriksjoner marint vern kan få, bør tilføyes: større utbygginger av vannkraft før vi kjenner konsekvensene.

Referanser

Anon. 2010. Nasjonal marin verneplan – oppstartsmelding for Sognefjorden. *Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, september 2010.*

Anon. 2020. Vilkårstrevisjon Arnafjord Vikvassdraga. Revisjonsdokument. *Statkraft. Sognekraft*. 85 sider pluss vedlegg.

Anon. 2022 a. Melding om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram. *Statsforvaltaren i Vestland, ref. 2022/628, 8. desember, 2022.*

Anon. 2022 b. Forslag til utgreiingsprogram for Marin verneplan for Sognefjorden. *Utkast Høyringsdokument frå Statsforvaltaren i Vestland. Desember 2022.*

Berg, A.S., Fauskanger, L., Muggerud, K-K. og Århus, R.H. 2017. Vannkraft – Naturens pris. Effekter på hydrografiske og økologiske forhold i Sognefjorden. *Bachelor-oppgave Fornybar Energi, Avdeling for Ingeniør- og Naturfag, Høgskulen på Vestlandet, Sogndal.*

Klamer, T. 2017. River Deltas of the Inner Sognefjord (Inner Sogn Region): Consequences of Anthropogenic Change. *Bachelor Thesis. Western University of Applied Sciences. 61 s.*

Kaartvedt, S. 1984. Vassdragsregulerings virkning på fjorder. *Fisken Hav. 1984 (3): 1-104.*

Manzetti, S. og Stenersen, J.H.V. 2010. A critical view of the environmental condition of the Sognefjord. *Marine Pollution Bulletin 60: 2167-2174*

Myksvoll, M.S., Sandvik, A.D., Asplin, L. og Sundby, S. 2014. Effects of river regulations on fjord dynamics and retention of coastal cod eggs. *ICES Journal of Marine Science; doi:10.1093/icesjms/fst113*

Opedal, A. F., Aksnes, D.L., Rosland, R. Og Fiksen, Ø. 2013. Sognefjorden – en oppsummering av litteratur og kunnskapsstatus om fjordøkologi og vannkraftutbygging. *Uni Research. Uni Computing Technical report nr. 32, 10. desember 2013, 40 s.*

Rasmussen, T. 1958. The Herring from the Fuglesetfjord – a supplement to «The Østerbø Herring». *Fiskeridirektoratets skrifter, Serie Havundersøkelser, Vol. XII, No. 2*

Aasen, O. 1952. The Lusterfjord herring and its environment. *Reports on Norwegian Fishery and Marine Investigations. Vol. X, no. 2.*

Aasen, O. 1953. The Østerbø Herring. *Fiskeridirektoratets skrifter, Serie Havundersøkelser, Vol. X, No. 7*

Sogndal 15. mars 2023

Torbjørn Dale

Marianne Nilsen

Innspill til utredningsprogram for marin verneplan for Sognefjorden

Det er varslet oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden og forslag til utredningsprogram er lagt ut på høring med uttalefrist 15.mars 2023. Området som er foreslått vernet er svært stort (1000 km²) og strekkes fra indre til ytre deler av fjorden.

Osland Havbruk AS og Osland Genetics AS (heretter Osland), har hele sin produksjon (unntatt en mindre del stamfisk ved Skigelstrand i Rogaland) og virke innenfor det som nå foreslås som marint verneområde. Unntaket er settefiskanlegget til Osland ved Sørebo innerst i Øystrebøvatnet, som pr. i dag kun er foreslått som mulig utvidelsesområde for verneformålet. For Osland er arbeidet knyttet til marin verneplan, med utredninger av mulige kjente og ukjente konsekvenser, av stor betydning for videre drift og utvikling. På bakgrunn av dette har vi derfor gjennomgått bakgrunnen for forslaget om vern av Sognefjorden, utredningsprogrammet som foreligger og utredninger som er gjort for andre marine verneområder.

Her følger våre merknader og spørsmål til forslag til utredningsprogram.

1 Planområdet og avgrensing av verneområdet

Planområdet er klart definert i programmet. I tilknytning til det er det er listet opp alternative utvidelser og det er sagt at man vil vurdere hvilke konsekvenser vern av områder tett opp til tettsteder og industriområder vil gi. Da dette er en svært stor plan med mange ulike faktorer og verdier som kan vernes, samt at det allerede er verneformål i ulik grad i fjorden, hadde det ikke vært unaturlig å vurdere flere alternative verneavgrensinger. For den marine verneplanen for Andfjorden er det eksempelvis vist til flere alternative utvidelser eller innskrenkinger.

Nærøyfjorden er eksempelvis vernet med UNESCO-status for sitt særegne landskap og har naturlige utviklingsbegrensinger som følge av det. Videre finnes det mindre verneområder utover i fjorden. Vi forstår det slik at ved «dobbel-vern», er det det sterkeste vernet som gjelder (ref. kap. 3.2)

Generelt gjeld at ein i verneplanarbeidet først vil vurdere i kva grad eksisterande verneområde sikrar marine naturverdiar. Dersom det marine ikkje blir i tilstrekkeleg grad ivareteke, vil det kunne bli arealmessig overlapping mellom marint vern og eksisterande vern. Ved overlapping vil det vere to verneforskrifter som gjeld for eitt og same areal, og det vil bli den strengaste verneregelen som vil gjelde i kvar konkrete sak.

Ved vurdering av hvilke områder som skal vernes bør det etter vårt skjønn, tas stilling til om vernet medfører en positiv effekt, eller om vernet legger for store negative konsekvenser, uten å øke de eksisterende verdiene i særlig grad. Det bør være et grunnleggende premiss at vernet ikke skal gi mer negative konsekvenser for samfunnet, enn hva verneformålet og da verdiene tilsier er nødvendig.

Ut ifra dette stiller vi spørsmål ved om arealavgrensingsvurderingene ikke også burde sett på mulighetene for også å innskrenke vernearealet.

På samme måte som det er lagt opp til særskilt avgrensing av areal rundt tettsteder og industristeder, burde man gjøre tilsvarende øvelse rundt akvakulturlokalitetene i fjorden. Det er ikke klart hvorfor areal ved tettsted og industri skal vurderes spesielt, og dette kan med fordel forklares. I den sammenheng bør det også vurderes å gjøre tilsvarende vurdering for vår bruk av areal i og ved fjorden.

1.1 Øystrebøvatnet

Øystrebøvatnet- Det er foreslått å utvide planområdet slik at Øystrebøvatnet også blir en del av verneformålet. Verneverdiene er beskrevet slik:

Øystrebøvatnet på Høyangers sørside er eit interessant døme på fjordarm som har karakter dels av innsjø, dels av fjord. Øystrebøvatnet utgjer eit spesielt vassmiljø der landhevinga og ein svært grunn terskel har ført systemet i retning av ferskvatn, sjølv om ei utgraving av utløpet i moderne tid har motverka dette noko. Det har lenge vore snakk om ein lokal sildestamme (øystrebøsilda) som berre lever i dette vatnet, sjølv om nyare genetiske undersøkingar stiller spørsmål ved dette.

Vannet er fra naturens side spesiell, da det opprinnelig kun var en liten overgang fra vann til fjord. I 1880- årene ble det gravd ut en bredere kanal fra vannet og ut i fjorden, slik at den naturgitte avgrensingen ikke lenger er til stede. Kanalen er i dag 2 meter dyp og 10-12 meter bred, og vurderinger gjort av Rådgivende biologer tyder på at det er en viss utskifting av vannmassene inn fra fjorden ¹.

I Østerbøvatnet er terskelen svært grunn (rundt 2 m djup), og ein reknar med at ei slik djupvassutskifting skjer svært sjeldan. Men den sterke straumen gjennom sundet «riv» med seg underliggjande vatn og bidreg til at det skjer ei jamleg utskifting ned til 20 – 25 m djup der ein ser ut til å ha tilfredsstillande oksygentilhøve året rundt.

I den senere tid er vannet i tillegg blitt påvirket av kraftutbygging, vannkraftproduksjon og dumping av overskuddsmasser. I tillegg har Osland havbruk settefiskproduksjon med tilhørende utslipp innerst i vannet.

---

^{1 2} G.H. Johnsen & B. Tveranger (2016) *Utviding av utløp fra Østerbøvatnet i Høyanger kommune* *Konsekvensutgreiing biologisk mangfald*. Rådgivende Biologer

Samlet sett er det relativt store menneskelige påvirkninger og endringer som er skjedd med vannet. Mye den siste tiden, og en stor endring da kanalen ble bygget i 1880. De naturgitte forholdene som kunne vært verdt å verne er dermed i så pass stor grad allerede påvirket, at man ikke har samme verneverdien lengre.

Vannet er i tillegg registrert som «*kystvann*» og ikke som en del av fjorden i sjøkart. Ut ifra dette stiller vi spørsmål ved om det er rett å vurdere vannet som en del av den marine verneplanen, da disse planene er avgrenset til å verne sjøområder.

Et annet aspekt som blir trukket frem når Øystrebøvatnet blir vurdert som verneområde, er den omtalte «Øystrebøsilde». Vurderinger og konkrete DNA-analyser gjort av Rådgivende biologer² viser at det ikke er en særegen stamme, da den ikke skiller seg genetisk fra norsk vårgytende sild. I tillegg viser fraværet av individer på under 20 cm at det ikke er lokal rekruttering i vannet, og at silden sannsynligvis kun oppholder seg periodevis i Øystrebøvatnet.

Silda i Østerbøvatnet utgjør ikke noen egen isolert bestand. Dette baserer seg på at den ikke kan skiljast genetisk fra norsk vårgytende sild korskje på analyser av DNA-mikrosatelittar eller ved tidlegare elektroforesestudier, at den berre synest å opphalde seg periodevis i Østerbøvatnet, og også fordi lengdefordelinga syner fråværet av individ under 20 cm og dermed antyder at det ikkje skjer nokon lokal rekruttering (Johnsen mfl. 2007).

Samlet sett er dermed Øystrebøvatnet et menneskelig påvirket oksygenfattig vann, men lav utskifting av vannmassene. Det har vært til dels store påvirkninger den siste tiden og det er klart at den omtalte sildestammen ikke er særegen for Øystrebøvatnet.

1.2 Nasjonal laksefjord

Indre deler av Sognefjorden er avsatt til nasjonal laksefjord og innehar derfor et særskilt vern for villaks. Det er derfor ingen akvakultur for laks eller ørret innenfor denne sonen.

Ville laksebestander er ikke nevnt i presentasjonen av verneomfang og aktuelle restriksjoner (kap. 3.2). Vi konstaterer likevel at Statsforvalteren tar opp grensen nasjonal laksefjord i Sognefjorden i diskusjonen av andre miljøverdier (kap. 3.1.3) og sier at «Det er ytra ønskje frå Sogn Villaksråd om å flytte grensa for den nasjonale laksefjorden lengre ut i Sognefjorden for å gje villaksen auka beskyttelse mot lakselus».

Indre Sognefjorden er en av fjordene som Stortinget i 2003 ga status som nasjonal laksefjord (Inst. S. nr. 134 (2002-2003³). Bakgrunnen for etablering av nasjonale laksefjorder var å styrke vernet av de nasjonale lakseelvene:

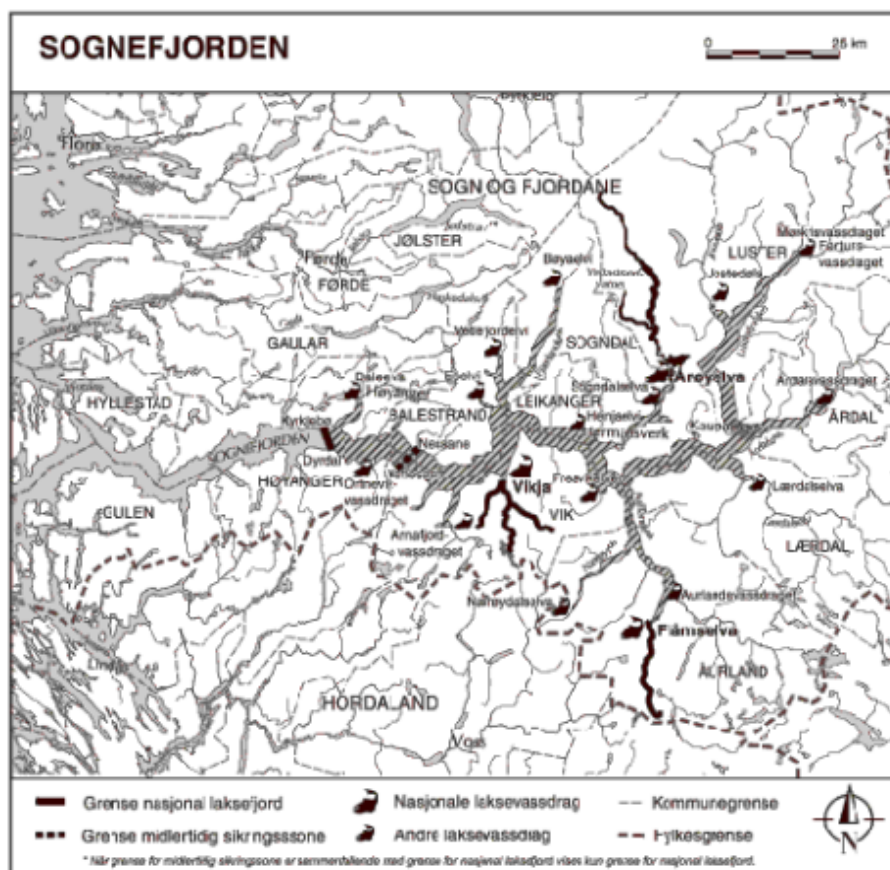
---

³ Inst. S. nr. 134 (2002-2003, s 8.

Det er lagt til grunn at laksebestandene i de nasjonale laksevassdragene også skal ha en permanent beskyttelse i det nærliggende fjordområdet (St.prp. nr.79 (2001-2002)).

For hver enkel nasjonal lakseelv måtte en definere det nærliggende fjordområdet, og utstrekning av laksefjordene bygger i stor grad på grensene for de midlertidige sikringssonene og evalueringen av disse. For Sognefjorden vart grensa for den nasjonale laksefjorden foreslått satt lenger ute enn den tidlegare sikringssona, i ei rett linje Kyrkjebø-Dyrdal.:

I forhold til den midlertidige sikringssonen er den nasjonale laksefjorden utvidet ca 18 km. Evalueringsutvalget foreslo å trekke sikringssonen lenger ut i fjorden og etablere en tiltakssone utenfor. Villaksutvalget foreslo Sognefjorden som nasjonal laksefjord med samme yttergrense som den midlertidige sikringssonen, men med tiltakssone utenfor (St.prp. nr.79 (2001-2002)).

Figur 1 Kart fra St. prp. nr. 79 (2001-2002).

Ved behandlingen i Stortinget var det og et mindretall som foreslo at grensen skulle gå mye lenger inne:

Disse medlemmer viser til at i Sognefjorden er grensen for midlertidig sikringssone foreslått som grense for laksefjord. Slik forslaget nå ligger er grensen mer enn 8 mil utenfor nærmeste naturlige

lakseelv med unntak av Vikelva som likevel er avhengig av kultivering. En endring av grensen her vil gi tilgang til flere gode oppdrettslokaliteter uten at det har noen negativ innvirkning på villaksen. Grensen for laksefjord må derfor settes etter en rett linje fra Vangsnes i Vik kommune til Engesæter i Leikanger kommune (Inst. S. nr. 134 (2002-2003), s. 15).

Resultatet ble at grensa som var foreslått i St. prp. nr. 79 (2001-2002), Kyrkjebø – Dyrdal lenger ute i fjorden, ble forkastet, og grensen Ortmark-Nessane vedtatt. Fastsetting av yttergrense for nasjonal laksefjord i Sognefjorden er sånn sett resultat av en politisk prosess i Stortinget i 2003 der en har veid natur- og samfunnsinteresser.

Hovedpoeng:

- *Arealavgrensingen bør også ta stilling til om areal skal reduseres.*
- *Konsekvensene av vern for spesifikke områder bør på lik linje som med tettsteder og industriområder, også gjelde alle de eksisterende akvakulturlokalitetene.*
- *Indre deler av Sognefjorden har status som Nasjonal laksefjord og er underlagt særskilt vern. Det er ikke noe ved verneformålet som tilsier at villaksen ellers i fjorden skal inngå i formålet, da avgrensingen av vernet er godt vurdert og fastsatt.*
- *Øystrebøvatnet har ingen særlige ikke- menneskelig skapte verdier som gjør at det bør tas inn i verneformålet. Den omtalte sildestammen i vannet er ikke spesiell eller stedbunden til vannet.*

2. Metodebeskrivelsen

Det er lagt opp til KU-metodikken etter Statens Vegvesens håndbok V712.

For akvakultur kan verneformål gi store utviklingskonsekvenser. For at konsekvensene ikke skal bli større en høyst nødvendig, er vi opptatt av at konsekvensutredningen gir et så godt bilde som mulig av de samfunnsøkonomiske verdiene vår næring har. Dette kan best gjøres dersom vår verdiskapning tallfestes både i forhold til dagens direkte produksjon, men også muligheter for fremtidig utvikling, og ikke minst de ringvirkningene næringen har for det lokale næringsliv og bosetting.

Hvilke kriterier som skal legges til grunn for vurdering av konsekvens av akvakultur er ikke klart i utredningsprogrammet. Videre i vårt høringssvar (jf. kap 3.1). har vi flere forslag til grunnlagsinformasjon som kan brukes som grunnlag og som er i tråd med hva som var tenkt da utvalget la frem Sognefjorden som kandidat område for vern. Vi ber om dere ser på dette og utbroderer nærmere hvordan selve konsekvensutredningen skal bygges opp og hvilken fakta og vurderinger som skal legges til grunn.

Hovedpoeng:

- *De samfunnsøkonomiske verdiene av akvakulturnæringen må være en del av konsekvensutredningen*
- *Ringvirkninger med analyser for fremtidig utvikling må være en del av utredningen*

- *Grunnlagsinformasjon om påvirkning fra akvakulturdriften må være relevant*

3. Hvilke verdier og områder skal vernes

Sognefjorden er innledningsvis i utredningsprogrammet omtalt slik:

Sognefjorden er et enestående naturfenomen som verdens dypeste og vår lengste fjord. Den er formet av gravende isbreer med påfølgende sedimentasjon som har gitt en jevn og flat bunn bestående av leire og slam i den dype hovedrenna. Fjordsidene er bratte fjellskråninger med vertikal forskjell på mer enn 2000 m fra fjordbunnen og opp til fjelltoppene rundt fjorden. Sidefjordene er relativt grunne og munner ut som hengende U-daler høyt oppe i fjordsidene. Dyrelivet i Sognefjorden er til dels spesielt med lokale sildestammer og grunne forekomster av dypvannsarter i noen av sidefjordene. Verneverdiene er knyttet til den geologiske utformingen av fjorden med de spesielle bunnforholdene og tilhørende dyreliv. De knytter seg også til vannmassene i dypbassenget med de spesielle miljøforholdene og biologiske forekomstene her.

Ut ifra dette kan man lese at det fjorden som helhet med dens særegne geografi og spesielle dypvannsarter som er selve hovedgrunnen til vern. Vannmassene er omtalt, men da i tilknytning til dypbassenget og de spesielle miljøforholdene og de biologiske forekomstene som finnes der. Det synes dermed ikke som at det er vannmassene eller det generelle marine dyrelivet i fjorden som er essensen for vernet av fjorden. Dette er et sentralt moment for den videre planleggingen og utredningen av planforslaget, da hva av fjorden som skal vernes vil gi ulike konsekvenser for skjøtsel av vernet og hvordan vi som aktør eventuelt må tilpasse vår drift og fremtidsplaner.

Videre i utredningsprogrammet er følgende tema og problemstillinger valgt ut og skal inngå i konsekvensutredningen:

- *Naturmiljø-* Herunder skal det eksempelvis hentes informasjon om naturmangfold i grunne områder, arter som finnes ved terskelen ved utløpet av fjorden og det legges opp til overvåkning av vannkvaliteten og bunnforhold gjennom eget overvåkningsprogram.
- *Kulturarv og kulturmiljø-* Tilstrekkelig kunnskapsnivå.
- *Rekreasjon og friluftsliv-* Godt kjente interesser.
- *Landskapsbilde og verdensarv-* Her legges det opp til landskapsanalyser og egne vurderinger knyttet til Nærøyfjorden.
- *Fiskeri-* Her fremheves det at kunnskapsgrunnlaget er relativt godt. I tillegg vises det til at negative effekter av vern for fiskeri kan være restriksjoner i utøving av fiske. Rådgivende utvalg sine anbefalinger ikke har særlig negative konsekvenser for fiskeri, men at dette vil komme klarere fram i utredningsprosessen.
- *Mineralutnytting-* kartlagte interesser legges til grunn. Det klargjøres at marint vern vil hindre uttak av mineraler som skjellsand og sand. I tillegg vil dumping av masser bli forbudt.

- *Akvakultur og havbeite*- Vurdering av konsekvenser for akvakultur og havbeite vil basere seg på medvirkning fra Fiskeridirektoratet, fylkeskommunen, kommunene og næringen sine representanter i verneplanarbeidet. Viktige moment er potensialet for produksjon i området, både ut fra dagens teknologi og sett i et framtidsperspektiv, og mulig tap av produksjon, arbeidsplasser, kommunale inntekter m.m. Videre legges det vekt på at rådgivende utvalg for marin verneplan pekte på at havbruk i de fleste tilfeller bør kunne kombineres med vern.
- *Samfunnsmessige virkninger*- Skal vurderes ut ifra konsekvenser for næringer som får begrensinger i sitt utviklingspotensial, og konsekvenser for framtidig verdiskaping, bosetting og arbeidsplasser.
- *Andre tema*- Tematikk rundt infrastrukturutvikling, utbygging, landbruk, reiseliv etc. er samlet under ett, og skal omtales ut ifra innspill fra aktører. Det kommer frem at en del av dagens bruk av Sognefjorden kan bli påvirket av et marint vern.

Ut ifra ordlyden om utredningen av de ulike temaene vil naturligvis de ikke- ressurskrevende elementene som naturverdier og landskap, komme bedret ut av verneplanen, enn ressurskrevende aktivitet som fiskeri, mineralutnyttning og akvakultur.

3.1 Vurdering av påvirkning på omgivelsene fra akvakultur

For akvakultur er det viktig å fremheve at aktiviteten i seg selv ikke nødvendigvis vil gi negativ effekt på verneformålet, enn så lenge det ikke er sårbare naturtyper mv. i influensområdet til anleggene. Når konsekvensutredningen gjøres er det derfor viktig at premisene for vurdering av påvirkningsgrad og hva som eventuelt blir påvirket er klart. Dette bør innarbeides i utredningsprogrammet.

Fra Rådgivende utvalg for marin verneplan ble følgende vurderinger av påvirkning lagt til grunn⁴:

Belastningen fra lakseoppdrett på bunn og oksygenforhold kan beregnes rimelig godt ut fra grunnlagsdata om topografi og vannskiftning i de enkelte områdene. Ved etablering av havbruk med det formål å utnytte vannsøylen til matproduksjon i beskyttede områder må det sannsynliggjøres at virksomheten ikke vil ha signifikant påvirkning på bunnforholdene og bunnnyrsamfunnene. Dette må følges opp med krav om overvåkning for å detektere eventuell uforutsett påvirkning fra virksomheten på benthos. Ved vesentlige negative forandringer må angjeldende virksomhet få pålegg om oppretting. Hvis det viser seg at slik oppretting er vanskelig/umulig med fortsatt drift må virksomheten forholde seg til krav om flytting til annen lokalitet.

Våre lokaliteter er jevnlig overvåket via MOM-metodikken. Data fra disse vurderingen kan med fordel brukes som en del av kunnskapsgrunnlaget når konsekvensene av driften skal vurderes. Ut ifra

---

⁴ Inst. S. nr. 134 (2002-2003)

informasjonen i MOM- B/ C prøvene, strømbilde og eventuelt spredningsanalyser kan man vurdere hvor stort influensområde hver lokalitet har, og dermed avgrense området som skal vurderes for negativ påvirkning. I den forbindelse kan man også vurdere å hente inn detaljert bunndata med informasjon om det er leveområder for sårbare naturtyper eller svært spesielle habitat i influensområdet til anleggene.

På denne måten kan man kartlegge verneverdier og sannsynlig påvirkning fra anleggene slik at man i verneplanen kan sette av soner hvor akvakultur kan drives videre som før, uten at det går utover verneformålet og dermed uten behov for dispensasjon. Vi ser at for marin verneplan for Andfjorden er gjort vurderinger av soner rundt de eksisterende akvakulturanleggene, hvor det tilsynelatende er klarert at driften kan forgå uten at det går utover verneformålet. Likevel er det lagt opp til at man ved endring på lokalitetene må søke om dispensasjon fra verneformålet, uten at årsaken til hva man dispenserer fra er klar.

Dersom man gjennom konsekvensutredningen får klargjort at videre drift ved lokalitetene ikke går negativt utover verneformålet, er det naturlig at man lager soner eller bestemmelser som tillater fleksibel drift uten videre prosess med dispensasjon. Selv om det er lav terskel for å måtte søke akvakulturmyndighetene om tillatelse til ulike endringer, er det likevel en klar ulempe for oss som næringsaktør dersom vi også må søke om dispensasjon. En slik tilleggsvurdering gir unødvendig økt usikkerhet og mulig forsinkelse i et allerede krevende og innfløkt søknadsbyråkrati.

Hovedpoeng:

- *Når konsekvensutredningen gjøres er det viktig at premissene for vurdering av påvirkningsgrad fra akvakultur og hva som eventuelt blir påvirket er klart. Dette bør innarbeides i utredningsprogrammet*
- *Ut ifra informasjonen i MOM- B/ C prøvene, strømbilde og eventuelt spredningsanalyser kan man vurdere hvor stort influensområde hver lokalitet har, og dermed avgrense området som skal vurderes for negativ påvirkning.*
- *Avklarte lokaliteter som driftes slik at det ikke går negativt utover verneformålet, bør kunne gjøre endringer og ha fleksibilitet av driften uten krav om dispensasjon fra verneplanen*

4. Konsekvenser av vern for fremtidig drift og fleksibilitet

I tabellen på side 33 er det under oppstillingen av hva som kan være tillatt i marint verneområde, ikke angitt at akvakultur er tillatt. Riktignok er det satt «nei» med stjernemarkering og kommentar om at det likevel kan være tillatt dersom man søker dispensasjon og at tiltaket ikke er i strid med verneformålet. I en presentasjon gitt av Statsforvalter i Vestland om verneplanen 30.mars 2022 er den samme tabellen vist, men da er akvakultur kategorisert som «ja» og dermed tillatt, enn så lenge man har tilsvarende

dispensasjon. Vi stiller spørsmål ved hvorfor det har gått fra «ja» til «nei», og hva denne kategoriseringen i realiteten innebærer.

Videre er det i den samme tabellen og ellers i dokumentet forklart at akvakultur skal kunne drive videre som før, på tross av verneformålet, enn så lenge driften ikke er i strid med verneformålet. I grunn kunne dette vært en rimelig begrensing, all den tid verneformålet var klart og man viste med sikkerhet at driften ikke gikk på bekostning av hva som ble vernet. Slik vi leser utredningsprogrammet er forlaget til verneformålet og hvordan det vil virke inn på vår drift og fremtidsplaner ganske uklart definert (ref.kap. 3.2.2).

Føremålet med det marine verneområdet er å verne den djupaste fjorden i verda, med marin natur som grensar mot verneområde på land, og med særeigne fysiske vilkår og biologisk mangfald som følgje av den store djupna. Sognefjorden er Noregs lengste fjord og er representativ for norske fjordar, men inneheld også unike kvalitetar. Av særlege verdiar kan nemnast at djupvass-artssamfunn førekjem uvanleg grunt i enkelte fjordarmar. Dei indre fjordarmene er representative for indre fjordområde med særleg tilpassa biomangfald, som til dømes lokale sildestammer. Grunne areal er spesielt verdifulle som karbonlager og økologisk funksjonsområde for m.a. fugl.

For å ta stilling til utredningsprogrammet ber vi derfor om at verneformålet sett opp imot drift og utvikling av akvakulturnæringens bruk av vannsøyle og bunn blir klargjort.

I den forbindelse vil vi peke på de vurderingene som ble gjort da Rådgivende utvalg for marin verneplan (Skjoldal m.fl. 2003, 2004) tilbake i 2004 fremmet Sognefjorden som kandidat område for marint verneområde.

Med hensyn på utnyttelse av levende ressurser og havbruksaktivitet tilrådes det liberale restriksjoner, men med nødvendig overvåking og kontroll for å sikre at verneverdiene ikke gradvis forringes⁵.

Det må unngås negativ påvirkning relatert til verneformålet fra havbruk i områdene. Hovedformålet med vernet er for de fleste av områdene å beskytte bunnen med tilhørende artsmangfold. Med bakgrunn i dette vil lakseoppdrett og annet havbruk i vannsøylen ikke nødvendigvis ha negativ innvirkning på verneformålet. Havbruk bør i de fleste tilfeller kunne kombineres med vern, men da under forutsetning av at relevante krav om overvåking av driftens eventuelle påvirkning på bunnssubstratet og bunndyrsamfunnene følges opp. Analyseredskapet MOM (Modellering og Overvåking av Matfiskanlegg) vil i dette henseende være relevant.

---

⁵ s. 8.

Verneformålet og videre drift- og utviklingsmuligheter for vår næring er av stor betydning for oss at blir klargjort. Vi har sett til den fortsatt pågående marine verneplanprosessen for Korsfjorden og Ytre Hardanger, og de problemene nettopp denne uklarheten har gitt akvakulturnæringen i området. Vi ber derfor om at det legges ekstra vekt på å unngå tilsvarende usikkerheter i denne prosessen som nå er startet.

Hovedpoeng:

- *For å ta stilling til utredningsprogrammet ber vi om at verneformålet sett opp imot drift og utvikling av akvakulturnæringens bruk av vannsøyle og bunn blir klargjort.*
- *Vi stiller spørsmål ved hvorfor oppstillingen i tabell på side 33 er endret fra tillat «ja» til «nei», og hva denne kategoriseringen i realiteten innebærer.*

5. Avsluttende kommentar

Vår drift i Sognefjorden er strukturert og planlagt over lang tid, og det er tatt konkrete hensyn til eksempelvis nasjonal laksefjord. Videre utover i fjorden har andre aktører sine anlegg og drift. Osland er godt etablert med 65 ansatte og anser oss selv som er viktig aktør i regionen- dette vil vi fortsette å være og til det trenger vi forutberegnelighet og fleksibilitet. Vi jobber nå med å utvikle driftsmetoden vår, for derved å redusere påvirkningen spesielt på villaksen (reduisert lusepress), og for å lykkes med dette er vi avhengig av fleksible driftsrammer.

Vi ber om at prosessen videre med utredninger, avklaringer av avgrensing og soner, tar hensyn til oss som næring og ikke legger sterkere begrensinger enn hva som er høyst nødvendig. En slik fleksibilitet blir fordelaktig for fjorden, da det kan hjelpe på den krevende lusesituasjonen som vi hver dag jobber for å bedre.

Osland havbruk stiller gjerne på oppfølgingsmøter eller referansegrupper hvor marin verneplan skal diskuteres. Vi deler også av vår erfaring med drift dersom det er ønskelig, og vi kan dele miljødata som kan brukes som grunnlag i konsekvensutredningen.

Med vennlig hilsen for
Osland Genetics AS
Osland Settefisk AS
Osland Havbruk AS

Thoralf Solberg

Kjetil Rørtveit

Marte Hatlevik

Til: Statsforvaltaren i Vestland

Deres ref: 2022/628

Oslo, den 15.mars 2023

Melding om oppstart av arbeid med marint vern i Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram

Norsk Bergindustri er en bransjeforening for bedrifter som leter etter, utvinner, forvalter eller foredler mineralske ressurser i Norge, eller bedrifter som på annet vis har særlig tilknytning til bergindustrien.

Det vises til høring om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden.

Norsk Bergindustri understreker med dette viktigheten av at man undersøker fastlandsområdets eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes. Et marint vernevedtak kan i denne sammenheng føre til at man beslaglegger ressurser som kan være lokalt, regionalt, nasjonalt eller globalt viktige, uten at disse er kartlagt før vedtaket fattes. Vi viser her til Naturmangfoldlovens §41, 1 ledd "Som ledd i saksbehandlingen skal det også innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området." Vi kan ikke se at statsforvalter har utført dette.

Her viser vi også til Miljødirektoratets utredning av bruk av [sjødeponi](#). Norsk Bergindustri har en tilsvarende oversikt over bruk av deponi [her](#).

Vi anmoder derfor statsforvalter til å hensynta mulige geologiske landforekomster i nærområdet, da vi ikke kan konkludere med at deponering av avgangsmasser i sjø er utelukket i det foreslåtte verneområdet. Miljødirektoratet avgjør i hvert enkelt tilfelle hvorvidt deponering skal skje i sjø eller på land, ut fra hva som er best for miljøet.

Vi henviser også til Norges Geologiske Undersøkelse og Direktoratet for mineralforvaltning som har gode kartløsninger der dagens og fremtidige forekomster er synlige.

Med vennlig hilsen,

Anita Helene Hall, Generalsekretær

Høyringsinnspel frå Naturvernforbundet i Indre Sogn til “Forslag til utgreiingsprogram: Marin verneplan for Sognefjorden”

I Naturvernforbundet i Indre Sogn stiller me oss svært positive til oppstart av marint vern for Sognefjorden – og trur tida no er moden for å få til ein god lokalt forankra verneprosess. Naturavtalen som Noreg signerte i Montréal i desember 2022 set tonen for den politiske prioriteringa av naturvern i åra som kjem. Vern av Sognefjorden vert ein openberr milepæl i arbeidet for meir og betre vern av norsk natur.

Innspel til utgreiingsprogrammet

- Inkludering av Sognesjøen og Øystrebøvatnet i verneområdet

Sognesjøen er ei naturleg fortsetjing av Sognefjorden, og strekk seg omlag 35 kilometer forbi den skisserte vernegrensa i forslaget. I forslaget les ein: *“Kvar ei eventuell vernegrense skal gå, og om delar av Sognesjøen bør bli inkludert i vernet, er eitt av fleire tema som verneprosessens skal avklare.”* Figur 5 synar at ein avgrensa del av Sognesjøen skal kartleggjast i utgreiingsprosessen, men andre stader i forslaget les me det slik at ei vurdering skal gjerast mtp inkludering av terskelområdet (per no utanfor det skisserte området), samt Sognesjøen. Me tilrår at heile Sognesjøen vert del av denne kartleggjinga, ikkje berre det området som skisserast i Figur 5. Inkludering av Sognesjøen i det marine verneområdet skapar eit meir heilskapleg vern, då Sognesjøen er porten til fjorden, og eit område hvis økologiske tilstand og funksjon har stor påverknad på heile Sognefjorden.

I same resonnering rundt heilskapleg vern bør Øystrebøvatnet inkluderast i verneområdet, og då særleg kanalen inn i Øystrebøvatnet. Det føreslegne tiltaket frå Osland Settefisk AS som det refererast til i dokumentet vil vere eit uakseptabelt inngrep med uante konsekvensar for det økologiske livet i og rundt dette området. Helst burde heile Øystrebøvatnet ha vorte verna, som ein viktig naturtype (brakkvasspoll), slik at fleire overlappende verneforskrifter kunne beskytte området mot ytterleg skade. Me ser Øystrebøvatnet som ein god kandidat for økologisk restaurering – påverknad frå vasskraftsutbyggjing, avrenning frå landbruk og ikkje minst ureining frå akvakultur gjer området til eit døme på dei miljøutfordringane ein finn i dei mest påverka delane av Sognefjorden. Eit referansepunkt for vassområde som ikkje

oppnår miljømåla etter vassforskrifta, og difor eit godt område for iverksetjing av miljøforbetrande tiltak.

- Heve vernegrensa frå to meters djup i fleire grunne område

Me stør opp om nærare utgreiing av grunne område per teksten i forslaget: *“Vernegrensa er i utgangspunktet tenkt lagt to meter under sjøkartnull for å gå klar av privat eigedom. Unntak er der verneområde på land går heilt ned til havnivå, og større grunne område som ofte har særlege naturkvalitetar og m.a. er viktige oppvekstområde for mange artar. Dette vil vi greie ut nærare i prosessen.”* Me tilrår ei heving av vernegrensa i alle område som denne utgreiinga stadfestar er oppvekstområde eller av anna økologisk betydning.

Eit særleg fokus på deltaområde kjem fram i forslaget, og me ønskjer eit minst like stort fokus på desse områda vidare i prosessen. Sognefjorden har, som nemnd i dokumentet, svært få intakte elvedelta igjen. Dei som framleis har sin opphavlege økologiske funksjon bør vernast, og for fleire andre deltaområde lyt ein kartleggja gevinsten av restaurering. Område som Nagløyri inst i Barsnesfjorden er unike i nasjonal samanheng, med vegetasjon, fugleliv og liv under vatnet som bør gjere dei til soleklære unntak for vernegrensa på to meter under sjøkartnull.

I kjølvatnet av NVE sin nyaste rapport (*Flaum og miljø i eit endra klima – Innovative metodar for restaurering og betre miljøtilstand*) har det vorte auka merksemd rundt ikkje berre den økologiske funksjonen til eit velfungerande elvedelta, men òg dei økosystemtenestane eit slikt delta gjev menneska ved å mellom anna dempe flaum. Restaurering av øydelagde våtmarksområde og andre naturbaserte løysingar finn meir politisk vilje enn før, og då kan ei kartlegging av viktige elvedelta i Sogn – både som referansepunkt for marint verneområde og som restaureringskandidatar – vere ein god kombinasjon. I tillegg til å bidra til flaumdemping og heve den økologiske tilstanden har sentrumsnære elvedelta potensiale for å bli ein del av lokale nærturområder og ideelle stader for formidling av marine verneverdiar.

Me meiner også at alle elvedelta som grensar til eit nasjonalt laksevassdrag bør vere unnatekne grensa på to meter, og dermed inkluderast i verneområdet, om dette ikkje allereie er famna av unntaket for stader kor *“verneområdet på land går heilt ned til havnivå”*? Dette gjeld då Flåmselva, Nærøydalselva, Vikja, Lærdalselva og Årøyelva. I tillegg bør grunner som er kartlagd som særskilde naturtypar, slik som t.d. Vandaneset og Storøyna i Barsnesfjorden inngå i verneområdet då desse har høg økologisk verdi og er sjeldne førekomstar i fjorden.

- Påverknad frå kraftutbygging

Forslaget omtalar i liten grad den negative påverknaden frå eksisterande kraftutbygging og vassdragsregulering på Sognefjordens biomangfald. Me ønskjer ein meir detaljert omtale av denne påverknaden, og at konsekvensutgreiinga også ser på kva effekt ei auke i kraftutbygging vil ha på den økologiske tilstanden i Sognefjorden. Dokumentet nemner på to punkter at det er stort behov for elektrisk kraft, og seier også at dette behovet vil auke framover. Då lyt ein òg utgreia korleis eksisterande kraftproduksjon knytt til Sognefjorden påverkar fjorden, med tanke på verneføremålet.

- Påverknad frå akvakultur

Forslaget omtalar ikkje utfordringane kring akvakulturverksemd på noko djuptgåande vis. Det kan verke frå dokumentet som at ein går uvanleg langt i å skåna oppdrettsnæringa for mogleg negativ påverknad frå eit eventuelt vern: *“Ved eit eventuelt vernevedtak for Sognefjorden, vil derfor det mest sannsynlege utfallet vere at det blir tatt inn ein slik dispensasjonsheimel i verneforskrifta. Vurdering av konsekvensar for akvakultur og havbeite vil basere seg på medverknad frå Fiskeridirektoratet, fylkeskommunen, kommunane og næringa sine representantar i verneplanarbeidet. Viktige moment i vurderinga vil vere potensialet for havbruksproduksjon i området, både ut frå dagens teknologi og sett i eit framtidsperspektiv, og mogleg tap av produksjon, arbeidsplassar, kommunale inntekter m.m.”* Den negative økonomiske påverknaden oppdrettsnæringa har på andre næringar i Sognefjorden (elvfiske, fjordfiske, rekefiske, reiseliv, m.m.) vert tilsynelatande ikkje teke med i reknestykket. Ei heller den enorme miljømessige belastninga oppdrettsnæringa utgjer på heile økosystemet i fjord og hav. At akvakultur opprinneleg ikkje er lovleg innad i eit marint verneområde burde vere ein sterk indikator på korleis ein vurderar næringa sin påverknad i marine område.

Me vil også tilråda at referansegruppa for akvakultur og sjøfart vert supplementert med fleire aktørar som ikkje representerar dei økonomiske interessane i sjømatnæringa.

Fylkeskommunen bør til dømes også vere representert ved vassforvaltning. Elveigarlag er ein anna mogleg aktør, samt interesseorganisasjonar for marine verdiar og miljø.

- Påverknad frå forureiningskjelder frå land

Fleire av bygdane langs Sognefjorden har utdaterte og underdimensjonerte anlegg for vatn og avløp. Det totale omfanget av denne problematikken er i dag ikkje kjend. Ein veit derimot

at klimaendringane vil føre med seg ein auke i nedbør og handtering av overvatn vil bli ein langt større utfordring i framtida. Saman med det som mange stader er underdimensjonerte anlegg for kloakkhandtering kan dette føre til store utslepp til fjorden. I tillegg ser ein i dag at fleire kommunar slit med korrekt handtering av brøytesnø på vinteren, og store mengder forureina snø ender opp med å verte dumpa i fjorden.

Også jordbruket langs fjordane utgjer potensielle ureiningskjelder der det er jordbruksareal tilgrensande fjorden og vassdrag. Klimaendringane vil også her ha stor påverknad då både meir tørke og meir ekstrem nedbør kan føre til større erosjon. Både avrenning frå jordbruket og utslepp frå tettbygde område bør kartleggast nærare slik at ein får betre oversikt over problematikken og korleis ein kan handtera den.

- Kartleggjing av korallforekomster

Det kjem fram i forslaget til utgreiingsprogram at ein per i dag ikkje har noko kartleggjingsdata på korallforekomstar i Sognefjorden. Me tilrår at dette vert utført som ein del av konsekvensutgreinga i anledning marint vern, då korallforekomstar har særskilt vern under fleire forskrifter.

Fra: Sjømat Norge Havbruk Vest
Dato: 13. mars 2023
Sak: Innspill til oppstartsmelding om marint vern i Sognefjorden

Sjømat Norge dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Medlemmene består av nærmere 800 bedrifter med over 14 000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service. De aller fleste havbruksselskap med aktiviteter i det foreslåtte verneområdet, er også medlemmer av Sjømat Norge.

Bakgrunn – FNs bærekraftsmål og nasjonal sjømatpolitikk

Det er og har vært et klart og tverrpolitisk mål fra Stortinget og regjeringer av ulik politisk valører at Norge skal øke produksjonen og verdiskapingen fra havbruk kraftig i tiårene fremover. Det er viktig at nasjonale sjømatpolitiske mål ivaretas også i arbeidet med marint vern. En plan for fremtiden bør derfor være innrettet slik at det tas høyde for at det blir mulig med økt produksjon, også innenfor rammene av marint vern av Sognefjorden. Arbeidet bør derfor også ta hensyn til hvordan økt sjømatproduksjon skal sikres parallelt med realisering av de ambisiøse mål for vern av sjøarealer.

Bærekraftig vekst og innovasjon innen biomarin næring er et av Norges viktigste bidrag til å nå FNs bærekraftsmål. Norsk sjømatproduksjon kan gjennom god og forsvarlig forvaltning, med tilgang på egnede produksjonsområder og lokaliteter bidra til økt og bærekraftig sjømatproduksjon i tråd med FNs bærekraftsmål 2 og 14. En helt sentral utfordring må være sikring av bærekraftig utvikling av sjømatproduksjonen med særlig fokus på FNs mål om å utrydde sult, oppnå økt matsikkerhet og bedre ernæring for verdens befolkning.

Den internasjonalt anerkjente bærekraftindeksen Coller FAIRR Protein Producer Index rangerer hvert år norske havbruksselskaper som verdens mest bærekraftige produsenter av animalske proteiner. PwCs klimaindeks 2022 skriver at «bare ti av landets 100 største selskaper har utslippskutt som monner» i tråd med Paris-avtalen. Av disse ti er det kun to som driver industriell produksjon, havbruksselskapene Mowi og Lerøy, som begge har kuttet klimautslippene med åtte prosent det siste året.

Vestland fylkeskommune og en rekke andre aktører har løftet visjonen om Grønn Region Vestland, med et mål om å skape mange rundt 20.000 nye, grønne arbeidsplasser i fylket frem mot 2030. Av disse arbeidsplassene er over halvparten forventet å komme innen sjømatnæringen. Det er et ambisiøst mål, som kan være mulig å nå, men bare hvis sjømatnæringen, og da særlig havbruksnæringen får anledning til å vokse.

Oppdrett av matfisk av laks og ørret har stor samfunnsmessig betydning for kystkommunene, også for mange av kommunene i det foreslåtte verneområdet. Det gir arbeidsplasser og bosetting i en kystkommune som har få alternative arbeidsplassmuligheter.

Bruk og vern

I klassisk verneplanlegging har det ikke vært regelen å verne områder som er betydelig brukt av mennesker. I det foreslåtte verneområdet foregår det en relativ stor akvakulturvirkosomhet. Vi ber om at områder der det er etablert næringsaktivitet unntas vernet.

I verneområder aksepteres normalt et klart mindre menneskelig fotavtrykk på naturen og verneverdiene. Det er i dag en omfattende overvåking av effektene av utslipp fra akvakultur. Selv om lokalitetene opp til nå i hovedsak har oppnådd beste lokalitetstilstand i de fleste områder, vil det normalt være en effekt på sediment og bunndyr i anleggssonen, derfor bør en unngå å verne arealer som allerede har en etablert virksomhet dersom det ikke kan dokumenteres tilstedeværelse av sårbare, verneverdige naturverdier.

Gjeldende verneplanlegging har vært slik at eksisterende virksomhet har fått tillatelse til å drifte på gjeldende vilkår. Selv om det i vernebestemmelsene blir åpnet for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet, kan det lede til at det blir vanskeligere å få utslippstillatelse til endringer i akvakulturvirksomheten, også selv om endringene vil innebære en ytterligere miljøforbedring i forhold til ulike parametere, også helse- og velferdsmessige. Det vil også svekke konkurransekraften til næringen i området. En næring som i denne delen av landet allerede er under sterkt press. Anbefalingen til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen sa i juni 2021 at marine verneplaner skal unngå vern av aktivitetstette områder, da dette vil være en klar begrensning for også etablert næringsaktivitet og utvikling av denne.

På bakgrunn av ovenstående ber vi om at følgende hensyntas i det videre arbeidet:

- Sørg for balanse mellom «bruk og vern». Hensynet til næring og bosetting skal ivaretas. Med andre ord skal vern ikke være så utstrakt at det bidrar til fraflytting og mangel på investeringslyst.
- Sårbare naturtyper skal ivaretas gjennom målrettet beskyttelse. Det vil si at er en naturtype sårbart, så vern denne, ikke hele fjorden, basert på et solid kunnskapsgrunnlag, som vi kanskje ikke har i dag.
- Dersom en naturtype er sårbart, men likevel ikke påvirkes av en aktivitet, bør ikke aktiviteten hindres eller settes begrensninger på
- Det må ligge betydelig kunnskap og oppfølging til grunn. Kunnskapsgrunnlaget er i de fleste områder mangelfull.

For mer informasjon kontakt
Krister Hoaas, Regionsjef Sjømat Norge Havbruk Vest
Tlf: 93 09 40 52
krister.hoaas@sjomatnorge.no

Fjord Forsk Sogn as
Peter Hovgaard
Rutlinslid 26
Postboks 207
6852 Sogndal

Sogndal 13.03.23

Til
Statsforvaltaren I Vestland
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

INNSPILL TIL OPPSTARTSMELDINGA OM MARINT VERN AV SOGNEFJORDEN

Kort om min bakgrunn:

1971: Hovedfag i marin biologi ved Universitetet i Bergen (UiB)

1972-1979: Ansatt på UiB med kartlegging av benthos, både alger og dyr i Ryfylkefjordene, en «baseline» studie i forkant av den store Ulla-Førre utbygginga av vannkraft. Arbeidet resulterte i flere rapporter om livet i fjordene fra fjæra til de største dyp.

1979-2008. Ansatt på Høgskolen i Sogndal med undervisning og forskning i marin biologi og akvakultur. Har hatt flere oppdrag fra kommuner og bedrifter om vurdering av utslipp og miljø. Innen akvakultur har jeg mange arbeider om skalldyr, resirkulering av vann i kar for landbasert lakseoppdrett, oppdrett av renseskjell for laksenæringa og dyrking av mikroalger.

2008- dd. Overtok akvastasjonen på Skjer fra høgskolen og har drevet den som et AS med produksjon av renseskjell og oppdragsforskning for produsent av fôr til laks og utvikling av resistens mot lakselus.

Et hovedområde for forskning på Skjer har vært å løse problemet med giftige alger som har vært et stort hinder for dyrking av blåskjell som ellers vokser godt her i fjorden. Vi har samarbeidet med 43 eksterne forskere fra mange land: Japan, Frankrike, New Zealand, USA, Canada, og fra Norge (Bergen, Oslo, Trondheim). Til sammen 17 skriftlige arbeider på engelsk er presentert i vitenskapelige tidsskrifter, på symposier og konferanser. I tillegg kommer et stort antall artikler i bladet Norsk Fiskeoppdrett.

Litteratur om fjorder: I tillegg til egne arbeider nevnt ovenfor har jeg en lang liste over arbeider om og fra fjordene på Vestlandet, mest fra Sognefjorden. Listen er på 130 arbeider og omfatter temaer som: Vassdragsutbyggingene sin effekt på fjorder, inklusive hydrografi, strøm og isdannelse, utslipp av industriavfall, kloakkutslipp, kommuneplaner, vannbruksplaner, dypvannsfauna og vurdering av oppdrettslokaliteter.

Vi kan bidra innen følgende tema og problemstillinger for videre utgreiing i ei KU:

Naturmiljø: Til innsamling av prøver fra fjorden disponerer vi en 30 fots båt med vinsj og 900 m vaier som kan brukes til grabbhugg og til å ta vannprøver og håvtrekk. Den er også velegnet til prøvefiske med ulike redskaper, se neste avsnitt.

Rekreasjon og friluftsliv: Det bør legges til rette for fritidsfiske og matauk med godkjente redskaper og minstemål for fisk, både laksefisk og marine arter. For at dette skal kunne realiseres må lysfisket etter brisling reguleres bedre. Med store nøter og kraftige lyskastere er det registrert mye bifangst av yngel og småfisk som ikke får vokse opp slik at den naturlige reproduksjon av fisk i fjorden ikke blir realisert. Dette har jeg grundig dokumentert i artikkelen: «Brislingfisket i fjordene er ikke bærekraftig». Kopi er sendt Statsforvalteren ved Silje Sikveland. Jeg har foreslått å frede hele eller deler av Sognefjorden for lysfiske med snurpenot i minst 10 år, parallelt med et prøvefiske for å følge utviklingen av bestandene.

Akvakultur og havbeite: Oppdrett av laks vokser og er blitt en viktig næring. Sognefjorden er fredet for oppdrett i merder innenfor Høyanger. Oppdrett av laks må derfor skje i landbaserte lukkede anlegg hvor avfallet blir samlet opp og utnyttet til bl. a. energiproduksjon og gjødsel. På Skjer har vi gjennomført et forsøk, finansiert av Forskningsrådet, med oppdrett av laks i store betong-kar. Med vann pumpet inn fra 100 m dyp i fjorden som holder 8 – 9 grader C hele året fikk vi en svært god vekst, bedre enn det som er vanlig i merder hvor temperaturene i vinterhalvåret er betydelig lavere. Varmere ressursen i dypvannet er også verdifull til energiproduksjon ved hjelp av varmepumper. På Skjer har vi også ressurser og kompetanse til oppdrett av flere arter, hvis det skulle bli aktuelt.

Vennlig hilsen

Peter Hovgaard

Daglig leder av Fjord Forsk Sogn as

KYSTVERKET

STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Deres ref	Vår ref	Arkiv nr	Saksbehandler	Dato
	2022/6252-2		Håkon Aamodt	17.03.2023

Kystverkets uttale til oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram

Vi viser til deres brev av 08.12.2022 vedrørende oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhørende utgreiingsprogram. Kandidatområdet har et omfang på ca. 250 km². Sognefjorden er valgt som kandidat område da den representerer en av de mest unike og særegne undersjøiske naturtypene vi har i landet og av at den er verdens dypeste fjord og lengste isfrie fjord.

Det går frem av mottatt informasjon at verneverdiene er knyttet til den geologiske utformingen av fjorden med de spesielle bunnforholdene og tilhørende dyreliv/miljøverdier.

Kystverket

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Sentrale mål er å bidra til effektiv sjøtrafikk, sikre trygg ferdsel og å hindre miljøskade som følge av akutt forurensing. Kystverket har det faglige ansvaret for sikkerhet og fremkommelighet i norske farvann og havner og forvalter havne- og farvannsloven med forskrifter, losloven med forskrifter mv.

Kystverket legger til rette for de som bruker sjøen eller ferdes langs kysten. Dette gjøres ved utbygging, vedlikehold og drift av infrastruktur (fiskerihavner, farleder, navigasjonsinstallasjoner mv.) og tilbyr tjenester som los- og sjøtrafikk tjenester. Kystverket deltar i nasjonal, regional og lokal samfunnsplanlegging som fagkyndig sektormyndighet.

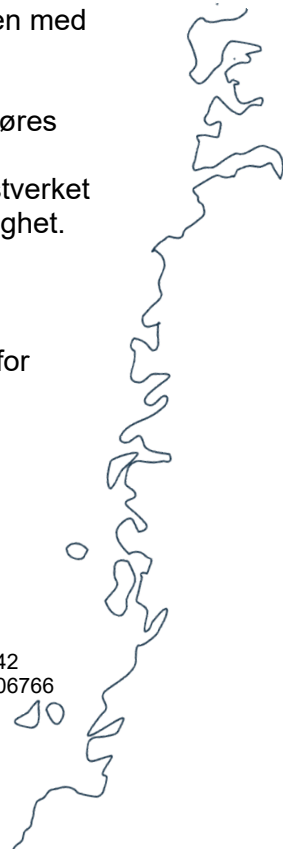
Kystverkets innspill

Det er interessene kystverket ønsker å ivareta i forbindelse med verneprosessen for Sognefjorden:

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

Ankring

Ankrings-, opplags- og riggområder er områder som dekker både nasjonale, regionale og lokale behov for sikker oppankring, og er derfor et viktig element å ivareta i plansammenheng. Det er avgjørende for sjøtrafikken å ha gode forhold for oppankring av fartøy langs kysten. Økt konkurranse om sjøarealene mellom ulike brukerinteresser har medført større behov for å sikre gode ankringsplasser. Gode/tilgjengelige ankringsplasser utgjør et viktig og nødvendig sjøsikkerhetstiltak i sammenheng med bl.a lostjenesten og virksomheten til trafikksentralene. Kystverket har kartlagt viktige ankringsplasser som ligger i tilknytning til havner og på strategiske steder langs farledene. I Sognefjorden befinner det en rekke ankringslokalteter som benyttes av fartøy blant disse også cruiseskip.

Fartøy som seiler på norskekysten vil i en rekke situasjoner ha behov for å slippe anker til bunn. Dette kan være for å hindre avdrift i uheldige situasjoner som Viking Sky hendelsen på Hustadvika 23. mars 2019, og i mindre dramatiske situasjoner. Ved anløp av kai er det også naturlig for en del fartøy å benytte anker til å manøvrere effektivt inn til kaien. Så er det for nyttefartøy viktig å ha tilgang på sikre og gode ankringsområder, gjerne nært opp til havner, dette gjelder både lastefartøy, passasjerfartøy og andre næringsfartøy. Cruisef trafikken på norskekysten er for eksempel en stor bruker av gode ankringsområder/ankringsplasser. Et forbud mot ankring i store områder vil være svært uheldig for bærekraftig, sikker og effektiv sjøtrafikk.

Figur 1: Oversikt over eksisterende ankringsområder i Sognefjorden. Disse ble kartlagt tidlig på 2000-tallet Kilde: Kystinfo

Sognefjorden er dyp, og det er få områder som har passende dybde og sediment som gir egnethet for ankring. Flere av de eksisterende ankringsområdene er ikke lenger like egnet

pga. utlegging av sjøkabler og sjøledninger, og det er derfor behov for erstatningsområder. Kystverket har arbeidet med å kartfeste nye ankringsområder fortrinnsvis i Vestland fylke. I Vestland fylke er det forslag til 28 nye ankringsområder, noen av disse befinner seg i Sognefjorden. Kystverket ser på disse ankringsplassene som viktige og forutsetter videre at disse blir sikret og opprettholdt for fremtidig bruk.

Figur 2: Oversikt over eldre og nylig kartfestede ankringsområder i Sognefjorden. Kilde: Kystverket.

Navigasjonsinstallasjoner

Innenfor foreslått verneområde er Kystverket eier og driver av flere navigasjonsinnretninger. Innretningene er etablert for å trygge ferdselen på sjø, og redusere risikoen for akutt forurensing. Det er viktig at Kystverket gis rett til å drive vedlikehold av disse for at navigasjonsinnretningene skal gi den sjøsikkerheten de er ment å gi.

Det kan oppstå behov for å endre på eksisterende navigasjonsinnretninger eller å etablere nye. Dette kan f.eks. være aktuelt for å oppnå bedre merking, merking av hindringer som ikke tidligere er merket og tilpasning til endringer i standarder for utforming av slike installasjoner. Oppdatert og god merking kan være viktig for å unngå uønskede hendelser, med de konsekvenser det kan ha for de naturverdiene som befinner seg i Sognefjorden. Det er Kystverket som i dag har ansvaret for å vurdere behovet for å etablere nye navigasjonsinnretninger i farvannet, jf. havne- og farvannsloven § 10.

Farled og ferdsel

I Sognefjorden er det registrert både hoved og bileder. Farleder er transportkorridorer med store mengder gods- og passasjertransport, som er viktige for samfunns- og næringsutvikling både lokalt og nasjonalt. Hovedleden *Holmengrå-Årdalstangen* går fra vest til øst i fjorden og ut fra den er det flere bileder som greiner ut i fjordsystemet. Kystverket ber om at det ikke settes begrensninger mot ferdsel og tilstedeværelse av fartøy i farledene i det foreslåtte marine verneområdet.

Havn

Det er etablert flere havner og kaianlegg som brukes til næringsvirksomhet og persontransport i Sognefjorden. Havner og kaianlegg er viktige bindeledd mellom land og sjø, og for person- og næringstransporten langs kysten. Sjøtransporten er avhengig av at havner er effektive og tilgjengelige for brukere som har behov for sjøtransport. I dette ligger det også et behov for areal på land, veitilknytning og manøvreringsareal i sjø. Det er en statlig målsetting at en større andel av godstransporten skal gå sjøveien. Det er derfor viktig at havnene blir hensyntatt i det videre arbeidet med marint vern.

Kystverket ber om at våre innspill tas med videre i prosessen.

Informasjon om ankringsplasser, farled, havner, sjøtrafikk m.m. er tilgjengelig ved www.kystinfo.no og <https://kystdatahuset.no/>.

Med hilsen	
Ruben Alseth fung. avdelingsleder	<i>Håkon Aamodt</i> rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

From: Bjørn Henning Hov[bjorn_hov25@hotmail.com]

Sent: 21.03.2023 23:50:33

To: Knagenhjelm, Maria[maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no]

Subject: Utsetting av frist for innspel til oppstartsmelding for Sognefjorden

Hei,

Viser til innspel til oppstartmeldinga med utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden.

Dette innspelet gjeld for bruk 58/1 på Styvi i Aurland kommune. Dette gardsbruket med tilhøyrande teigar ligg innanfor landskapvernområdet som vart oppretta i 1991. Innlemmet og seinare i Nærøyfjorden landskapområdet/ Unesco Verdsarvområdet.

Dette gardbruket er i aktivt drift med beitedyr og skjøtsel i området.

Ber om att marint vern i denne delen av Nærøyfjorden ikkje vil bli til hinder for planlagt opprustning av kaianlegg og eventuell framtidig oppgradering/utvidelse av kaianlegg - båttopptrekk m.m.

Og att det ikkje vil bli til hinder for aktiv landbruksdrift i området.

Gardsbruket ligg innanfor Styvi/Holmo landskapvernområdet som vart oppretta i 1991. Her gjeld vernegrensa 5meter ut i sjøen.

Forslag : Eventuellt marint vern bør gjelde til grensen til landskapvernområdet. Dette for å unngå fleire parter å forholde seg til og ikkje minst mindre byråkrati.

Informasjon og god dialog med grunneigarar i området er og viktig i denne prossessen.

Eventuellt marint vern bør ikkje bli for byråkratisk i forhold til allerede eksisterande "aktørar" som Aurland kommune- Nærøyfjorden verneområdestyre-Verdsarvparken - SNO m.m

Helsing

Bjørn Henning Hov

-Verdsarvbonde-

Fra: Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>

Sendt: onsdag 15. mars 2023 10:01

Til: bjorn_hov25@hotmail.com <bjorn_hov25@hotmail.com>

Emne: Utsetting av frist for innspel til oppstartsmelding for Sognefjorden

Hei,

Viser til hyggeleg telefonsamtale i dag, og stadfester at du får utsett frist til 22. mars for å komme med innspel til oppstartsmeldinga med utgreiingsprogram for marint vern av Sognefjorden.

Med venleg helsing

Maria C. Knagenhjelm

seniorrådgjevar

Statsforvaltaren i Vestland

Telefon: 57 64 31 37

Mobil: 93 66 42 56

E-post: maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvaltaren.no/vl

Statsforvaltaren i Vestland

Att:

Njøsavegen 2

6863 LEIKANGER

Oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden

Vi viser til brev datert 08.12.2022 fra Statsforvaltaren i Vestland med oppstartsmelding og utredningsprogram til marin verneplan for Sognefjorden.

Fiskeridirektoratets rolle og ansvar i verneplanprosesser

Fiskeridirektoratet er ansvarlig for forvaltningen av de levende marine ressursene, fiskerinæringen og akvakulturnæringen. Ved utarbeidelse av marine verneplaner har Fiskeridirektoratets ansvar for å ivareta sjømatnæringens interesser og se til at innføring av vern er i samsvar med sektorlovverket som Fiskeridirektoratet forvalter.

Formål med marin verneplan for Sognefjorden

Ifølge utredningsprogrammet vil formål med et marint vern i Sognefjorden trolig se slik ut:

«Føremålet med det marine verneområdet er å verne den djupaste fjorden i verda, med marin natur som grensar mot verneområde på land, og med særeigne fysiske vilkår og biologisk mangfald som følgje av den store djupna. Sognefjorden er Noregs lengste fjord og er representativ for norske fjordar, men inneheld også unike kvalitetar. Av særlege verdjar kan nemnast at djupvass-artssamfunn førekjem uvanleg grunt i enkelte fjordarmar. Dei indre fjordarmene er representative for indre fjordområde med særleg tilpassa biomangfald, som til dømes lokale sildestammer. Grunne areal er spesielt verdifulle som karbonlager og økologisk funksjonsområde for m.a. fugl».

Oppstartsmelding og høring av utredningsprogram

Kandidatområdet omfatter hele Sognefjorden fra Sognesjøen i vest til de indre fjordarmene i øst. Fordi verneplanen vil dekke et areal på mer enn 250 km², utløses det krav om konsekvensutredning etter naturmangfoldloven. Det er fastsatt krav til utarbeiding av program over hvilke tema og problemstillinger som skal utredes. Statsforvaltaren i Vestland har utarbeidet forslag til utredningsprogram, og ber om Fiskeridirektoratet sine innspill til oppstartsmeldingen og utredningsprogrammet.

Innspill fra Fiskeridirektoratet

Generelt mener vi at oppstartsmeldingen og forslag til utredningsprogram er oversiktlig og gir en god beskrivelse av det geografiske planområdet, verneverdier, verneformål, rammer for arbeidet og bakgrunnsinformasjon som eksisterende vern, arealbruk og eksisterende brukerinteresser i området.

Vår vurdering er at et så bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag som mulig vil være avgjørende for det videre arbeidet med verneområdet, områdets størrelse, og hvilke restriksjoner det eventuelt skal være på bruk og næringsvirksomhet. Det må i løpet av prosessen klargjøres nærmere hva som vil være konsekvensene av et eventuelt vern for høstingen av marine ressurser. Fiskeridirektoratet forutsetter at det innen verneområdet kan drives med bærekraftig utnyttelse av marine ressurser som ikke er til skade for eller påvirker verneformålet. Det betyr at det både vil kunne høstes marine ressurser uten restriksjoner, og at det vil kunne være behov for ulike restriksjoner avhengig av hvordan høstemetodene vil kunne påvirke verneformålet. Prosessen videre må vurdere hvilke nærings- og høstingsaktiviteter som er uproblematisk for verneformålet, og hvilke verktøy som er mest fornuftig å bruke. Vi forutsetter at et eventuelt vern blir lagt på et nivå som ikke medfører vesentlige uønskede konsekvenser og begrensninger for utviklingen av sjømatnæringen.

Utredningsprogrammet inneholder oversikt (s. 33-34) over hva som mest sannsynlig vil være lov innenfor det marine verneområdet i Sognefjorden. Oversikten dekker de fleste typer arealbruk knyttet til akvakultur og fiskeri og vi forventer at alle tema som er med i oversikten utredes videre. Vi vil kommentere noe av innholdet i oversikten.

Akvakultur

Det er gitt tillatelse til akvakultur i sjø ved 19 forskjellige lokaliteter innenfor planområdet. Det er oppgitt at akvakultur kan få dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet. Dynamikk og teknologiutvikling som er tilstede i akvakulturnæringen tilsier at næringen vil ha fremtidige behov for endring av arealbruk dersom de skal følge utviklingen. Av hensyn til størst mulig forutsigbarhet for den tilstedeværende akvakulturnæringen, ber vi om særlig fokus på hvilke tiltak vernemyndigheten anser å være i strid med verneformålet og hva som legges til grunn for dispensasjonsspørsmål.

Fiske med snurpenot og lysfiske

Vi etterlyser fiske med snurpenot som ikke er tatt med i oversikten. Brislingfiske er beskrevet i kapittel om brukerinteresser, og er den type fiskeri som er mest vanlig og har størst betydning i Sognefjorden. Fjordfiske etter brisling foregår i all hovedsak med snurpenot, og bruk av lyskilde er vanlig. Iht. [forskrift om utøvelse av fiske i sjøen § 22 Bruk av lys i notfisket](#) er det krav til at lyskilde skal være oppankret. Vi registrerer at 'ankring' er med i oversikten, men påpeker likevel at oppankring av lysfartøy må ses i sammenheng med fiske med snurpenot.

Taretråling

I oversikten oppgis et forbud mot taretråling som naturlig fordi slik aktivitet påvirker vegetasjonen. Siden taretråling ikke foregår i Sognefjorden i dag, er dette likevel ikke en aktuell problemstilling. I spørsmål til avgrensning av verneområdet tas opp tas det opp at det kan være aktuelt å utvide planområdet mot vest. Vi gjør oppmerksom på [forskrift om høsting av tare i fylkene Rogaland og Vestland](#). Utviding av planområdet som overlapper med høstefelt for tare vil ha betydning for næringen og må derfor utredes. Tarehøstefeltene kan sees i Fiskeridirektoratet sin kartløsning [Yggdrasil](#) under tema 'Fiskerireguleringer'.

Vi forutsetter at det legges opp til et nært samarbeid med Fiskeridirektoratet og andre berørte sektormyndigheter og brukerinteresser i videre planprosess og før ferdig fremlegg oversendes til Miljødirektoratet. Vi understreker også viktigheten av å gjennomføre en åpen prosess, der det blir lagt vekt på å gi tilstrekkelig og nødvendig informasjon og ført dialog med brukerinteressene.

Med hilsen

Tom Hansen
konstituert seksjonssjef

Ola Midttun
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Statsforvaltaren I Vestland   Njøsavegen 2   6863   LEIKANGER

Kopi til:

Aller Aqua Norway As	c/o Complér Accounting AS Casperkollen Øvre Kråkenes 17	5152	Bønes
Aurland Kommune	Vangen 1	5745	Aurland
Gulen Kommune	Eivindvikvegen 1119	5966	Eivindvik
Hyllestad Kommune	Lifjordvegen 7	6957	Hyllestad
Høyanger Kommune	Postboks 159	6991	Høyanger
Kystverket	Postboks 1502	6025	Ålesund
Luster Kommune	Postboks 77	6866	Gaupne
Lærdal Kommune	Øyraplassen 7	6887	Lærdal
Mattilsynet	Felles postmottak Postboks 383	2381	Brumunddal
Mowi Seawater Norway As	Sandviksbodene 77A	5035	Bergen
Norges Fiskarlag	Postboks 1233 Torgarden	7462	Trondheim
Osland Havbruk As	Sørsidevegen 2966	5962	Bjordal
Slakteriet Brekke As	Sognefjordvegen 47	5961	Brekke
Sogn Aqua As	Ortnevik 12	5962	Bjordal
Sogn Aqua Juveniles As	Sognevegen 3960	5961	Brekke
Sogndal Kommune	Postboks 153	6851	Sogndal
Solund Kommune	Hardbakke 26	6924	Hardbakke
Tombre Fiskeanlegg As	Leiro 33	5640	Eikelandsosen
Vadheim Akvapark As	Nedre Hovland 1	6996	Vadheim

Kopi til:

Vestland Fylkeskommune
Vik Kommune
Årdal Kommune

Postboks 7900
Postboks 134
Statsråd
Evensensveg 4-6

5020 Bergen
6891 Vik I Sogn
6885 Årdalstangen

From: Anne Kristine Dyrdal[Anne.Kristine.Dyrdal@solund.kommune.no]
Sent: 28.03.2023 08:36:01
To: Knagenhjelm, Maria[maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no]
Subject: Utsett frist på høyring på oppstartsmelding
Hei,

Solund kommune ynskjer ikkje å gje høyringsuttale i denne saka i denne omgang, men eg reknar med at det er høgst aktuelt ved neste korsveg. Vi vonar vi blir halde oppdatert om prosessen etter kvart som den rullar vidare.

Ha ein fin dag!

Venleg helsing
Anne Kristine Dyrdal
Rådgjevar samfunns- og næringsutvikling
Solund kommune

Tlf: + 47 57 78 62 08
Mob: + 47 91 86 20 55

solund.kommune.no

Fra: Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>
Sendt: tirsdag 14. mars 2023 14:12
Til: Anne Kristine Dyrdal <Anne.Kristine.Dyrdal@solund.kommune.no>
Emne: SV: Utsett frist på høyring på oppstartsmelding

Hei,

Takk for e-post, og vi utset med dette fristen for Solund kommune til 3. april for å kunne sende inn ein eventuell høyringsuttale til oppstarten av marint vern for Sognefjorden. Då høyrer vi i frå dykk uansett om de ønskjer å gje ei uttale eller ikkje. Har de vore i kontakt med Gulen og/eller Hyllestad i denne saka?

Ha ein fin dag, de og!
Med venleg helsing
Maria C. Knagenhjelm
seniorrådgjevar

Statsforvaltaren i Vestland

Telefon: 57 64 31 37
Mobil: 93 66 42 56
E-post: maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no
Web: www.statsforvaltaren.no/vi

Frå: Anne Kristine Dyrdal <Anne.Kristine.Dyrdal@solund.kommune.no>

Send: tirsdag 14. mars 2023 14:05

Til: Knagenhjelm, Maria <maria.knagenhjelm@statsforvalteren.no>

Emne: Utsett frist på høyring på oppstartsmelding

Hei,

Det er uklart om Solund kommune ynskjer å gje ein høyringsuttale til oppstartsmeldinga. Det skal vere politiske møte den 23. og 30. mars i Solund, der ein eventuell høyringsuttale vert tema. Eg ber difor om utsett frist på ein eventuell høyringsuttale til 3. april. Vi vil gje tilbakemelding dersom det ikkje kjem ein uttale i denne omgang.

Ha ein fin dag!

Venleg helsing

Anne Kristine Dyrdal

Rådgjevar samfunns- og næringsutvikling
Solund kommune

Tlf: + 47 57 78 62 08

Mob: + 47 91 86 20 55

solund.kommune.no

Arkivsaksnr: 2023/2776-0

Sakshandsamar: Ivar Optun Andersen

Dato: 13.03.2023

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	13/23	27.03.2023

Høringsinnspel - Nærøyfjorden landskapsvernområde - marin verneplan Sognefjorden

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre sender saksframlegget i denne saka som innspel til verneprosessen for Sognefjorden med tilhøyrande utgreiingsprogram.

Saksprotokoll i Nærøyfjorden verneområdestyre - 27.03.2023

Handsaming i møte

Vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøyfjorden verneområdestyre sender saksframlegget i denne saka som innspel til verneprosessen for Sognefjorden med tilhøyrande utgreiingsprogram.

Nærøyfjorden verneområdestyre er positive til eit marint vern av Sognefjorden. Verneområdestyret er av den oppfatning at det i stor grad vil kunne bidra positivt med eit marint vern til allereie verna område langsmed Sognefjorden, Aurlandsfjorden og Nærøyfjorden.

Nærøyfjorden er innskrevet på UNESCO si verdsarvliste som eit av dei framifrå vakraste fjordlandskapa på kloden. Grunngevinga er blant anna det vakre fjordlandskapet frå fjord til fjell. Eit marint vern vil kunne vera med på å styrke verdsarvstatusen og fokuset på det marine naturmangfaldet når også fjordareala frå sjøkartnull til sjøbotnen vert verna.

I Nærøfjorden landskapsvernområde er det opning for havbeite og havbruk. Verneområdestyre ønskjer ei avklaring på kva påverknad havbeite og havbruk kan ha på marint vern. Er det foreinleg med marint vern og havbeite eller kan havbeite og havbruk påverka dei marine verneverdiane negativt?

Enkelte grunne områder i Nærøfjorden og Aurlandsfjorden kan vera av stor betydning for biologisk mangfald, difor bør dei undersøkast saman med områder der det er allereie er planlagt aktivitet.

Der marint vern fell saman med landskapsvernområde, bør det avklarast kven som har forvaltningsansvaret.

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

- Melding om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden og tilhøyrande utgreiingsprogram, *Statsforvaltaren i Vestland*, 08.12.2022.
- Forskrift om vern av Nærøfjorden landskapsvernområde av 02.11.2002.

Statsforvaltaren i Vestland har sendt ut oppstartsmelding av verneprosess for Sognefjorden etter naturmangfaldlova § 42. Høyringsfrist for innspel er 15. mars 2023.

Det ligg vesentlege nasjonale og internasjonale forpliktingar til grunn for marint vern i Sognefjorden. Innan 2020 har Noreg forplikta seg til å bevare 17 % av landareala og 10 % av sjøareala. Marint vern er samstundes sentralt for Havpanelet, der Noreg støttar eit globalt mål om å verne og beskytte 30 % av havet innan 2023.

Frå Utgreiingsprogram: Marin verneplan for Sognefjorden:

«Utgangspunktet for vern av Sognefjorden er Rådgivende utvalg for marin verneplan (Skjoldal m.fl. 2003, 2004) sitt forslag om å verne 36 område i Noreg, der Sognefjorden er eitt av desse kandidatområda. Dette utvalet vart oppnemnt i 1991. Utvalet la fram ei kartlegging av eigna marine verneområde i 1995, og ei bruttoliste over moglege kandidatområde til marin verneplan i 2001. I 2003 la utvalet fram ei førebels tilråding med forslag til område som blir tatt med i verneplanen, følgt opp av ei endeleg tilråding i 2004.

Områda blei valt ut for å dekke variasjonsbreidda og sikre representative, særreigne, sårbare og truga marine naturverdiar. Utvalet tilrådde ei verneform der ein beskyttar det undersjøiske landskapet med sitt mangfald av habitat, samstundes som ein tillèt næringsverksemd som ikkje er i strid med verneføremålet. Utvalet kom fram til at ein kombinasjon av vern og bruk er mogleg for dei fleste områda».

Vurdering

Nærøfjorden verneområdestyre er positive til eit marint vern av Sognefjorden.

Verneområdestyret er av den oppfatning at det i stor grad vil kunne bidra positivt med eit

marint vern til allereie verna område langsmed Sognefjorden, Aurlandsfjorden og Nærøyfjorden.

Nærøyfjorden er innskrevet på UNESCO si verdsarvliste som eit av dei framifrå vakraste fjordlandskapa på kloden. Grunngevinga er blant anna det vakre fjordlandskapet frå fjord til fjell. Eit marint vern vil kunne vera med på å styrke verdsarvstatusen og fokuset på det marine naturmangfaldet når også fjordareala frå sjøkartnull til sjøbotnen vert verna.

I Nærøyfjorden landskapsvernområde er det opning for havbeite og havbruk. Verneområdestyre ønskjer ei avklaring på kva påverknad havbeite og havbruk kan ha på marint vern. Er det foreinleg med marint vern og havbeite eller kan havbeite og havbruk påverka dei marine verneverdiane negativt?

Enkelte grunne områder i Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden kan vera av stor betydning for biologisk mangfald, difor bør dei undersøkast saman med områder der det er allereie er planlagt aktivitet.

Der marint vern fell saman med landskapsvernområde, bør det avklarast kven som har forvaltningsansvaret.

STATSFORVALTAREN I VESTLAND
Njøsavegen 2
6863 LEIKANGER

Uttale på melding om oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden

Ref. brev NVE datert 15.03.2023, ref.:202222934-2 og deres ref.: 2022/628
Viser til brev om uttale på melding om oppstart av arbeid med marin verneplan for Sognefjorden og tilhørende utredningsprogram. Breheim Nett AS er områdekonsesjonær for distribusjonsnettet i Luster kommune i Vestland fylkeskommune.

Breheim Nett AS har omsøkt og i behandling hjå Kystverket 2 stk sjøkablar i Lustrafjorden. 22kV kablar frå Skjolden Cruise kai – Teigen og Teigen – Mordøla. I tillegg har Luster Energi ein eksisterande sjøkabel (fiber) frå Solvorn til Ornes i Lustrafjorden.

Verneforskrifta må ivareta nødvendige omsyn til drift og utvikling av distribusjonsnettet, lågspentnett og kommunikasjonsnettet. Det være av stor betydning at det i forskifta gis eit generelt unntak for vernebestemmelsene for tiltak knytta til drift og vedlikehald og bygging av distribusjonsnettet, lågspentnett og kommunikasjonsnett i verneområdet.

Med helsing
Breheim Nett AS

Kim Henrik Hatlevoll
Tlf: 40232880
Epost: kim.hatlevoll@lusterenergiverk.no

Kopi: NVE

Høyanger kommune Ordføraren

Statsforvaltar i Vestland
Statens hus, Njøsavegen 2

6863 Leikanger
sfvlpost@statsforvalteren.no
Attn; Maria Knagenhjelm

Høyanger, 31.03.23

Innspel frå Høyanger kommune – Marint vern av Sognefjorden

Viser til melding om oppstart av arbeidet med marint vern av Sognefjorden og tilhøyrande utgreiingsprogram, og ønskjer med dette å komme med følgjande innspel og merknadar;

Høyanger kommune er positive til at det er starta eit arbeid med marint vern av Sognefjorden, og ønskjer å bidra til at Norge følgjer opp internasjonale forpliktingar. Vern av natur og biologisk mangfald er viktig for framtida og framtidige generasjonar.

Høyanger kommune meiner konsekvensutgreiing, og i den samanheng kunnskapsinnhenting, er viktig for å forstå verneverdiane, slik at ein har eit godt grunnlag for å vurdere verneomfanget, både med omsyn til innhald og geografisk avgrensing. Det er viktig at verneføremålet og dei faktiske konsekvensane av eit vern vert tydeleg beskrive i ein tidleg fase, slik at det er mogleg å komme med innspel på korleis dette kan råka andre samfunnsinteresser knytt til Sognefjorden.

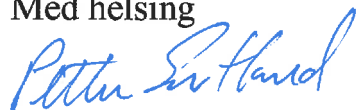
Det er viktig at dei samfunnsøkonomiske interessene ved eit vern vert konsekvensvurdert. I Høyanger kommune er akvakulturnæringa viktig med fleire sysselsette og stor verdiskaping. Det må vere eit mål, i samband med marint vern av Sognefjorden, at næringa får utvikle seg innanfor ei berekraftig ramme også i framtida. Dette gjeld også andre næringar som er avhengig av å nytte Sognefjorden i samband med sin aktivitet.

I samband med oppstartsmeldinga har Osland Havbruk gitt innspel på at det vil vere uheldig om Østerbøvatnet vert verna. Høyanger kommune støttar Osland Havbruk sitt syn på dette. Vatnet er sterkt påverka av menneskeleg aktivitet med blant anna kraftutbygging, vasskraftproduksjon og dumping av massar.

Høyanger kommune ber med bakgrunn i dette om at Østerbøvatnet vert teke ut av framlegg til verneområde.

Med helsing

Petter Sortland
ordfører

Aurland kommune

Kommunedirektør

Aurland, 31.03.2023

Statsforvaltaren i Vestland

Vår ref.
22/444-5

Dykkar ref.

Sakshandsamar
Gøran Johansen, 41324293

Arkiv
K2-K10, K2-K54

Innspel til melding om oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden - Aurland kommune

Aurland kommune gjorde følgjande vedtak på innspel til oppstart av arbeid med marint vern Sognefjorden:

Aurland kommune er positiv til å sikre eit betre marint miljø i Sognefjorden gjennom ein verneprosess. Kunnskapen om fjorden er liten, og økosystema er sårbare mot menneskeleg påverknad. Aurland kommune ynskjer å delta aktivt i medverknadsprosessen gjennom arbeid i referansegrupper og folkemøte. Aurland kommune støttar vidare arbeid og syner til innspel i vurderinga.

Aurland kommune ynskjer at prosessen kring vern av Sognefjorden tar med seg desse punkta:

- Sikre at handlingsrommet i vern av Sognefjorden heng saman med handlingsrommet i eksisterande vern og verdsarvområde.
- Bidra til å koordinere med medverknadsprosessar på kommunenivå.
- Sikre ein meir føreseieleg og heilskapleg utvikling av fjordane saman med utfordringane knytt til elvane.
  - Syte for ein inkluderande prosess opp mot innbyggjarar og lokalt og regionalt næringsliv.
- Bruke besøksstrategiar og besøksforvaltningsplanar som verktøy i prosessen.
- Syte for at staten bidreg med naudsynte midlar for å kartlegge særlege sårbare marine miljø, og følgje opp med midlar til tiltak.

Marint vern av Sognefjorden skal ikkje setje restriksjonar i båt- og skipstrafikken. Marint vern skal heller ikkje setje restriksjonar i bruk og utvikling av strandsona med tanke på evt. bygging av kaianlegg, tursti m.v..

Med helsing

Gøran Johansen
Rådgjevar

Brevet er elektronisk godkjent og er utan underskrift

Vedlegg:

31.03.2023 Innspel til oppstart marint vern Sognefjorden

Sakspapir

Saksnr.	Utval	Møtedato
018/23	Formannskapet	16.03.2023
020/23	Kommunestyret	30.03.2023

Arkivsaknr.:	Arkiv	Sakshandsamar	Dato
22/444 - 23/1494	K2-K10, K2-K54	Gøran Johansen 41324293	07.03.2023

Innspel til oppstart marint vern Sognefjorden

Saka gjeld:

Statsforvaltaren i Vestland har starta arbeid med marint vern av Sognefjorden. Det vart sendt ut melding om oppstart den 08.12.22 med høyringsfrist den 15. mars 2023. Fristen er tilpassa dei einskilde kommunestyra.

Maria Knagenhjelm frå Statsforvaltaren i Vestland var innom kommunestyret og orienterte om prosessen den 09. februar 2023.

Tilråding frå kommunedirektøren:

Aurland kommune er positiv til å sikre eit betre marint miljø i Sognefjorden gjennom ein verneprosess. Kunnskapen om fjorden er liten, og økosystema er sårbare mot menneskeleg påverknad. Aurland kommune ynskjer å delta aktivt i medverknadsprosessen gjennom arbeid i referansegrupper og folkemøte. Aurland kommune støttar vidare arbeid og syner til innspel i vurderinga.

Saksframlegg

Sognefjorden er verdas djupaste og lengste isfrie fjord. Fjorden er eit eineståande geologisk fenomen, og strekk seg nesten halvvegs frå kysten og inn til grensa mot Sverige. Utkastet til utgreiings-programmet kjem med framlegg til avgrensing av eit marint verneområde, og belyser kva tema, problemstillingar og utgreiingar som trengst for å få eit godt kunnskapsgrunnlag og sikre medverknad og framdrift i prosessen.

Det er i hovudsak vegetasjonen og dyrelivet på botn og i dei frie vassmassane som er verna. Vernet vil i liten grad påverke aktivitetane til folk langs fjorden eller grunneigarar. Verneområdet startar fyst på to meters djupne under sjøkartnull. Prosessen vil likevel sjå på korleis ein løyser eit nytt vern tett inntil/inni eit eksisterande vern, for å sikre ein heilskapleg forvaltning.

Aurland hamnevesen har sendt inn eige innspel til prosessen.

Vurdering

Aurland kommune har allereie landskapsverneområde ,verdsarvområde og naturreservat innanfor kommunegrensa og det er viktig at prosessen med vern av Sognefjorden heng saman med desse.

Kommunen er òg i ein prosess med å rullere sine kommunale planverktøy, og vedtok mellom anna samfunnsdelen i desember 2022.

Kommuneplanens sin samfunnsdel

Aurland kommune vedtok sin samfunnsdel i desember 2022 kor det mellom anna står:

«Natur og miljø Store delar av arealet i Aurland er underlagt ein eller annan form for vernestatus. Fjordlandskapet er oppført på UNESCO si verdsarvliste, som ein del av Vestnorsk fjordlandskap. Både Aurlandsfjorden og Nærøyfjorden og store landareal er med i dette området. I tillegg er verneplanprosess for marint vern av Sognefjorden sett i gang. Ei ny konsekvensutgreiing vil kunne bidra med ny og naudsynt kunnskap om fjorden, og bidra til betre forvaltning av ressursane frå -2 meters djup og nedover. Aurlandsfjorden er nasjonal laksefjord som fjordarm av Sognefjorden, medan Flåmselvi og Nærøydalselvi er nasjonale lakseelvar. I fjellområda har Aurland delområde i 4 forvaltningsområde for villrein. Store delar av kommunens areal er innlemma i Nærøyfjorden landskapsvernområde, og i tillegg har kommunen areal innanfor Bleia-Storebotn landskapsvernområde, Hallingskarvet nasjonalpark og naturreservatane Grånosmyrane, Geitanosi, og Nordheimsdalen.»

«Det er utarbeida besøksstrategi for alle verneområda i Nærøyfjordområdet, og Vestland fylkeskommune har sett i gong eit forprosjekt for besøksforvaltning i Vestland. I tillegg har kommunen utarbeida Sti- og løypeplan og kartlagt verdifulle friluftsområde. Måla som går igjen i desse planane er å finne ein balanse mellom å ta vare på verne- og naturverdiane, gje gode opplevingar for besøkande, ivareta innbyggjarane sine behov og leggje til rette for lokal verdiskaping. Dette er også viktig for kommunen i samfunnsdelen.»

2.4 Natur- og kulturverdiane i kommunen vert forvalta og formidla på ein berekraftig måte:

f. Kommunen skal arbeide for å hindre tap av naturmangfald

g. Det skal foretakast ein gjennomgang av handlingsrom innanfor ulike verneformer og UNESCO-statusen

Tap av naturmangfald gjeld også marin natur, og tiltak for bevaring, berekraftig bruk og kunnskapsoppbygging er sentrale komponentar i ei heilskapleg havforvaltning. (meld.St.29 «Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur, 2020-2021).

Mykje av Aurlandsfjorden og store delar av Nærøyfjorden er del av Nærøyfjorden landskapsvernområde, samstundes som heile fjordsystemet i Aurland kommune er del av UNESCO sitt Vestnorske Fjordlandskap, med framifrå universale verdiar.

Handlingsrommet i dei eksisterande verneområda og verdsarvområdet må sjåast i samheng med handlingsrommet i vern av Sognefjorden.

Kommuneplanens arealdel

Aurland kommune jobbar no med rullering av arealdelen kor me har valt ut to hovudtema; bustad og næring. Målet er at mellom anna arealbruken på fjorden vert teke med ved neste

rullering, om 4 år. Men det vil vere naturleg å jobba parallelt med verneprosessen, slik at kommunen sine plandokument fungerer som relevante styringsdokument i framtida.

Medverknadsprosessen knytt til verneprosessen for Sognefjorden vil vere viktig også lokalt for Aurland kommune sin utvikling.

Nasjonal laksefjord

Villaksen er stadig trua og kom på artsdatabanken sin raudliste for fyste gong i 2021.

Verneprosessen for Sognefjorden må bidrege til at ein sikrar livet i elvane våre.

Nærøydalselva og Flåmselva er del av nasjonale laksevassdrag i den delen av Sognefjorden som er del av nasjonal laksefjord, og er særleg beskytta mot inngrep og aktivitetar i vassdraga. **Ein vernestatus vil gje ein meir føreseieleg og heilskapleg utvikling av livet på og i fjorden knytt til livet i elvane våre.**

Båthammer, reiseliv og næring knytt til fjorden

Det er viktig at eit vern ikkje lagar store utfordringar for eksisterande og framtidig skipsfart. At ein t.d ikkje trekker grensa heilt inn til hamneområda i Flåm og Gudvangen. Me notera at eksisterande faste bøyepunkt i fjorden ikkje forringar vernet.

Det ligg allereie restriksjonar på ferjer og skipsfart knytt til verdsarvstatusen, og ein marin vernestatus må sikre at eventuelle restriksjonar som skal sikre sårbare miljø er ambisiøse, men realistiske i forhold til å vidareutvikle den grøne næringa på fjorden på best mogleg måte.

Besøksstrategien for Nærøyfjorden landskapsvernområde syner mellom anna til ein stor nedgang i steinkobbekolonien, med ein reduksjon frå 119 i 2014 til 30 i 2018, og meiner at nedgangen kan ha samanheng med auka turisme på fjorden. **Ein marin verneprosess for Sognefjorden må koplast opp mot vedtekne besøksstrategiar og pågåande (besøks)forvaltningsplanarbeid.**

Det vart nemnt at eit vern kan bidra til positive ringverknader gjennom forskning som syner til at interessa for vernestatus i eit område aukar interessa blant besøkjande. Tidlegare undersøkingar knytt til verdsarvområdet støttar dette, men det er likevel viktig å lage rammer som bidreg til ein føreseieleg og berekraftig utvikling for spesielt det lokale næringslivet.

Det er viktig at eit marint vern òg syte for at staten bidreg med ekstra mildar til forskning og utvikling i fjorden, og sikrar aktive framtidige næringar som gir ein berekraftig bruk, og levedyktige økosystem. Livet i fjorden er umisseleg for å oppretthalde ein god balanse i naturen, men òg for Aurland som reiselivsdestinasjon, og dei lokale gjennom næring og rekreasjon.

Oppsummering

Aurland kommune ynskjer at prosessen kring vern av Sognefjorden tar med seg desse punkta:

- *Sikre at handlingsrommet i vern av Sognefjorden heng saman med handlingsrommet i eksisterande vern og verdsarvområde.*
- *Bidra til å koordinere med medverknadsprosessar på kommunenivå.*
- *Sikre ein meir føreseieleg og heilskapleg utvikling av fjordane saman med utfordringane knytt til elvane.*
- *Syte for ein inkluderande prosess opp mot innbyggjarar og lokalt og regionalt næringsliv.*
- *Bruke besøksstrategiar og besøksforvaltningsplanar som verktøy i prosessen.*
- *Syte for at staten bidreg med naudsynte midlar for å kartlegge særlege sårbare marine miljø, og følgje opp med midlar til tiltak.*

Uprenta vedlegg til saka:

16.03.2023 Formannskapet

Tilleggsforslag:

Framlegg frå ordførar Trygve Skjerdal (Sp):

Kulepunkta under overskrifta "oppsummering" vert ein del av tilrådinga.

Framlegg frå Monica Finden (H):

Kulepunkt på slutten av saksutgreiinga vert teke inn i vedtaket.

Tillegg:

Marint vern av Sognefjorden skal ikkje setje restriksjonar i båt- og skipstrafikken.

Det skal heller ikkje setje restriksjonar i bruk og utvikling av strandsona med tanke på evt. bygging av kaianlegg, tursti m.v..

Handsaming i møte:

Arealplanleggjar Gøran Johansen var tilstades og svara på spørsmål.

Røysting:

Framlegg frå ordførar Trygve Skjerdal (Sp): samrøystes

Framlegg frå Monica Finden (H): 4 røyster for (H 1, Ap 1, Sp 2), 1 røyst mot (MdG)

Framlegg frå kommunedirektøren: samrøystes

FS-018/23 Vedtak:

Aurland kommune er positiv til å sikre eit betre marint miljø i Sognefjorden gjennom ein verneprosess. Kunnskapen om fjorden er liten, og økosystema er sårbare mot menneskeleg påverknad. Aurland kommune ynskjer å delta aktivt i medverknadsprosessen gjennom arbeid i referansegrupper og folkemøte. Aurland kommune støttar vidare arbeid og syner til innspel i vurderinga.

Kulepunkta under overskrifta "oppsummering" vert ein del av tilrådinga.

Kulepunkt på slutten av saksutgreiinga vert teke inn i vedtaket.

Tillegg:

Marint vern av Sognefjorden skal ikkje setje restriksjonar i båt- og skipstrafikken.

Det skal heller ikkje setje restriksjonar i bruk og utvikling av strandsona med tanke på evt. bygging av kaianlegg, tursti m.v..

30.03.2023 Kommunestyret

Tilleggsforslag:

Vedtak frå Formannskapet:

Aurland kommune er positiv til å sikre eit betre marint miljø i Sognefjorden gjennom ein verneprosess. Kunnskapen om fjorden er liten, og økosystema er sårbare mot menneskeleg påverknad. Aurland kommune ynskjer å delta aktivt i medverknadsprosessen gjennom arbeid i referansegrupper og folkemøte. Aurland kommune støttar vidare arbeid og syner til innspel i vurderinga.

Aurland kommune ynskjer at prosessen kring vern av Sognefjorden tar med seg desse punkta:

- Sikre at handlingsrommet i vern av Sognefjorden heng saman med handlingsrommet i

eksisterande vern og verdsarvområde.

- Bidra til å koordinere med medverknadsprosessar på kommunenivå.
- Sikre ein meir føreseieleg og heilskapleg utvikling av fjordane saman med utfordringane knytt til elvane.
- Syte for ein inkluderande prosess opp mot innbyggjarar og lokalt og regionalt næringsliv.
- Bruke besøksstrategiar og besøksforvaltningsplanar som verktøy i prosessen.
- Syte for at staten bidreg med naudsynte midlar for å kartlegge særlege sårbare marine miljø, og følgje opp med midlar til tiltak.

Marint vern av Sognefjorden skal ikkje setje restriksjonar i båt- og skipstrafikken.

Marint vern skal heller ikkje setje restriksjonar i bruk og utvikling av strandsona med tanke på evt. bygging av kaianlegg, tursti m.v..

Framlegg frå John Håland (MDG):

Stryke dei to siste setningane i vedtak frå formannskapet.

Handsaming i møte:

Røysting:

Det vart fyrst røysta over framlegg frå John Håland (MDG): 2 røyster for (MDG), og 15 røyster mot (Sp 8, H 3, Ap 4).

Så vart det røysta over framlegg frå formannskapet: samrøystes

KS-020/23 Vedtak:

Aurland kommune er positiv til å sikre eit betre marint miljø i Sognefjorden gjennom ein verneprosess. Kunnskapen om fjorden er liten, og økosystema er sårbare mot menneskeleg påverknad. Aurland kommune ynskjer å delta aktivt i medverknadsprosessen gjennom arbeid i referansegrupper og folkemøte. Aurland kommune støttar vidare arbeid og syner til innspel i vurderinga.

Aurland kommune ynskjer at prosessen kring vern av Sognefjorden tar med seg desse punkta:

- Sikre at handlingsrommet i vern av Sognefjorden heng saman med handlingsrommet i eksisterande vern og verdsarvområde.
- Bidra til å koordinere med medverknadsprosessar på kommunenivå.
- Sikre ein meir føreseieleg og heilskapleg utvikling av fjordane saman med utfordringane knytt til elvane.
- Syte for ein inkluderande prosess opp mot innbyggjarar og lokalt og regionalt næringsliv.
- Bruke besøksstrategiar og besøksforvaltningsplanar som verktøy i prosessen.
- Syte for at staten bidreg med naudsynte midlar for å kartlegge særlege sårbare marine miljø, og følgje opp med midlar til tiltak.

Marint vern av Sognefjorden skal ikkje setje restriksjonar i båt- og skipstrafikken.

Marint vern skal heller ikkje setje restriksjonar i bruk og utvikling av strandsona med tanke på evt. bygging av kaianlegg, tursti m.v..

Samrøystes

Vedlegg:

Sognefjorden_utgreiingsområde
oppstart-av-arbeid-med-marin-verneplan-for-sognefjorden
utkast-til-utgreiingsprogram---marint-vern-sognefjorden-

Innspel til oppstartsmelding for marint vern av Sognefjorden

Miljøavdelinga i Sogndal kommune ynskjer å kome med innspel på oppstartsmelding til arbeid med marint vern av Sognefjorden. Her legg me fram nokre punkt me meiner bør sjåast nærare på.

Forslag til tema som bør sjåast nærare på:

- Kartleggje marine avfallsplassar, deira påverknad på fjordmiljøet, og eventuelt oppdatere grunnforurensningsdatabasen.
- Vurdere korleis effekt oppankring av større fritidsbåtar, som til dømes yachtar, kan ha på botnforhold og sårbare økosystem i fjorden.
- Magasinerte vasskraftverk endrar den naturlege avrenninga av ferskvatn til fjorden. Vår- og høstflaumane brukast til å fylle opp vassmagasin, og sleppast ut i periodar det normalt ville vært lite avrenning. Korleis dette påverkar økologiske og hydrografiske forhold i fjorden på kort og lang sikt og bør greiast ut og ev. avbøtande tiltak, som til dømes maks utslepp vinterstid, vurderast. Dette gjeld særleg i tronge fjordarmar med magasinerte vasskraftverk.
- Vurdere ulikt vern for særleg sårbare delar av fjorden, som til dømes naturleg oksygenfattige fjordarmar som vil vere meir utsette for eutrofiering.
- Auke kunnskapen kring artsmangfaldet og økosystema i fjorden.
- Implementera overvaking av fjorden i verneplanen, både kjemisk og økologisk.
- Fleire av terskelfjordane står i fare for å ikkje nå miljømåla i vassforskrifta med t.d. moderat miljøtilstand. Presisjonen på datagrunnlaget er lågt for fleire vassførekomstar. Det bør vurderast å sjå moglegheitene for å auke kunnskapsgrunnlaget og vidare sikre at miljømåla vert nådd for alle vassførekomstane i Sognefjorden.
- Tilrettelegging for forskingsprosjekt.

Venleg helsing

Karl-Kristian Muggerud

Saksnr: 2022/97242-12**Saksbehandlar:** Eva Katrine Ritland Taule

---

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fylkesutvalet	72/23	12.04.2023
Fylkesutvalet	99/23	02.05.2023

Innspel til oppstart av marin verneplan for Sognefjorden

Forslag til vedtak:

1. Vestland fylkeskommune er positiv til oppstart av marin verneplan for Sognefjorden for å ivareta den djupaste fjorden i verda med unike verneverdiar knytt til naturmangfald og særeigne fysiske vilkår.
2. Vestland fylkeskommune er positiv til at eit marint vern av Sognefjorden vil kunne bidra til å sikre landskapet og kulturminne under vatn mot inngrep og tiltak. Marint vern vil vere med på å styrke verdsarvstatusen for Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden.
3. Vestland fylkeskommune meiner det er viktig at verknader for reiseliv, landbruk, industri, samferdsel og ferjetrafikk vert utgreidd. Det er også viktig at dei samfunnsmessige verknadene av verneforslaget der konsekvensar for næringar som får avgrensing i sitt utviklingspotensiale vert vurdert med framtidige følgjer for verdiskaping, busetting og sysselsetting.
4. Det vert lagt opp til brei medverknad i planprosessen med mellom anna særmøter og referansegrupper der Vestland fylkeskommune vert invitert inn. Vestland fylkeskommune vil understreke at kommunane må involverast tett i den vidare prosessen. Brei medverknad vil vere eit godt grunnlag for etablering av marint vern i Sognefjorden.

Saksprotokoll i Fylkesutvalet - 12.04.2023

Trude Brosvik (Krf) sette på vegner av Krf, SV, A, Sp fram slikt forslag til utsetjing:

«Utsetjing

Fylkesutvalet ønskjer at kommunane sine høyrings svar skal ligge føre før vi behandlar saka.

Det vil vere i samsvar med at saksutgreiinga understrekar at kommunane skal involverast tett i prosessen.»

Avrøysting til utsetjing

Brosvik sitt forslag vart vedteke mot 4 røyster (MDG, UA).

Vedtak

Fylkesutvalet ønsker at kommunane sine høyringssvar skal ligge føre før vi behandlar saka. Det vil vere i samsvar med at saksutgreiinga understrekar at kommunane skal involverast tett i prosessen.

Saksprotokoll i Fylkesutvalet - 02.05.2023

Aleksander Øren Heen (Sp) sette på vegner av Sp, SV, Krf, A, MDG, V fram slikt forslag:

«Alternativt punkt 1 og punkt 2

1. Vestland fylkeskommune er positiv til oppstart av prosess for marin verneplan for Sognefjorden og konsekvensutgreiing for dette.
2. Vestland fylkeskommune er positiv til at eit marint vern av Sognefjorden blir vurdert og utgreidd. Det vil kunne bidra til å sikre landskapet og kulturminne under vatn mot inngrep og tiltak.»

Noralv Distad (H) sette fram slikt forslag:

«Tillegg punkt 3

Vernet må ikkje føra til restriksjonar på båt og skipstrafikk og ikkje vera eit hinder for infrastrukturtiltak som kaiar og turstiar.»

Terje Søviknes (Frp) sette fram slikt forslag:

«Alternativ

Vestland fylkeskommune er negativ til oppstart av marinverneplan for Sognefjorden.»

Avrøysting

Søviknes sitt forslag fekk 2 røyster (Frp) og fall.

Innstillinga punkt 1 og punkt 2 fekk ingen røyster og fall.

Øren Heen sitt forslag vart vedteke mot 2 røyster (Frp).

Innstillinga punkt 3 og punkt 4 vart vedteken mot 2 røyster (Frp).

Distad sitt forslag fekk 3 røyster (H) og fall.

Vedtak

1. Vestland fylkeskommune er positiv til oppstart av prosess for marin verneplan for Sognefjorden og konsekvensutgreiing for dette.

2. Vestland fylkeskommune er positiv til at eit marint vern av Sognefjorden blir vurdert og utgreidd. Det vil kunne bidra til å sikre landskapet og kulturminne under vatn mot inngrep og tiltak.

3. Vestland fylkeskommune meiner det er viktig at verknader for reiseliv, landbruk, industri, samferdsel og ferjetrafikk vert utgreidd. Det er også viktig at dei samfunnsmessige verknadene av verneforslaget der konsekvensar for næringar som får avgrensing i sitt utviklingspotensiale vert vurdert med framtidige følgjer for verdiskaping, busetting og sysselsetting.

4. Det vert lagt opp til brei medverknad i planprosessen med mellom anna særmøter og referansegrupper der Vestland fylkeskommune vert invitert inn. Vestland fylkeskommune vil understreke at kommunane må involverast tett i den vidare prosessen. Brei medverknad vil vere eit godt grunnlag for etablering av marint vern i Sognefjorden.

Samandrag

Statsforvaltaren har meldt oppstart av prosess med marint vern av Sognefjorden etter naturmangfaldlova, og ber om innspel til oppstart og utgreiingsprogram etter forskrift om konsekvensutgreiingar. Sognefjorden vart føreslege i marin verneplan som supplerande område for forskning og undervisning grunna det unike djupvassmiljøet i fjorden. Konsekvensutgreiinga skal innehalde ei rekkje tema knytt til verdiar innafor foreslått område og verknader på næring og for ulike tiltak. Den skal også innehalde ei vurdering av samfunnsmessige verknader. Det er lagt opp til brei medverknad og fylkeskommunen er invitert til å delta i tre ulike referansegrupper. Vedtak av marint vern vil skje tidlegast i slutten av 2025.

Rune Haugsdal
fylkesdirektør

Bård Sandal
avdelingsdirektør
Næring, plan og innovasjon (NPI)

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskreven underskrift

Vedlegg

- 1 Melding om oppstart av marint vern Sognefjorden
- 2 utkast-til-utgreiingsprogram---marint-vern-sognefjorden-

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er i brev av 08.12.2022 meldt om oppstart av verneprosess for kandidat område Sognefjorden etter naturmangfaldlova og forvaltningslova. Statsforvaltaren i Vestland ber om innspel til oppstartsmeldinga og tilhøyrande utgreiingsprogram.

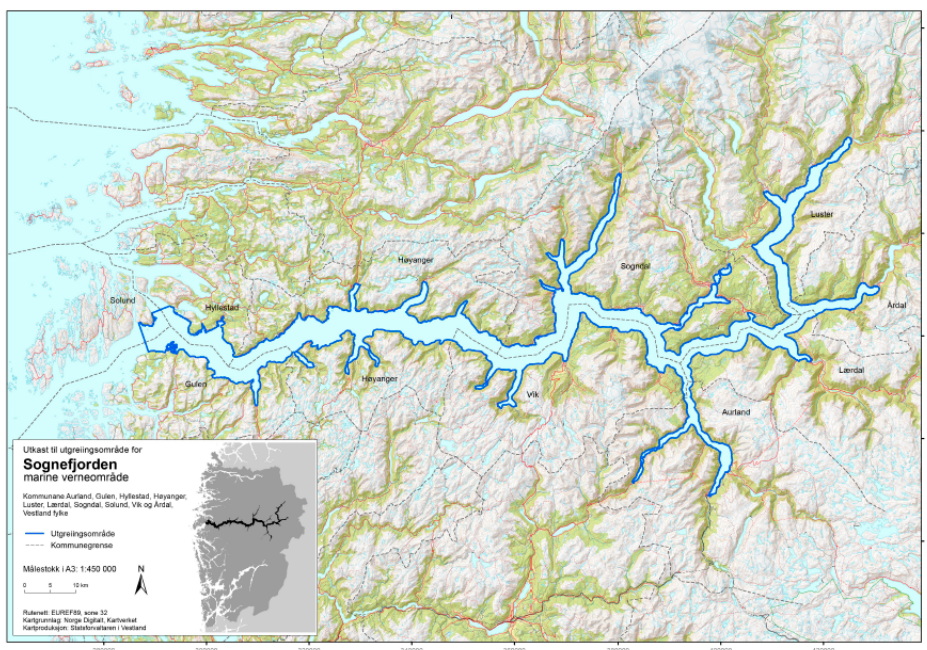
Verneprosessen er eit ledd i arbeidet med å verne eit representativt utval av norsk natur for komande generasjonar og er forankra i Stortingsmeldingane 14 (2015-2016) *Natur for livet* og 29 (2020-2021) *Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur*. Statsforvaltaren i Vestland fekk i brev frå Miljødirektoratet av 10.01.2022 i oppdrag å starte arbeidet med marint vern for kandidat område Sognefjorden. Arbeidet skal følgje rundskrivet T-2 *Saksbehandlingsregler ved områdevern*.

Utgangspunktet for vern av Sognefjorden er forslaget frå *Rådgivende utvalg for marin verneplan* (Skjoldal m.fl. 2003, 2004) om å verne 36 sjøområde i Noreg. Områda blei valt ut for å dekke variasjonsbreidda av marine naturtypar og sikre representative, særeigne, sårbare og truga marine naturverdiar. Utvalet tilrådte ei verneform der ein beskyttar det undersjøiske landskapet og artane der, samstundes som ein tillèt næringsverksemd som ikkje er i strid med verneføremålet. Utvalet kom fram til at ein kombinasjon av vern og bruk er mogeleg for dei fleste områda.

Kandidatområde Sognefjorden

Sognefjorden vart føreslege i marin verneplan som supplerande område for forskning og undervisning grunna det unike djupvassmiljøet i fjorden. Fjorden er verdas djupaste og lengste isfrie fjord. Området som er aktuelt for marint vern i Sognefjorden er grovt rekna 1000km².

Verneområdet vil omfatte overflata, vassøyla og sjøbotnen. Kvar ei eventuell vernegrense skal gå er eitt av fleire tema som verneprosessen skal avklare. Vernegrensa er i utgangspunktet tenkt lagt to meter under sjøkartnull for å gå klar av privat eigedom. Forslag til marint verneområde ligg innafor kommunane Aurland, Gulen, Hyllestad, Høyanger, Luster, Lærdal, Sogndal, Solund, Vik og Årdal.

Innhald i forslaget

Marint vern

Marine verneområde blir vedteke med heimel i naturmangfaldlova §39. Utkast til verneføremål er følgjande:

Føremålet med det marine verneområdet er å verne den djupaste fjorden i verda, med marin natur som grensar mot verneområde på land, og med særeigne fysiske vilkår og biologisk mangfald som følgje av den store djupna. Sognefjorden er Noregs lengste fjord og er representativ for norske fjordar, men inneheld også unike kvalitetar. Av særlege verdiar kan nemnast at djupvass-artssamfunn førekjem uvanleg grunt i enkelte fjordarmar. Dei indre fjordarmene er representative for indre fjordområde med særleg tilpassa biomangfald, som til dømes lokale sildestammer. Grunne areal er spesielt verdifulle som karbonlager og økologisk funksjonsområde for m.a. fugl.

Det går fram av lova at: *I et verneområde i sjø må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et verneområde i sjø kan vernes mot all virksomhet, forurensning, tiltak og bruk, med de begrensinger som følger av folkeretten. Restriksjoner på aktivitet skal stå i forhold til verneformålet.*

Eit marint verneområde i Sognefjorden vil bli forankra i eigen forskrift. Verneplanen vil hovudsakleg bli utforma gjennom forbodsreglar og spesifiserte dispensasjonsreglar.

Konsekvensutgreiing

Kandidatområdet Sognefjorden dekkjer eit areal på meir enn 250 km² og utløyser krav om konsekvensutgreiing etter forskrift om konsekvensutgreiingar. Det er utarbeidd framlegg til utgreiingsprogram ligg ved oppstartsmeldinga. Statsforvaltaren foreslår følgjande tema og problemstillingar for vidare utgreiing:

- Naturmiljø
- Kulturarv
- Rekreasjon og friluftsliv
- Landskapsbilete og verdsarv
- Naturressursar
- Akvakultur og havbeite
- Andre tema og tiltak; som t.d. reiseliv, landbruk, industri, forsvaret, samferdsel og ferjetrafikk, mudring, legging av kablar og røyrleidningar, utfyllingar knytt til tettstadutvikling, disponering av overskotsmassar, anleggstiltak i fjøra som brygge, kai og veganlegg.

Konsekvensutgreiinga skal også innehalde ei vurdering av samfunnsmessige verknader. Verknadene skal vurderast ut frå konsekvensar for næringar som får avgrensing i sitt utviklingspotensiale og følgjer for framtidig verdiskaping, busetting og sysselsetting.

Konsekvensutgreiinga skal særleg vurdere verknader som vernet vil kunne føre til for desse spesifikke geografiske områda:

1. Terskelen og areal ut i Sognefjorden
2. Fjordarmar med aktuelle referanseområde-status
3. Grunne område i Årøy, Lærdal, Skjolden, Amlabukti, Fimreite m.fl.
4. Øystrebøvatnet
5. Lifjorden
6. Areal tett inntil tettstader og industriverksemd

Restriksjonar

Det vert lagt opp til skilje mellom to restriksjonsnivå. Hovuddelen av området får mindre restriktive føresegner utan at dei forringer verneføremålet. Det strengaste restriksjonsnivået vil vere knytt til særskilt fastsette referanseområde, som skal bli bevart mest mogleg urørt som grunnlag for framtidig overvaking og forskning, og til spesielt sårbare områder. Aktuelle restriksjonar for aktuelle tiltak og aktivitetar er vist i tabell i utgreiingsprogrammet. For fylkeskommunen sine ansvarsområde er desse særleg aktuelle:

Aktivitet/tiltak	Tillate?	Grunngjeving
Akvakultur	Nei *	*Akvakultur kan likevel få dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet
Havbeite	Nei	Eit marint verneområde bør vere mest mogleg upåverka frå inngrep/habitatmodifikasjonar og økologisk og genetisk påverknad. Havbeite er i dag lov innafor enkelte av dei eksisterande verneområda, men ved evt overlapping blir det ikkje lov.
Dumping eller uttak av mineralressursar	Nei	Dumping eller uttak vil gje direkte endringar på sjøbotn, i tillegg til partikkelspreiing og nedslamming.
Petroleumsverksemd	Nei*	Installasjonar, røyrleidningar og partikkelspreiing og ureining gjev negative verknadar på naturmangfaldet. *Røyrleidningar/kablar kan eventuelt få dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet.
Energiutnytting	Nei	Installasjonar vil kunne gje fysiske inngrep og endre straum- og botnforhold.
Fysiske inngrep	Nei*	*Ja til lettare lokal infrastruktur/navigasjonsinstallasjonar/andre farleiltak etter søknad.
Utslepp frå land	Ja/nei*	*Avhengig av storleik, reinsegrad og påverknad. Høgare terskel for å gje dispensasjon i referanseområde.
Dykking og surfing, jakt, fangst og fiske, ferdsel med båt	Ja	Ingen restriksjonar på ferdsel og friluftsliv.
Tilretteleggingstiltak for friluftsliv	Nei/ja	Dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneformålet. Mest aktuelt utanfor vernegrensa?
Vedlikehaldsmudring	Nei/ja	Dispensasjon dersom tiltaket ikkje er i strid med verneformålet.

Rådgivende utvalg for marin verneplan peikte på at havbruk i dei fleste tilfelle bør kunne kombinerast med vern, men då under føresetnad av at det ikkje er negativ påverknad i høve til verneføremålet. Ved slutthandsaminga av dei marine verneområda som blei oppretta 23. juni 2020, blei det tatt inn i verneforskriftene ein spesifisert dispensasjonsheimel for akvakultur som ikkje er i strid med verneformålet. Klima- og miljødepartementet viste til at akvakultur er ei næring i rask utvikling, og at det i framtida kan vere mogleg at akvakultur kan sameinast med verneformålet i område der dette ikkje er aktuelt i dag. Ved eit eventuelt vernevedtak for Sognefjorden, vil derfor det mest sannsynlege utfallet vere at det blir tatt

inn ein slik dispensasjonsheimel i verneforskrifta. Vurdering av konsekvensar for akvakultur og havbeite vil basere seg på medverknad frå Fiskeridirektoratet, fylkeskommunen, kommunane og næringa sine representantar i verneplanarbeidet. Viktige moment i vurderinga vil vere potensialet for havbruksproduksjon i området, både ut frå dagens teknologi og sett i eit framtidsperspektiv, og mogleg tap av produksjon, arbeidsplassar, kommunale inntekter m.m.

Verneprosess og tidsplan

Statsforvaltaren vil oppsummere innspel til utgreiingsprogrammet for marin verneplan Sognefjorden og sende forslag til Miljødirektoratet som vil fastsetje endeleg utgreiingsprogram som grunnlag for den vidare verneplanprosessen.

Det er lagt opp til arbeid med konsekvensutgreiing og verneframlegg i 2023/2024 med høyring i siste del av 2024. Statsforvaltaren vil etter høyringa komme med ei fagleg tilråding om vernet til Miljødirektoratet som vidare skal tilrå ovanfor Klima- og miljødepartementet. Endeleg vedtak gjennom kongeleg resolusjon vil bli tidlegast i desember 2025.

Medverknad

Det er lagt opp til to opne høyringsfaser; ved oppstart og ved høyring av verneframlegg. I desse fasane vert det arrangert informasjonsmøte i kommunane.

Det vert også lagt opp til tre ulike referansegrupper:

1. Referansegruppe for lokale myndigheiter
2. Referansegruppe for akvakultur og sjøfart
3. Referansegruppe for kultur, naturmangfald og reiseliv

Vestland fylkeskommune vert invitert til å delta i alle tre gruppene.

Det vil også bli arrangert sær møte med aktuelle parter og folkemøte om det er interesse. På heimesidene til Statsforvaltaren vil det være informasjonssider om arbeidet med marint vern: [Marint vern Sognefjorden](#)

Vedtakskompetanse

Etter Reglement for folkevalde organ og delegering (des 2022) gir fylkesutvalet uttale i høyringssaker på vegne av Vestland fylkeskommune.

Vurderingar og verknader

Utgreiingsprogrammet

Utgreiingsprogrammet er utfyllande og gir god oversikt over arbeidet med marint vern for Sognefjorden, verneverdiar, kva forhold som skal greiast ut, verneprosessen og opplegg for medverknad.

Utgreiing av andre tema og tiltak er viktige for Vestland fylkeskommune; verknader for reiseliv, landbruk, industri, samferdsel og ferjetrafikk. Det er positivt at desse skal greiast ut. Det same gjeld for vurdering av samfunnsmessige verknader av verneforslaget der konsekvensar for næringar som får avgrensing i sitt utviklingspotensiale vert vurdert med framtidige følgjer for verdiskaping, busetting og sysselsetting.

Friluftsliv

Verneforslaget gir ikkje restriksjonar på friluftslivet, men vil sikre fjorden mot inngrep og som viktig friluftarena.

Kulturminne og kulturmiljø

I det føreslegne verneområdet Sognefjorden er det fleire kulturminne og kulturmiljø på land like utanfor vernesona. Kulturmiljøforvaltninga er oppteken av å bevare heilskapen mellom ulike kulturminne og kulturlandskap. Fjorden som ferdselsåre var viktig for livet ved fjordane, og ein vesentleg del av kulturlandskapet. Fleire stadar langs Sognefjorden var det i tidlegare tider og i dag, veglause grender der fjorden var den einaste ferdselsåra. Eit vern av fjorden vil etter fylkeskommunen sin vurdering vere positivt for å bevare desse kulturlandskapa.

Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse – KULA.

Innanfor det føreslegne verneområdet er det områder som er føreslegne som kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Sogn og Fjordane (KULA) som er verdt å omtale i planen:

Høyanger (11)

Strendene i Vik (14)

Balestrand og Vangsnes (12)

Grinde – Engjasete (13)

Nærøyfjorden (17)

Lustrafjorden (10)

Bergensbanen og Flåmsbanen (21)

Verdsarv

Fylkeskommunen er positiv til at eit marint vern av Sognefjorden vil kunne bidra til å sikre landskapet og det tilhøyrande naturmangfaldet mot inngrep og tiltak under vatn. Vi er einige om at dette vil vere med på å styrke verdsarvstatusen for Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden. Likeins vil eit slikt vern også ha same positive effekt for Lustrafjorden. Det er igangsett eit arbeid for ein buffersone som synleggjer fjorden sin sentrale rolle i etableringa av stavkyrkja Urnes. Vi ber om at dette arbeidet også vert lagt til grunn som kunnskapsgrunnlag.

Marine kulturminne

Sidan planavgrensinga går i sjø vert marine kulturminne omfatta av planen. Saka har vore hos Bergen sjøfartsmuseum for uttale og dei skriv følgjande:

«Me stiller oss positive til verneplan for Sognefjorden og dei effektane dette vil ha på dei marine natur- og kulturmiljø i områda. Me setter vidare stor pris på at det er gjort greie for kjente kulturminne så vel som potensialet for kulturminne i sjø, og at det blir opna for sterkare vern av marine kulturminne og kulturmiljø.

Museet er vidare rette myndigheit til å krevje undersøkingar ved eventuelle tiltak, planer og utreiingar som vil kunne råke kulturminne under vann, og skal derfor underrettast ved oppstart av alle regulerings- og byggeplanar, samt andre tiltak som omfattar sjøareal. Me minner om at undersøkingsplikta i Kulturminnelovas § 9 også gjeld for sjøbotnen og i vassdrag. Døme på tiltak i sjø er mudring/graving, utfylling/dumping, legging av vassleidningar, bygging av kaier, brygger, flytebrygger med meir. Særskild for kulturminne i vatn og sjø er Kulturminnelovas § 14 som inneber at skip- og skipslast eldre enn 100 år er statleg eigedom.

Varslingar skal skje gjennom Vestland fylkeskommune, eventuelt med kopi av sakene direkte til oss for uttale. Alle saker må leggjast fram for fylkeskommunen, som er mottak for alle plan- og tiltakssaker. Våre vurderingar av kva for planer som krev særskilte undersøkingar vil bl.a. ta utgangspunkt i føreliggjande kunnskap om førekomstar av kulturminne, eventuelt en vurdering av regulerings-/ tiltaksområdet potensial for marine kulturminne.»

Næring

Fylkeskommunen meiner det er viktig at konsekvensane for næringsutvikling vert tilstrekkeleg utgreia. Det gjeld ikkje berre næring som har sin aktivitet i fjorden som til dømes akvakultur, fiske, reiseliv, mineralutvinning og anna, men også ulike næringsverksemd på land som kan få restriksjonar. Sognefjorden er prega av vasskraftutbygging, har fleire viktige industrisamfunn, og har stor produksjon av ulike landbruksprodukt.

Konsekvensane for utvikling av framtidig aktivitet både innanfor næring, teknologi og infrastruktur må utgreiast. Til dømes kan Sognefjorden spele ei rolle i framtidig energiproduksjon ved utnytting av sjøtemperatur i energiproduksjon.

Reiseliv

I forslag til utgreiingsprogram Marin verneplan for Sognefjorden er det vist til at reiselivet har lange tradisjonar i og langs fjorden. Reiselivet har endra seg mykje over tid og den mest attraktive ferieforma på Vestlandet har fokus på naturbaserte og aktive opplevingar. Mange av desse er sjøbasert eller inkluderer tilgang til areal nær sjø. Cruise er ei stor næring som krev særleg merksemd m.a. på grunn av utslepp, storleiken på skip og talet på passasjerar som kjem i løpet av kort tid.

Det er positivt at planen viser til reiseliv som ei viktig næring i området og at destinasjonsselskapa i Bergen, Fjordkysten og Sunnfjord og Sognefjorden er tenkt med i Referansegruppe for kultur, naturmangfald og reiseliv. Reiselivet sin effekt på ferdselsårene på land er også stor, med store toppar i trafikkgrunnet i høgsesong og dette perspektivet må vere med i dialogen om vegnettet i området, som planen viser til under overskrifta *Særmøte*.

Medverknad

Det vert lagt opp til brei medverknad i planprosessen med mellom anna særmøter og tre referansegrupper der Vestland fylkeskommune vert invitert inn. Det er positivt at det vert lagt opp til brei medverknadsprosess. Vestland fylkeskommune vil understreke at kommunane må involverast tett i den vidare prosessen. Det vil vere eit godt grunnlag for etablering av marint vern i Sognefjorden.

Forvaltning av verneområdet

Forvaltningsansvaret av verneområdet når vernet eventuelt er vedteke bør leggjast til regionalt folkevalt nivå, samt at det bør opprettast eit rådgjevande utval for forvaltning av verneområde.

Økonomi:

Forslag om marint vern vil ikkje ha direkte økonomiske verknader på Vestland fylkeskommune.

Klima:

Grunne område i Sognefjorden innafor forslag til marint vern vil ha stor verdi som karbonlager og som karbonopptakar. Dette er i samsvar med Regional klimaplan og mål om å ta vare på naturen sitt mangfald for å redusere klimarisiko.

Folkehelse:

Forslag om marint vern vil ikkje ha direkte verknader for folkehelse.

Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (Regional planstrategi):

Forslag om marint vern er i samsvar med FN's berekraftsmål nr 14. Livet i havet samt mål 17. Samarbeid for å nå måla. I høve Utviklingsplanen er oppstart av marint vern særleg i samsvar med mål 2. Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling og strategi 2.2 Vestland skal sikre infrastruktur og forvalte viktige natur-, landskaps- og kulturverdiar.

Konklusjon

Vestland fylkeskommune er positiv til oppstart av marin verneplan for Sognefjorden for å ivareta den djupaste fjorden i verda med unike verneverdiar knytt til naturmangfald og særeigne fysiske vilkår.

Vestland fylkeskommune er positiv til at eit marint vern av Sognefjorden vil kunne bidra til å sikre landskapet og kulturminne under vatn mot inngrep og tiltak. Marint vern vil vere med på å styrke verdsarvstatusen for Nærøyfjorden og Aurlandsfjorden

Etter utgreiingsprogrammet skal verknader for reiseliv, landbruk, industri, samferdsel og ferjetrafikk greiast ut. Det same gjeld for vurdering av samfunnsmessige verknader av verneforslaget der konsekvensar for næringar som får avgrensing i sitt utviklingspotensiale vert vurdert med framtidige følgjer for verdiskaping, busetting og sysselsetting.

Det vert lagt opp til brei medverknad i planprosessen med mellom anna særmøter og tre referansegrupper der Vestland fylkeskommune vert invitert inn. Det er positivt at det vert lagt opp til brei medverknadsprosess. Vestland fylkeskommune vil understreke at kommunane må involverast tett i den vidare prosessen. Det vil vere eit godt grunnlag for vidare etablering av marint vern i Sognefjorden.